

Taal- en Letterkunde

Faculteit der Letteren,
Rijksuniversiteit Groningen

Masteropleidingen

Rapport over de masteropleidingen:

Taalwetenschappen
Letterkunde
Neerlandistiek

Quality Assurance Netherlands Universities (QANU)
Catharijnesingel 56
Postbus 8035
3503 RA Utrecht
The Netherlands

Telefoon: 030 230 3100
Fax: 030 230 3129
E-mail: info@qanu.nl
Internet: www.qanu.nl

Projectnummer: Q0317

© 2013 QANU

Tekst en cijfermateriaal uit deze uitgave mogen, na toestemming van QANU en voorzien van bronvermelding, door middel van druk, fotokopie, of op welke andere wijze dan ook, worden overgenomen.

INHOUD

Rapport over de masteropleidingen Taalwetenschappen, Letterkunde en Neerlandistiek van de Rijksuniversiteit Groningen	5
Administratieve gegevens van de opleidingen	5
Administratieve gegevens van de instelling.....	6
Kwantitatieve gegevens over de opleidingen	6
Samenstelling van de commissie	6
Werkwijze van de commissie.....	8
I: Masteropleiding Taalwetenschappen	11
Samenvattend oordeel van de commissie.....	13
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	16
II: Masteropleiding Letterkunde	33
Samenvattend oordeel van de commissie.....	35
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	39
III: Masteropleiding Neerlandistiek.....	55
Samenvattend oordeel van de commissie.....	57
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	60
Bijlagen.....	73
Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie.....	75
Bijlage 2: Domeinspecifiek referentiekader.....	79
Bijlage 3: Beoogde eindkwalificaties	91
Bijlage 4: Overzicht van de programma's.....	105
Bijlage 5: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen	111
Bijlage 6: Bezoekprogramma	127
Bijlage 7: Bestudeerde afstudeerscripties en documenten.....	135
Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen.....	139

Dit rapport is vastgesteld op 3 oktober 2013.

Rapport over de masteropleidingen Taalwetenschappen, Letterkunde en Neerlandistiek van de Rijksuniversiteit Groningen

Dit rapport volgt het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO.

Administratieve gegevens van de opleidingen

Masteropleiding Taalwetenschappen

Naam van de opleiding:	Taalwetenschappen
CROHO-nummer:	60815
Niveau van de opleiding:	master
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	60 EC
Afstudeerrichtingen:	- Applied Linguistics-Teaching English as a Foreign Language - Neurolinguïstiek - Theoretische en Descriptieve Taalkunde
Locatie(s):	Groningen
Variant(en):	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2014

Masteropleiding Letterkunde

Naam van de opleiding:	Letterkunde
CROHO-nummer:	60813
Niveau van de opleiding:	master
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	60 EC
Afstudeerrichtingen:	- Europese Letteren en Culturen - English Literature and Culture - Writing, Editing, and Mediating (WEM)
Locatie(s):	Groningen
Variant(en):	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2014

Masteropleiding Neerlandistiek

Naam van de opleiding:	Neerlandistiek
CROHO-nummer:	66804
Niveau van de opleiding:	master
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	60 EC
Afstudeerrichtingen:	- Nederlandse Letterkunde - Taal en tekst: ontwikkeling en gebruik
Locatie(s):	Groningen
Variant(en):	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2014

Het bezoek van de visitatiecommissie Taal- en Letterkunde aan de Faculteit der Letteren van de Rijksuniversiteit Groningen vond plaats op 6, 7 en 8 maart 2013.

Administratieve gegevens van de instelling

Naam van de instelling:	Rijksuniversiteit Groningen
Status van de instelling:	bekostigde instelling
Resultaat instellingstoets:	voorwaardelijk positief

Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

De vereiste kwantitatieve gegevens over de opleidingen zijn opgenomen in Bijlage 5.

Samenstelling van de commissie

De beperkte opleidingsbeoordeling van de masteropleidingen Taalwetenschappen, Letterkunde en Neerlandistiek van de Rijksuniversiteit Groningen maakt deel uit van de clusterbeoordeling Taal- en Letterkunde, waarvoor door de commissie tevens een bezoek bracht aan de opleidingen Taal- en Letterkunde van de Universiteit Utrecht, de Universiteit van Amsterdam, de Vrije Universiteit Amsterdam, de Universiteit Leiden en de Radboud Universiteit Nijmegen.

De commissie voor de clusterbeoordeling Taal- en letterkunde bestaat uit totaal elf commissieleden:

- Prof. dr. Theo D'haen, hoogleraar in de Engelse, Amerikaanse en Vergelijkende Literatuurwetenschap aan de Faculteit der Letteren van de Katholieke Universiteit Leuven (2002-heden);
- Prof. dr. Geert Booij, (emeritus) hoogleraar Algemene Taalwetenschap en Nederlands aan de Universiteit Leiden (2005-2012);
- Dr. Elisabeth van der Linden, universitair hoofddocent Frans en Roemeens aan de Universiteit van Amsterdam (1979-2009);
- Prof. dr. Achim Hermann Hölter, hoogleraar Vergelijkende Literatuurwetenschappen aan de Universiteit van Wenen (2009-heden);

- Prof. dr. Hub Hermans, hoogleraar moderne Romaanse Letterkunde en cultuurkunde aan de Rijksuniversiteit Groningen (1990-heden);
- Prof. dr. Nadia Lie, hoogleraar Literatuurwetenschap aan de Faculteit der Letteren van de Katholieke Universiteit Leuven (1997-heden);
- Prof. dr. Co Vet, (emeritus) hoogleraar Romaanse taalkunde aan de Rijksuniversiteit Groningen (1989-2004);
- Prof. dr. Peter Jan Schellens, (emeritus) hoogleraar Taalbeheersing aan de Radboud Universiteit Nijmegen (2004-2013);
- Lily Kruiger BA, masterstudent Scandinavische Talen en Culturen aan de Rijksuniversiteit Groningen (2012-heden);
- Yara Kaas BA, masterstudent Comparative Literature aan de Universiteit Utrecht (2011-heden);
- Mirte Keulen BA, masterstudent Literatuurstudies aan de Radboud Universiteit Nijmegen (2012-heden).

Voor ieder bezoek werd op basis van eventuele belangenconflicten, expertise en beschikbaarheid een (sub)commissie samengesteld, bestaande uit zes commissieleden. masteropleidingen Taalwetenschappen, Letterkunde en Neerlandistiek van de Rijksuniversiteit Groningen beoordeelde bestond uit:

- Prof. dr. Theo D'haen, hoogleraar in de Engelse, Amerikaanse en Vergelijkende Literatuurwetenschap aan de Faculteit der Letteren van de Katholieke Universiteit Leuven (2002-heden);
- Prof. dr. Geert Booij, (emeritus) hoogleraar Algemene Taalwetenschap en Nederlands aan de Universiteit Leiden (2005-2012);
- Dr. Elisabeth van der Linden, universitair hoofddocent Frans en Roemeens aan de Universiteit van Amsterdam (1979-2009);
- Prof. dr. Nadia Lie, hoogleraar Literatuurwetenschap aan de Faculteit der Letteren van de Katholieke Universiteit Leuven (1997-heden);
- Prof. dr. Achim Hermann Hölter, hoogleraar Vergelijkende Literatuurwetenschappen aan de Universiteit van Wenen (2009-heden);
- Mirte Keulen BA, masterstudent Literatuurstudies aan de Radboud Universiteit Nijmegen (2012-heden).

De commissie werd in haar oordeel over de masteropleidingen Taalwetenschappen en Letterkunde van de Rijksuniversiteit Groningen geadviseerd door referenten met een specifieke taalexpertise:

- Prof. dr. Henning Waerp, hoogleraar Scandinavische literatuurwetenschap aan de Universiteit van Tromsø (2003-heden);
- Prof. dr. Rainer Gröbel, (emeritus) hoogleraar Slavische literatuurwetenschap aan de Universiteit van Oldenburg (1986-2008);
- Prof. dr. Jarich Hoekstra, hoogleraar Friese filologie aan de Christian-Albrechts-Universität in Kiel (1999-heden);
- Prof. dr. Jyrki Kalliokoski, hoogleraar Finse talen en culturen aan de Helsingin Yliopisto (1999-heden).

De commissie werd tijdens het bezoek ondersteund door dr. Marianne van der Weiden en Chantal Gorissen MA die optraden als secretaris. Adrienne Wieldraaijer-Huijzer MA was

daarnaast projectleider van de clustervisitatie. Per opleidingsdeel wordt er aangegeven welke secretaris de rapportage heeft opgetekend.

Het College van Bestuur van de Rijksuniversiteit Groningen en de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) hebben ingestemd met de samenstelling van de commissie voor de beoordeling van de genoemde opleidingen. De curricula vitae van de leden van de commissie zijn opgenomen in Bijlage 1.

Werkwijze van de commissie

Voorbereiding

Op 12 oktober 2012 hield de commissie haar formele startvergadering. Tijdens de startvergadering werd de commissie geïnstrueerd, werd de taakstelling en werkwijze van de commissie besproken en werd kennis genomen van het Domeinspecifieke Referentiekader Taal- en Letterkunde. Dit Domeinspecifieke Referentiekader is opgenomen in Bijlage 2 van dit rapport.

Bij ontvangst van de kritische reflecties van een universiteit werden deze door de projectleider gecontroleerd op kwaliteit en compleetheid van informatie. Nadat de kritische reflecties in orde waren bevonden, zijn deze doorgestuurd aan de commissieleden. De commissieleden namen de kritische reflecties door en formuleerden vragen die voorafgaand aan het bezoek aan de projectleider werden toegestuurd. De projectleider compileerde de vragen per onderwerp en/of gespreksgreep. Eventuele additionele vragen van de commissieleden werden aan de opleiding toegestuurd met verzoek om een reactie.

Op basis van de kritische reflecties selecteerde de commissie voor iedere opleiding een representatieve set van documenten die door de opleidingen tijdens het bezoek ter inzage werden gelegd. Hierbij volgde de commissie de NVAO richtlijn voor het bestuderen en beoordelen van documentatie (d.d. 23 november 2012). Daarnaast werd er algemene documentatie opgevraagd, waaronder commissieverslagen, evaluatieresultaten en managementinformatie.

Voorafgaand aan het visitatiebezoek beoordeelde de commissie uit iedere opleiding een representatieve steekproef van scripties. De selectie van scripties werd in overleg met de voorzitter van de commissie door de projectleider van QANU gekozen uit een lijst van afstudeerwerken van de laatste twee afgeronde studiejaren. Hierbij is er bewust gekozen voor scripties uit verschillende beoordelingscategorieën (voldoende; ruim voldoende; goed) en verschillende jaren. Ook is er bij de selectie rekening gehouden met de verschillende afstudeerrichtingen. Bij de scripties voegde QANU een lijst met beoordelingsrichtlijnen, om ervoor te zorgen dat de commissieleden de scripties op vergelijkbare wijze zouden beoordelen. Een overzicht van de selectie en de bestudeerde scripties is opgenomen in Bijlage 7.

De commissie besteedde voorafgaand aan het visitatiebezoek zorgvuldig aandacht aan het beoordelen van het wetenschappelijk niveau van de scripties, de eisen die door de opleiding aan de scripties worden gesteld en de zorgvuldigheid van de inhoudelijke beoordeling daarvan door de staf. In de scriptie dient de student immers aan te tonen over de vereiste kwalificaties te beschikken. Nog voor het locatiebezoek hadden de commissieleden per e-mail contact over de beoordeling van een aantal scripties. Scripties die door een commissielid als ‘onvoldoende’ werden beoordeeld werden door een tweede commissielid geëvalueerd.

Bezoek algemeen

Tijdens de startvergadering heeft de commissie op grond van inhoudelijke expertise afspraken gemaakt over de taakverdeling. Vervolgens werd de visitatie tijdens de voorbereidende vergadering van ieder bezoek de visitatie concreet voorbereid. De commissie sprak tijdens deze vergadering onder andere over de gelezen scripties en de geformuleerde vragen en opmerkingen.

Voorafgaand aan ieder bezoek maakte de projectleider een conceptprogramma voor de (dag)indeling van het bezoek. Dit concept werd in samenspraak tussen de voorzitter, de projectleider en de coördinator van de betreffende universiteit aangepast aan de specifieke situatie van de opleidingen. Tijdens de bezoeken is vervolgens gesproken met een (representatieve) vertegenwoordiging van het faculteitsbestuur, de opleidingsbesturen, studenten, docenten, opleidingscommissies, en examencommissies. Op verzoek van de commissie heeft de opleiding gesprekspartners geselecteerd binnen de door de commissie aangegeven kaders. De commissie heeft met studenten uit alle studiejaar gesproken en met kerndocenten en begeleiders uit de diverse disciplines binnen de te visiteren opleiding(en). Voorafgaande aan het bezoek heeft de commissie een overzicht ontvangen van de gesprekspartners en ingestemd met de door de opleiding gemaakte selectie. Een overzicht van het programma met alle gesprekspartners is opgenomen als Bijlage 6 bij dit rapport.

Tijdens ieder bezoek bestudeerde de commissie het ter inzage gevraagde materiaal en gaf zij gelegenheid tot een spreekuur ten behoeve van studenten en docenten die zich voorafgaand aan het bezoek hadden aangemeld.

De commissie heeft een deel van de laatste dag van ieder bezoek gebruikt voor de voorbereiding van de mondelinge rapportage en een discussie over de beoordeling van de opleidingen. Aan het einde van de bezoeken heeft de voorzitter in een mondelinge rapportage de eerste algemene bevindingen van de commissie gepresenteerd.

Rapportage

De secretarissen hebben op basis van de bevindingen van de commissie conceptrapporten opgesteld. Deze rapporten zijn in eerste instantie voorgelegd aan de voorzitter van de commissie en daarna ook aan de andere commissieleden. Na vaststelling is het conceptrapport vervolgens naar de instelling gestuurd voor een controle op feitelijke onjuistheden. De opmerkingen van de opleiding zijn besproken met de commissie, waarna de secretarissen het definitieve rapport opmaakten. Ten slotte werd het rapport ter vaststelling aan de commissie rondgestuurd. De oordelen van de commissie over de opleidingen zijn van toepassing op alle aanwezige varianten.

Bijzonderheden van het bezoek aan de Rijksuniversiteit Groningen voor de opleidingen in dit rapport

QANU ontving de kritische reflecties van de opleidingen Taal- en Letterkunde van de Rijksuniversiteit Groningen op 1 februari 2013. Het bezoek aan de Faculteit der Letteren van Rijksuniversiteit Groningen vond plaats op 6, 7 en 8 maart 2013. Het programma van het bezoek is te vinden in Bijlage 6 van dit rapport. Er is gebruik gemaakt van het spreekuur door betrokkenen bij de bacheloropleiding Europese Talen en Culturen en de voormalige bacheloropleiding Duitse taal en cultuur.

Bij de beoordeling van de masteropleidingen Taalwetenschappen en Letterkunde werd de commissie geadviseerd door referenten. Deze referenten ontvingen vanuit QANU een instructiedocument waarin de adviesopdracht en het beoordelingskader werden toegelicht. De referenten lazen de kritische reflecties van de opleidingen waarin hun taalexpertise aanwezig

is, bekeken (indien van toepassing) extra opgevraagde documenten en beoordeelden scripties. Op basis hiervan stuurden zij de commissie voorafgaand aan het visitatiebezoek een adviesrapport. In dit adviesrapport benoemden zij per standaard sterke punten en aandachtspunten, formuleerden zij vragen die de commissie tijdens het bezoek aan de orde kon stellen en gaven zij een advies over het eindoordeel. Eveneens vulden zij per scriptie een beoordelingsformulier in, waarmee de becijfering inhoudelijk werd onderbouwd. De commissie heeft voorafgaand aan het bezoek kennisgenomen van de adviezen en scriptieoordelen van de referenten en de geformuleerde vragen aan de orde gesteld. De commissieoordeelen over de opleidingen Friese taal en cultuur en Europese talen culturen zijn tot stand gekomen op basis van eigen bevindingen voorafgaand en tijdens het bezoek en de adviezen en scriptiebeoordelingen van referenten.

Voor de beoordeling van het gerealiseerde eindniveau van de opleidingen hebben de commissie en de referenten scripties geëvalueerd. In samenspraak met de voorzitter van de commissie werd er voor de opleidingen in dit rapport een steekproef van 36 scripties geselecteerd: acht masterscripties voor de opleiding Neerlandistiek, zes scripties voor de masteropleiding Taalwetenschappen, en 22 scripties voor de masteropleiding Letterkunde. Binnen de opleiding Letterkunde werden er scripties geselecteerd voor ieder taalgebied. Bij de opleidingen Taalwetenschappen en Neerlandistiek is eveneens rekening gehouden met de richtingen binnen de opleiding. Bij het verdelen van de scripties is rekening gehouden met de inhoudelijke expertise en taalvaardigheid van de commissieleden en de referenten.

Beslisregels

In overeenstemming met het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO (d.d. 22 november 2011) heeft de commissie de volgende definities voor de beoordeling van de afzonderlijke standaarden en de opleiding als geheel gehanteerd:

Basiskwaliteit

De kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs verwacht mag worden van een bachelor- of masteropleiding binnen het hoger onderwijs.

Onvoldoende

De opleiding voldoet niet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont op meerdere vlakken ernstige tekortkomingen.

Voldoende

De opleiding voldoet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont over de volle breedte een acceptabel niveau.

Goed

De opleiding steekt systematisch en over de volle breedte uit boven de gangbare basiskwaliteit.

Excellent

De opleiding steekt systematisch en over de volle breedte ver uit boven de gangbare basiskwaliteit en geldt als een (inter)nationaal voorbeeld.

I: Masteropleiding Taalwetenschappen

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit samenvattend oordeel geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Taal- en Letterkunde 2013 over de masteropleiding Taalwetenschappen aan de Rijksuniversiteit Groningen. De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische reflectie, aanvullende informatie naar aanleiding van vooraf geformuleerde vragen van de commissie, informatie uit de gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde (eind)scripties en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar waren. De commissie heeft voor de opleiding zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, is de commissie tot het oordeel gekomen dat de opleiding voldoet aan de eisen voor basiskwaliteit die de voorwaarde zijn voor heraccreditatie.

Standaard 1: Beoogde eindtermen

De Nederlandse bachelor- en masteropleidingen op het gebied van taal- en letterkunde hanteren een gemeenschappelijk referentiekader. De commissie heeft het domeinspecifieke referentiekader bestudeerd en concludeert dat dit een goede basis is voor de beoordeling van de individuele opleidingen.

De masteropleiding Taalwetenschappen beoogt studenten op te leiden tot zelfstandige academici die in staat zijn om hun brede basis aan vakinhoudelijke en methodologische kennis en hun inzichten en vaardigheden in te zetten ten behoeve van onderzoek en onderwijs, dat aansluit bij de meest recente ontwikkelingen in het internationaal wetenschappelijk onderzoek binnen het vakgebied. Tevens dienen zij de uitkomsten uit onderzoek te kunnen vertalen naar de praktijk van toetsing, onderwijs en politiek binnen hun gekozen specialisme. De commissie stelt vast dat de eindtermen aan (inter)nationale maatstaven voor een academische masteropleiding voldoen, en als passend worden beschouwd voor het vakgebied van de Taalwetenschappen.

De commissie is van mening dat de opleiding studenten voldoende mogelijkheden biedt om een geschikte functie op de arbeidsmarkt of een promotietraject te vinden.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De masteropleiding Taalwetenschappen bestaat uit drie afzonderlijke programma's, namelijk Neurolinguïstiek, Applied Linguistics en Theoretische en Descriptieve Taalkunde. Op basis van informatie uit de kritische reflectie stelt de commissie vast dat de onderwijsprogramma's een heldere opbouw hebben met voldoende samenhang binnen de programma's. De commissie constateerde echter ook dat er weinig aanzetten zijn tot synergie tussen de programma's. De commissie is van mening dat de opleiding hierdoor kansen laat liggen, omdat inhoudelijke overeenkomsten tussen de programma's niet worden benut. Zij heeft waardering voor de aanwezige samenwerkingscolleges als eerste aanzetten tot een verdere integratie, maar meent dat nauwere aansluiting van de programma's, ook vanwege soms geringe studentenbelangstelling, wenselijk is. Door de opbouw meer op elkaar af te stemmen, zou het beter mogelijk worden om bijvoorbeeld gezamenlijke keuzevakken aan te bieden. Hoewel de commissie de samenhang tussen de profielen te beperkt vindt, is zij wel van mening dat de programma's op zichzelf goed doordacht zijn en de noodzakelijke onderdelen bevatten om studenten zowel wetenschappelijk als maatschappelijk een gedegen opleiding te bieden. Er is voldoende ruimte voor studenten om in de individuele programma's keuzes te maken die passen bij hun interesse en beroepsperspectief. De commissie is erg te spreken over de stagemogelijkheden en de manier waarop deze zijn vormgegeven.

De masteropleiding Taalwetenschappen stelt wetenschappelijk onderzoek in de opleiding centraal. De commissie zag dit terug in de opzet van de programma's. Ook werd dit bevestigd door de docenten en studenten met wie de commissie gesproken heeft. De commissie is van mening dat de wetenschappelijke vorming uitstekend is georganiseerd en dat studenten op een goede manier aan hun academische vaardigheden werken. De opleiding werkt aan deze doelstellingen door onder andere in de programma's veel onderzoekscolleges te geven en studenten de mogelijkheid te bieden tot het volgen van een onderzoekstage. Ook verwerken de docenten hun eigen onderzoek in de vakken die zij geven. Verder zijn er veel vakken waarin studenten actief aan de slag gaan met de verschillende aspecten van academisch onderzoek, zoals literatuuronderzoek, maar ook data analyse en het kritisch evalueren van onderzoeksliteratuur.

De commissie heeft vastgesteld dat de masteropleiding Taalwetenschappen wordt verzorgd door een ervaren groep docenten die zowel in onderwijs als onderzoek actief zijn. Alle medewerkers die deel uitmaken van de onderwijsstaf zijn gepromoveerd. Wat betreft het behalen van de Basiskwalificatie Onderwijs (BKO), adviseert de commissie de opleiding dit proces goed te monitoren en voortvarend uit te voeren, aangezien dit nog in volle gang is. Bij de masteropleiding Taalwetenschappen hebben vier stafleden de BKO behaald, zijn zestien leden bezig met het versnelde traject en één persoon met het reguliere traject. Het onderwijs is nauw verweven met het onderzoek van de docenten. Dit bleek uit de gesprekken met de docenten en de studenten. Studenten gaven aan op de hoogte te zijn van het onderzoek van hun docenten.

De studielast is voldoende gespreid en de studiebegeleiding is goed georganiseerd. De studenten zijn tevreden over hun docenten en vinden dat zij goed begeleid worden. De commissie onderschrijft het voornemen van de opleiding om het scriptieproces nadrukkelijker te begeleiden om zo studievertraging in te perken. Aangezien de opleiding pas in 2012 in de huidige vorm van start is gegaan, kon de commissie op basis van de geleverde kwantitatieve gegevens geen oordeel geven over het rendement van de huidige opleiding.

De opleiding biedt de studenten goede faciliteiten. De studenten gaven aan dat de bibliotheekcollectie uitgebreid is en dat er veel tijdschriftabonnementen zijn. De databases zijn ook digitaal vanuit huis goed bereikbaar. Zowel in de Universiteitsbibliotheek (UB) als in de Letterenbibliotheek (LB) zijn voldoende studieplekken. Daarnaast begreep de commissie dat de collegezalen goed uitgerust zijn. De elektronische leeromgeving van de RUG, Nestor, wordt volgens de studenten goed ingezet ter ondersteuning van de vakken.

De opleidingscommissie (oc) draagt zorg voor de kwaliteitsbewaking van het programma. Op dit moment lopen de verantwoordelijkheden van de verschillende oc's van de faculteit der Letteren door elkaar en is de indeling van de oc's nog niet afgestemd op de nieuwe indeling van opleidingen, met brede labels. Bij Taalwetenschappen is er momenteel sprake van drie oc's: een voor de bacheloropleiding Taalwetenschap en het programma Neurolinguïstiek van de masteropleiding Taalwetenschappen, een voor het programma Applied Linguistics van de masteropleiding en tot slot een voor het programma Theoretische Taalkunde van de masteropleiding. Er is dus sprake van verschillende oc's binnen één opleiding, en deze oc's zijn verantwoordelijk voor meerdere (delen van) opleidingen. Hierdoor lopen op dit moment de verantwoordelijkheden van de oc's door elkaar. De commissie adviseert de opleidingen met klem op korte termijn één aparte oc in te stellen voor de masteropleiding als geheel. Naar het oordeel van de commissie is dat een voorwaarde om zorg te dragen voor de kwaliteitsbewaking van de opleiding als geheel en om de kansen van de programmaherziening

te kunnen benutten De commissie adviseert ook de uitkomsten van mondelinge evaluaties vast te leggen.

Concluderend stelt de commissie vast dat het programma, de begeleiding en de faciliteiten de studenten in staat stellen het beoogde eindniveau te behalen.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindtermen

De commissie heeft vastgesteld dat de toetsen van de opleiding Taalwetenschappen aan de eisen voldoen De regelingen rondom de toetsen en de spreiding over het studiejaar zijn aan de maat. Er is een uitgewerkt plagiaatbeleid. Wel adviseert de commissie dat alle scripties standaard met behulp van Ephorus op plagiaat en fraude worden gecontroleerd.

De faculteit heeft examencommissies (ec's) ingesteld die verantwoordelijk zijn voor de toetskwaliteit van meerdere opleidingen. Voor de masteropleiding Taalwetenschappen is dat de ec Nederlands, Communicatie, Informatiekunde en Taalwetenschap. Tijdens het bezoek bleek dat de ec's in hun huidige vorm pas recent gestart zijn met hun wettelijk bepaalde werkzaamheden waardoor er nog flinke stappen gezet moeten worden. De visitatiecommissie beveelt de ec voor de masteropleiding Taalwetenschappen met klem aan op korte termijn te zorgen voor een uniform beleid zodat de studenten van alle opleidingen op vergelijkbare wijze worden beoordeeld.

De masterscripties die de commissie heeft bestudeerd, laten zien dat het beoogde eindniveau van de opleiding door de studenten wordt gerealiseerd. De masterscripties voldoen alle aan de eisen die aan een wetenschappelijk werkstuk op masterniveau gesteld worden.

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Masteropleiding Taalwetenschappen:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 3 oktober 2013

Prof. dr. Th. D'haen
voorzitter

C.J.J. Gorissen MSc
secretaris

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

---

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Domeinspecifiek referentiekader

De Nederlandse bachelor- en masteropleidingen op het gebied van taal- en letterkunde hanteren een gemeenschappelijk referentiekader (zie Bijlage 2). Dit kader heeft betrekking op een breed scala van opleidingen: vreemde-talenopleidingen, opleidingen op het gebied van de Nederlandse taal, en opleidingen die vooral aandacht geven aan taal- en literatuurtheoretische en taaloverstijgende aspecten. Het kader moet dan ook recht doen aan die uiteenlopende opleidingen.

De opleidingen op het gebied van taal- en letterkunde moeten volgens het gemeenschappelijke referentiekader allereerst kennis en inzicht bieden in het vakgebied van de opleiding, met inbegrip van de onderwezen taal en cultuur en de daarbij horende analytische en filologische vaardigheden. Als het gaat om een vreemde-talenopleiding moet de opleiding de student een goede beheersing van de bestudeerde taal bijbrengen. Het te bereiken niveau van taalbeheersing verschilt per taal: voor schooltalen gelden hogere niveaus dan voor niet-schooltalen. Daarnaast moet de student academisch gevormd worden met voldoende aandacht voor theorie en methodologie. Studenten leren volgens het referentiekader het verworven inzicht op een wetenschappelijke manier toe te passen.

In het domeinspecifieke referentiekader zijn de bovenstaande algemene eisen geoperationaliseerd in een serie eisen aan de eindtermen voor de bachelor- en de masteropleidingen. Deze eisen zijn ondergebracht in verschillende rubrieken, namelijk:

- kennis;
- vaardigheden/wetenschappelijke vorming;
- academische vaardigheden en attitude;
- afstemming op het afnemend veld.

Daarnaast stelt het domeinspecifieke referentiekader een aantal kaders voor de inhoud en het programma van de opleidingen.

De commissie heeft het domeinspecifieke referentiekader bestudeerd en is van mening dat het een goede onderlegger vormt voor de opleidingen op het gebied van taal- en letterkunde. Het is specifiek genoeg om richtlijnen aan te ontleen voor de inrichting van de opleidingen in kwestie, maar tevens algemeen genoeg om de opleidingen in staat te stellen hun eigen accenten te leggen. Daarmee vormt het domeinspecifieke referentiekader een goede basis voor de beoordeling van de individuele opleidingen.

Domeinspecifieke eisen en eindtermen

De kritische reflectie beschrijft een aantal profilerende kenmerken van de masteropleiding Taalwetenschappen aan de Rijksuniversiteit Groningen (RUG). De masteropleiding Taalwetenschappen bestaat uit drie programma's:

- Neurolinguïstiek;
- Applied Linguistics;
- Theoretische en Descriptieve Taalkunde.

Tot het collegejaar 2012-2013 werden er drie masteropleidingen aangeboden door de faculteit op het gebied van de taalwetenschap, namelijk Algemene Taalwetenschap (ATW, met de richtingen Neurolinguïstiek en Theoretische Linguïstiek), Speech and Language Pathology en Applied Linguistics. Vanwege veranderde interesses van studenten heeft de faculteit besloten de kernelementen van de verschillende richtingen opnieuw te combineren en integreren. Vanaf het collegejaar 2012-2013 biedt de faculteit dan ook één masteropleiding Taalwetenschappen aan, met daaronder drie programma's. Het programma Applied Linguistics is een voortzetting van de al eerder bestaande zelfstandige opleiding Applied Linguistics. Het programma Neurolinguïstiek is een samenvoeging van de richting Neurolinguïstiek uit de oude opleiding Algemene Taalwetenschap (ATW) en Speech and Language Pathology (SLP). Het programma Theoretische en Descriptieve Taalkunde (TDL) is een nieuw programma dat een gemeenschappelijke voortzetting is van de voormalige afstudeervariant Theoretische Linguïstiek en van de taalkundige afstudeervarianten van de moderne talenopleidingen Duitse taal en cultuur, Engelse taal en cultuur, Finoegrisc talen en culturen, Friese taal en cultuur, Romaanse talen en culturen (RTC), Scandinavische talen en culturen, en Slavische talen en culturen. Op het moment van visiteren werd bekend dat de afstudeervarianten in Finoegrisc en Scandinavisch (met uitzondering van Zweeds) met ingang van 2013-2014 worden afgeschaft. Uit de gesprekken met de docenten bleek dat de opleiding nog niet helemaal tevreden was over de gekozen naam van het programma Theoretische en Descriptieve Taalkunde, aangezien het niet de gehele lading van het programma dekt. Er werd nagedacht over de naam Europese Taalkunde.

Het programma Neurolinguïstiek profileert zich door te streven naar een combinatie en integratie van theoretische taalkunde (syntaxis, semantiek, fonologie en morfologie) en neuro- en psycholinguïstiek (taalverwerking, taalpathologie, experimentele taalkunde). Het programma Applied Linguistics profileert zich door aandacht te besteden aan taalontwikkeling en meertaligheid, de vertaling hiervan naar de lespraktijk van het vreemdetalenonderwijs en naar de ontwikkeling van taaltoetsen. Het programma Theoretische en Descriptieve Taalkunde profileert zich door onderzoek naar structuur en verwerving van Europese talen. Studenten richten zich hierbij op de historische en synchrone taalvariatie en de relatie tussen taal en maatschappij (sociolinguïstiek).

De opleiding beschrijft in de kritische reflectie geen inhoudelijk overkoepelend profiel voor de opleiding. De opleiding schrijft wel dat wetenschappelijk onderzoek centraal staat. De opleiding wil studenten opleiden tot zelfstandige academici die in staat zijn om hun brede basis aan vakinhoudelijke en methodologische kennis en hun inzichten en vaardigheden in te zetten ten behoeve van onderzoek en onderwijs in aansluiting bij de meest recente ontwikkelingen in het internationaal wetenschappelijk onderzoek binnen het vakgebied. Tevens zouden studenten de uitkomsten uit onderzoek moeten kunnen vertalen naar de praktijk van toetsing, onderwijs en beleid binnen hun gekozen specialisme.

De beoogde eindtermen van de masteropleiding zijn in de kritische reflectie omschreven. Daarbij heeft de opleiding de indeling van de Dublin-descriptoren gebruikt. De opleiding hanteert algemene overkoepelende eindtermen voor alle drie de profielen, en daarnaast beschrijft de opleiding specifieke eindtermen per profiel (zie Bijlage 3).

Als algemene overkoepelende beoogde eindtemen noemt de opleiding dat afgestudeerden bekend zijn met theorieën op verschillende deelgebieden van de taalwetenschap (syntaxis, semantiek, fonologie en fonetiek, taalverwerking) en in staat zijn deze zelf te hanteren (1). Afgestudeerden kunnen theorie/analyse en empirie op het gebied van de taalwetenschap met elkaar in verband brengen (2) en zijn bekend met de laatste ontwikkelingen op een gespecialiseerd gebied van de taalwetenschap (3). Daarnaast kennen zij ook de methoden en technieken waarmee onderzoek op het gebied van de theoretische taalkunde en neuro-/psycholinguïstiek bedreven wordt (4), en zijn zij in staat zelfstandig nieuwe ideeën voor onderzoek op taalkundig gebied te ontwikkelen (5).

Afgestudeerden zijn in staat om informatie uit verschillende bronnen en verschillende subdisciplines samen te brengen en daaruit relevante problemen en vragen op het gebied van de taalwetenschap te identificeren (6). Zij kunnen maatschappelijke vraagstellingen/problemen, met name vanuit (taal)onderwijs en gezondheidszorg (taal- en spraakpathologie) identificeren en daaruit hypothesen en methoden voor onderzoek genereren (7). Vervolgens kunnen zij tot op zekere hoogte zelfstandig onderzoek uitvoeren op een van de deelgebieden van de taalwetenschap (8).

Van afgestudeerden wordt verwacht dat zij in staat zijn meerdere visies op een bepaald taalkundig fenomeen te begrijpen en met elkaar te vergelijken (9). Daarnaast wordt verwacht dat zij blijk geven van inzicht in de aard en functie van wetenschapsbeoefening op taalkundig gebied, en in de samenhang van de verschillende deelgebieden (i.h.b. neuro-/psycholinguïstiek in relatie tot theoretische taalkunde) (10). Verder zijn afgestudeerden ook in staat taalkundig onderzoek te evalueren op adequaatheid van de gebruikte statistiek en methodologie (11).

Vervolgens wordt er van afgestudeerden verwacht dat zij in staat zijn schriftelijk en mondeling verslag uit te brengen over ideeën en onderzoek uit de taalwetenschap (12), en dat zij kunnen rapporteren over door hen uitgevoerd gesuperviseerd onderzoek op het gebied van de taalwetenschap via de in het onderzoeksveld gebruikelijke kanalen (professioneel of wetenschappelijk tijdschrift, symposium, congres), waar nodig met inzet van toepasselijke audiovisuele hulpmiddelen (13). Tot slot zijn afgestudeerden in staat zich verder te verdiepen in een specialisatiegebied van de taalwetenschap en daarbij zelfstandig hun weg te vinden in de wetenschappelijke literatuur (14), zij zijn voorbereid op het volgen van een PhD-traject op het gebied van de taalwetenschap en taalpathologie in brede zin (15).

Voor de verschillende categorieën (kennis en inzicht, toepassen van kennis en inzicht, oordeelsvermogen, communicatie en leervaardigheden) zijn de eindtermen naar het oordeel van de commissie helder en specifiek omschreven, zowel voor de algemene als voor de programmaspecifieke eindtermen. De commissie beschouwt de eindtermen als passend voor het vakgebied van de Taalwetenschappen, en op het juiste niveau voor een masteropleiding.

Niveau en oriëntatie

In de kritische reflectie schrijft de opleiding dat het programma Neurolinguïstiek relatief beroepsgericht is. Het programma Neurolinguïstiek is gericht op het voorbereiden van studenten op beroepen in en gelieerd aan de gezondheidszorg op het gebied van de taal- en

spraakpathologie. Het is een programma dat zich richt op een multidisciplinair gebied, waarin taalkundigen (klinisch linguïsten, fonetici) en taal-spraakpathologen samenwerken met medische disciplines (neurologie, KNO-foniatrie, kindergeneeskunde, revalidatiegeneeskunde en geriatrie), en met gedragswetenschappen (psychologie, orthopedagogiek, neuropsychologie). Dit uit zich in de gevolgde studieonderdelen en in de stage en de scriptie doordat studenten hierin de toepassingen van recente theoretisch-taalkundige en methodologische ontwikkelingen in interactie met andere disciplines verkennen. Het beoogde resultaat is inzicht in enerzijds de bijdrage die de taalwetenschap levert aan diagnostische en behandelingsmethoden van cliënten met een stoornis in de productie en/of waarneming van taal (gesproken en geschreven), en anderzijds de beperkingen van louter taalwetenschappelijke verklaringsmodellen door de context van medische, pedagogische en psychologische factoren.

Het programma Applied Linguistics is een Engelstalig programma waarin de studie van het verwerven en gebruiken van een tweede taal centraal staat. In dit programma bestuderen studenten de verwerving en het gebruik van een tweede taal vanuit verschillende invalshoeken: cognitie, psychologie, sociale interactie, taalonderwijs en cultuur. Het programma is erop gericht studenten voor te bereiden op een werkveld op het gebied van wetenschappelijk onderzoek, onderwijs(vernieuwings)projecten, ofwel van de studie en begeleiding van minderheidsgroepen, ondersteuning van de integratie van immigranten, het uitzenden van mensen naar het buitenland, communicatie in een tweede taal, en de ontwikkeling van didactische middelen voor tweedetaalonderwijs. Het programma is Engelstalig, en biedt studenten de ruimte zich te specialiseren in de verwerving van een tweede of vreemde taal (bijvoorbeeld: Nederlands als tweede taal, Duits, Engels, Frans, Spaans, Zweeds). Het programma biedt studenten ook toegang tot de lerarenopleiding, wanneer zij in hun bachelor talenopleiding minstens 150 EC hebben besteed aan de betrokken taal.

Het programma TDL is gericht op taal, en specifiek het begrip van het menselijk taalvermogen. Het programma besteedt aandacht aan de belangrijkste deelgebieden van de taalwetenschap (de bestudering van klank, structuur, en betekenis van taal), maar biedt studenten ook de mogelijkheid zich te specialiseren in een taal of taalfamilie. Specifiek richt het programma zich op de historische en synchrone taalvariatie en de relatie tussen taal en maatschappij (sociolinguïstiek).

Verder schrijft de masteropleiding Taalwetenschappen in de kritische reflectie dat zij een wetenschappelijke oriëntatie op masterniveau biedt. Studenten doen naast generieke vaardigheden, kennis en competenties, specifieke kennis op binnen het domein van de taalwetenschappen en het gekozen programma. De masterscriptie vormt volgens de opleiding de belangrijkste toets van de eindtermen. De opleiding biedt studenten, na het afronden van de masteropleiding Taalwetenschappen, eveneens de mogelijkheid om toegelaten te worden tot (het tweede jaar van) de onderzoeksmaster Linguistics. Veel afgestudeerden betreden echter de arbeidsmarkt.

De programma's Applied Linguistics en TDL bieden studenten de mogelijkheid een stage te volgen, binnen Neurolinguïstiek is dit verplicht. De opleiding geeft aan dit te hebben ingevoerd om de maatschappelijke oriëntatie van het programma kracht bij te zetten.

De commissie is positief over de oriëntatie en het niveau van de afzonderlijke programma's binnen de masteropleiding Taalwetenschappen, maar vindt de gemeenschappelijke basis van de drie programma's erg minimaal. De commissie is van mening dat de beschreven oriëntaties van de afzonderlijke drie programma's voldoen aan de algemene eisen en verwachtingen van

het vakgebied (het domeinspecifieke referentiekader) en het niveau van een academische masteropleiding.

Overwegingen

De commissie heeft kennisgenomen van de doelstellingen die in de kritische reflectie zijn geformuleerd voor de masteropleiding Taalwetenschappen. De commissie is van mening dat de doelstellingen aansluiten bij de Dublin-descriptoren voor een academische masteropleiding. De commissie vindt ook dat zowel de algemene als de programmaspecifieke eindtermen helder en specifiek omschreven zijn en dat ze passend zijn voor een masteropleiding op het vakgebied van de Taalwetenschap.

De commissie ziet de meerwaarde van de gekozen oriëntaties van de verschillende programma's van de opleiding. De commissie vindt het begrijpelijk dat de faculteit de eerder aangeboden masteropleidingen heeft omgevormd tot de huidige masteropleiding. Twee van de drie programma's bestonden al langer als (onderdeel van) zelfstandige opleidingen en hebben zich dus al eerder bewezen. Voor het nieuwe programma Theoretische en Descriptieve Taalkunde (TDL) moet dit nog blijken. De commissie vindt echter wel dat de gemeenschappelijke basis van de drie programma's erg mager is. Doordat de drie programma's ieder een geheel eigen oriëntatie hebben en eigen gespecificeerde eindtermen lijken het eerder aparte opleidingen in plaats van verschillende programma's binnen dezelfde opleiding.

De commissie is van mening dat de opleiding studenten goede mogelijkheden biedt om een geschikte functie op de arbeidsmarkt of een promotietraject te vinden.

Conclusie

Masteropleiding Taalwetenschappen: de commissie beoordeelt Standaard 1 als 'voldoende'.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Opbouw en samenhang van het programma

Voor een schematisch overzicht van de drie programma's van de masteropleiding Taalwetenschappen, zie Bijlage 4.

De commissie heeft vastgesteld dat de drie programma's van de masteropleiding Taalwetenschappen ieder een andere opbouw van het programma hanteren. Alle drie de programma's hanteren wel een onderverdeling van het academisch jaar in twee semesters, die vervolgens verder zijn opgedeeld in twee blokken van zeven weken. Deze blokken worden elk gevolgd door een onderwijsvrije periode van twee weken voor de voorbereiding op tentamens en de tentamens zelf. De programma's verschillen echter in de aantallen verplichte vakken en het wel of niet aanbieden van keuzevakken en stages. Verder volgen de studenten van de verschillende programma's geen gezamenlijke vakken. De opleiding gaf tijdens het visitatiebezoek aan dat vanaf het collegejaar 2013-2014 een systeem van vier blokken van elk tien weken zal worden ingevoerd, ter vervanging van het systeem van twee semesters met twee maal zeven weken met een onderwijsvrije periode van twee weken.

Binnen het programma Neurolinguïstiek houden studenten zich bezig met vragen over taalstoornissen vanuit de taalkunde, de neuropsychologie, de cognitiewetenschappen en, in beperkte mate, de neurologie. Het programma richt zich op de bestudering van normale en afwijkende of pathologische taal- en spraakprocessen, van theoretische modellen binnen of buiten de taalwetenschap die deze processen kunnen verklaren en van de grondslagen van diagnostische en therapeutische methoden.

Het programma Neurolinguïstiek biedt in het eerste semester drie verplichte onderzoekscolleges aan (ieder 10 EC), namelijk Afasiologie, Taalontwikkelingsstoornissen en Dyslexie. In deze onderzoekscolleges bestuderen studenten literatuur, schrijven zij reviews over onderzoeksliteratuur, voeren zij onderzoek uit bij cliënten/patiënten en werken zij aan analyses van al verzamelde data. In het tweede semester volgen studenten een verplichte onderzoeksgerichte klinisch-linguïstische stage (10 EC) en schrijven zij hun masterscriptie (20 EC). Voor studenten in het bezit van een bachelordiploma Taalwetenschap die een therapiebevoegdheid Logopedie willen halen, bestaat de mogelijkheid om de zogenaamde 'kleine stage' (15 EC) als masterstage te laten tellen. Deze stage wordt verzorgd door de opleiding Logopedie van de Hanzehogeschool.

Binnen het programma Applied Linguistics houden studenten zich bezig met vreemdetaalverwerving en vreemdetaalonderwijs. De opleiding schrijft dat het programma een duidelijke keuze maakt voor op dynamische systeemtheorie gestoeld onderzoek zonder daarbij voorbij te gaan aan kennis en inzichten die zijn verworven vanuit op traditionele leest geschoeid onderzoek. In het eerste semester volgen studenten drie verplichte vakken (ieder 10 EC): Theory of Second Language Development, Research Methodology in Applied

Linguistics, en Teaching Methodology and Second Language Development. In het tweede semester kunnen studenten kiezen voor een stage (10 EC) of twee 5 EC keuzevakken, Language Policy and Planning en CALL (computerondersteund taalonderwijs). Tot slot schrijven studenten hun masterscriptie (20 EC).

Binnen het programma Theoretische en Descriptieve Taalkunde kunnen studenten zich specialiseren in theoretische algemene taalwetenschap of in een van de moderne talen: Deens, Duits, Engels, Fins, Frans, Fries, Hongaars, Italiaans, Nederlands, Noors, Russisch, Spaans en Zweeds. Tijdens het voorbereiden op de visitatie werd bekend dat de faculteit de talen Deens, Fins, Hongaars en Noors met ingang van het collegejaar 2013-2014 zal schrappen. De opleiding schrijft dat het programma is verdeeld in drie themagebieden (syntaxis/semantiek, fonologie/morfologie, en taalverandering/sociolinguïstiek) en drie taalgebieden (Engels, overig Germaans, en Romaans). Binnen de vakken wordt een thema in eerste instantie belicht vanuit een bepaald taalgebied, daarna volgt er individuele toespitsing. De opleiding wil hiermee bereiken dat bij ieder thema ook studenten uit andere taalgebieden (Fins, Hongaars, Russisch) aanschuiven. Studenten kunnen hun werkstukken en scripties schrijven in de taal van hun specialisatie; zij krijgen dan tevens begeleiding van een andere specialist met taalspecifieke kennis naast de docent van het betreffende vak. Als een student 40 EC heeft besteed aan zijn specialisatietaal kan deze specialisatie vermeld worden op het diplomasupplement. De opzet van elk vak is in principe typologisch/taalvergelijkend en bestaat uit werkcolleges. In het eerste semester volgen studenten 20 EC TDL-vakken en 10 EC interdisciplinaire onderzoekscolleges. Dit zijn allemaal keuzevakken. In het tweede semester hebben studenten de mogelijkheid tot het volgen van een stage of keuzevakken (10 EC) en schrijven zij hun masterscriptie (20 EC).

De commissie vraagt zich af waarom er geen gemeenschappelijke vakken worden aangeboden binnen deze brede masteropleiding. De commissie heeft de curricula van de drie programma's bestudeerd en vergeleken en constateert dat er van samenhang tussen de drie afzonderlijke programma's nauwelijks sprake is. Zij heeft waardering voor de aanwezigheid van samenwerkingscolleges als eerste aanzetten tot een verdere integratie, maar meent dat nauwere aansluiting van de programma's, ook vanwege soms geringe studentenbelangstelling, wenselijk is. De drie programma's kennen inhoudelijke overeenkomsten en zijn ondergebracht onder één masterlabel. De inhoudelijke overeenkomsten tussen de profielen worden echter niet voldoende gebruikt. Ook laten de programma's geen synergie zien in hun opbouw. Door de opbouw meer op elkaar af te stemmen, zou het beter mogelijk worden om gezamenlijke (keuze)vakken aan te bieden.

De commissie is echter wel van oordeel dat de samenhang binnen ieder van de drie afzonderlijke programma's in orde is en dat de opbouw van die afzonderlijke programma's logisch is. De commissie is erg te spreken over de stagemogelijkheden binnen de masteropleiding. De commissie vindt de koppeling tussen de onderzoekstages en de scripties positief, maar ook het feit dat er naast de invulling van de stage als onderzoeksstage ook de mogelijkheid is om bijvoorbeeld therapiebevoegdheid te halen is volgens de commissie een meerwaarde voor de opleiding.

Didactische uitgangspunten

Het didactisch concept van de opleiding Taalwetenschappen aan de Rijksuniversiteit Groningen heeft drie kenmerken: de verwevenheid van onderwijs en onderzoek, een studentgeoriënteerde benadering en een activerende leeromgeving. De kritische reflectie beschrijft hoe dat in praktijk wordt gebracht. Docenten brengen de resultaten van hun onderzoek in tijdens colleges en in werkgroepen en studenten worden vanaf het begin

vertrouwd gemaakt met wetenschappelijk onderzoek door het uitvoeren van gerichte, steeds complexere opdrachten. Het programma van elke opleiding biedt studenten de gelegenheid vakken te kiezen die passen bij hun arbeidsmarktperspectief en interesse. De werkvormen zijn erop gericht dat studenten actief aan de slag gaan om zichzelf te ontwikkelen, waarbij ze begeleid en geïnspireerd worden door de docenten. De commissie vindt dit een passende aanpak en is van oordeel dat er een goede balans is tussen verplichte vakken en keuzeonderdelen.

Tijdens het visitatiebezoek kon de commissie uit de gesprekken met de studenten en de docenten opmaken dat de beschreven kenmerken van het didactisch concept in de praktijk zichtbaar zijn. Studenten zijn op de hoogte van het onderzoek van hun docenten en leren vanaf het begin wetenschappelijke werkstukken te schrijven. Het onderwijs is kleinschalig georganiseerd en de gehanteerde werkvormen zijn divers. De commissie vindt de didactische aanpak van de opleiding een sterk punt.

Waarborging van doelstellingen en eindtermen in het programma

De kritische reflectie beschrijft welke studieonderdelen bijdragen aan het realiseren van de verschillende eindtermen. Daarnaast wordt aangegeven welke werkvormen gehanteerd worden, namelijk onderzoekscolleges, hoorcolleges, werkcolleges, practica, groepsopdrachten en individuele opdrachten. Volgens de commissie is er voldoende variatie in de werkvormen en zijn deze passend voor de vakken. Het cursusmateriaal dat door de commissie is bekeken is eveneens van gepast niveau.

De commissie vindt het een goede opzet dat alle studenten, los van hun verdere beroepsperspectief, een stevige basis krijgen in zowel de wetenschappelijke als maatschappelijke aspecten van de Taalwetenschap. Degenen die kiezen voor een verdere wetenschappelijke carrière worden daarvoor goed opgeleid, maar ook de studenten die na hun masteropleiding een andere arbeidsmarkt willen betreden krijgen daarvoor in het programma verschillende mogelijkheden. Studenten binnen het programma Neurolinguïstiek hebben bijvoorbeeld de mogelijkheid om hun therapiebevoegdheid Logopedie te behalen via de bijbehorende stage. De opleiding stimuleert studenten om een stage te volgen en biedt ondersteuning bij het vinden van een geschikte stageplek. De commissie concludeert uit deze informatie dat de opleiding de studenten op een passende wijze voorbereidt op de diverse vervolgmogelijkheden, zowel binnen de academische wereld als op de arbeidsmarkt.

Het is de commissie opgevallen dat studenten van de masteropleiding Taalwetenschappen nauwelijks in het kader van hun studie een periode naar het buitenland gaan, hoewel er wel uitwisselingsafspraken bestaan met partnerinstellingen. In de kritische reflectie geeft de opleiding aan dat de studie te kort is om een dergelijk verblijf in te passen. Er wordt vermeld dat met ingang van het collegejaar 2013-2014 een systeem van vier blokken van elk tien weken zal worden ingevoerd, waardoor een buitenlandverblijf mogelijk beter in te passen valt. De commissie is van oordeel dat een buitenlandverblijf voor alle studenten nuttig is voor het verbreden van de horizon en beveelt de opleiding aan om een buitenlandverblijf nadrukkelijk te blijven stimuleren.

Wetenschappelijke vorming

In de kritische reflectie van de masteropleiding Taalwetenschappen wordt beschreven dat de opleiding het wetenschappelijk onderzoek in de opleiding centraal stelt. Het doel van de opleiding is dat studenten worden opgeleid tot zelfstandige academici. Zij moeten in staat zijn om hun brede basis aan vakinhoudelijke en methodologische kennis en hun inzichten en vaardigheden in te zetten ten behoeve van onderzoek en onderwijs in aansluiting bij de meest

recente ontwikkelingen in het internationaal wetenschappelijk onderzoek binnen het vakgebied. Daarnaast moeten studenten de uitkomsten uit onderzoek kunnen vertalen naar de praktijk van toetsing, onderwijs en politiek binnen hun gekozen specialisme. De opleiding werkt aan deze doelstellingen in de programma's door onder andere de vele onderzoekscolleges die gegeven worden, en de mogelijkheden die studenten hebben tot het volgen van een onderzoeksstage

Deze beschrijving uit de kritische reflectie werd bevestigd tijdens gesprekken met de docenten en studenten tijdens de visitatie. Docenten verwerken hun eigen onderzoek in de vakken die zij geven. Verder bestaan de vakken van bijvoorbeeld het programma Neurolinguïstiek uit onderzoekscolleges, waarin studenten actief aan de slag gaan met de verschillende aspecten van academisch onderzoek, zoals literatuuronderzoek, maar ook data-analyse en het kritisch evalueren van onderzoeksliteratuur. De commissie is van mening dat de wetenschappelijke vorming uitstekend is georganiseerd. Ook de mogelijkheden die de opleiding biedt om een meer arbeidsmarktgerichte stage te lopen, doet volgens de commissie niets af aan het sterke wetenschappelijke karakter van de opleiding.

Studielast en studeerbaarheid

Volgens de kritische reflectie bevat de studiehandleiding die voor elk college wordt gemaakt een berekening van de werklast van de student. Deze informatie wordt jaarlijks gecheckt door de opleidingscommissie (oc). Voor het berekenen van deze studielast bestaat een facultaire richtlijn. De commissie heeft van de studenten begrepen dat de studielast in de masteropleiding realistisch is. De studenten geven aan dat het eerste semester nog relatief rustig is, maar dat vooral de stage een grote tijdsinvestering vraagt.

Omdat er voor de nieuwe masteropleiding Taalwetenschappen nog geen instroomcijfers bestaan, wordt de instroom van de vigerende opleidingen gegeven. Het gaat hierbij om de instroomgegevens van de masteropleidingen Algemene Taalwetenschap (ATW), Speech and Language Pathology (SLP) en Applied Linguistics (TTW). Uit de overzichten valt op te maken dat studenten gemiddeld vrij lang doen over hun opleiding van 60 EC. Het uiteindelijke rendement ligt rond de 80% bij de verschillende opleidingen. Volgens de opleiding is een mogelijke verklaring voor de lange studieduur dat studenten naast hun studie een baan hebben om hun studie te bekostigen. De instroom in de (oude) opleidingen was gemiddeld genomen bevredigend. Uitgangspunt voor de faculteit is een instroom van 15 studenten per vak. Dat werd doorgaans gehaald.

De opleiding beoogt het algehele studietempo omhoog te brengen door middel van continue toetsing. Dit wil de opleiding doen door per blok van 10 studieweken meetbare prestaties te laten afleveren in plaats van de evaluatie van de inspanningen aan het einde van een semester te meten in de vorm van een afsluitende toets. Hierdoor zullen de studenten stapsgewijs aan hun onderzoek en verslag werken en gehouden worden aan vaste deadlines. In het gesprek met de commissie vermeldden de docenten dat zij, net als bij de bachelorscriptie, een scriptieklas voor masterstudenten gaan organiseren. De opleiding verwacht dat het positief zal uitwerken als van het scriptieproces een groepsproces wordt gemaakt. De commissie ondersteunt deze aanpak.

Onderwijsgevend personeel en staf-studentratio

Voor de masteropleiding Taalwetenschappen is volgens de kritische reflectie 2,12 fte beschikbaar. In het collegejaar 2012-2013 waren zes hoogleraren, tien universitair hoofddocenten, zeven universitair docenten en een docent (niet gepromoveerd) bij het onderwijsprogramma betrokken. De personele inzet is gebaseerd op een facultair

berekeningsmodel. Uit de gesprekken met de docenten bleek dat de werkdruk hoog ligt. De rekenmodellen die gehanteerd worden, worden door de docenten als zuinig gezien. Naar oordeel van de commissie zijn de aantallen toegekende uren voor de verschillende onderwijsvormen binnen de opleiding inderdaad niet hoog. Dit blijkt vooral te komen door de vaak kleine groepen studenten die in een vak zitten; wanneer er minder dan zes studenten een vak volgen, wordt de tijd die docenten krijgt voor dat vak gehalveerd. De commissie is tevreden over de staf-studentratio, deze in principe gunstig (voor de oude masteropleidingen ATW 1:16, Speech and Language Pathology 1:33 en Applied Linguistics 1:17). Aangezien docenten als gevolg daarvan te maken krijgen met kleine groepen studenten in een vak en daardoor maar de helft van de tijd krijgen, is de commissie het eens met de docenten dat de werkdruk in dit soort gevallen hoog komt te liggen.

Onderwijs wordt in de masteropleidingen van de faculteit in beginsel alleen verzorgd door docenten die zijn gepromoveerd; hoogleraren of universitair hoofddocenten spelen een prominente rol bij de verzorging van de colleges. De commissie heeft dit principe ook aangetroffen bij de masteropleiding Taalwetenschappen. De faculteit streeft ernaar dat 80% van de docenten in 2015 over een Basiskwalificatie Onderwijs (BKO) beschikt. Nieuwe docenten volgen in het eerste jaar van hun aanstelling een BKO-cursus. Stafleden met meer dan vijf jaar onderwijservaring kunnen een verkorte procedure volgen op basis van een zelfevaluatie en een dossier. Bij de masteropleiding Taalwetenschappen hebben vier stafleden de BKO behaald en zijn zestien leden bezig met het versnelde traject en is een persoon met het reguliere traject bezig. De commissie adviseert de opleiding dit proces goed te monitoren en voortvarend uit te voeren. De commissie is echter ook van oordeel dat de staf van de opleiding kwantitatief en kwalitatief voldoende toegerust is voor zijn taken. De studenten gaven tijdens het gesprek met de commissie aan dat ze tevreden zijn over het contact met de docenten.

Studiebegeleiding

De voorlichting over de masteropleiding vindt op verschillende niveaus plaats, op vaste momenten, met verschillende doelen en doelgroepen en wordt deels door de faculteit en deels vanuit de opleiding verzorgd. De opleiding kent aparte studieadviseurs voor elk van de profielen. De studieadviseurs houden de studievoortgang van de studenten in de gaten en ondernemen zo nodig actie als er vertraging optreedt. Tijdens de studie kan een student bij persoonlijke of studie-inhoudelijke problemen een beroep doen op de studieadviseur. Een bijzondere verantwoordelijkheid ligt, volgens de kritische reflectie, ook bij de eerste scriptiebegeleider, aangezien uit ervaring van de opleiding is gebleken dat studenten met name meer tijd nemen om de scriptie te voltooien. De scriptiebegeleider speelt hier dan een belangrijke signalerende rol. Zo nodig wordt de student doorverwezen voor meer gespecialiseerde ondersteuning. De studieadviseur kan bij gesprekken met de studenten beschikken over de studievoortgangsgegevens. De commissie vindt dit een goede aanpak.

De opleiding neemt actief deel aan de door de faculteit georganiseerde mastervoorlichtingen, waar behalve inhoudelijke voorlichting over de programma's tevens voorlichting over de masterstage wordt gegeven. Ook wordt er individuele voorlichting door de studieadviseurs aangeboden. De studieadviseurs kunnen daarvoor bij externe voorlichtingen en per e-mail of telefoon worden benaderd. Voor de interne voorlichting maakt de opleiding gebruik van verschillende communicatiekanalen: informatiebijeenkomsten per cohort, berichten op de *community* pagina's in de elektronische leeromgeving Nestor en individuele voorlichting door een studieadviseur. De commissie begreep van de studenten dat zij de gegeven voorlichtingen positief vonden en dat zij goed op de hoogte waren van alle mogelijkheden en wisten waar zij hun informatie vandaan konden halen.

Opleidings specifieke voorzieningen en kwaliteitszorg

De commissie heeft vastgesteld dat de bibliotheekfaciliteiten in orde zijn. De studenten gaven aan dat de collectie uitgebreid is en dat er veel tijdschriftabonnementen zijn. De databases zijn ook vanuit huis goed bereikbaar. Aan het begin van de opleiding krijgen de studenten een goede instructie in het benutten van de bibliotheekvoorzieningen. Zowel in de Universiteitsbibliotheek (UB) als in de Letterenbibliotheek (LB) zijn voldoende studieplekken. Beiden liggen op loopafstand van elkaar. Later dit jaar zal de collectie van de LB worden ondergebracht in de UB. Daar zal volgens het management nog steeds sprake zijn van een open opstelling en speciale kasten met materiaal voor werkcolleges. De openingstijden van de UB zullen worden uitgebreid en de werkplekken in de LB zullen behouden blijven. Hiermee zal naar het oordeel van de commissie het goede voorzieningenniveau gegarandeerd blijven. Daarnaast begreep de commissie dat de collegezalen goed uitgerust zijn. De elektronische leeromgeving van de RUG, Nestor, wordt volgens de studenten goed ingezet ter ondersteuning van de vakken. Ook wordt Nestor gebruikt als een informatiemedium voor studenten.

De faculteit heeft een integraal kwaliteitszorgsysteem dat is vastgelegd in nota's die in januari 2012 zijn vastgesteld. De hoofdlijnen ervan zijn beschreven in Nederlands- en Engelstalige brochures voor docenten en studenten: 'Wat elke docent moet weten over kwaliteitszorg en kwaliteitsborging' en 'Wat elke student moet weten over kwaliteitszorg en kwaliteitsborging'. De commissie heeft hiervan met instemming kennisgenomen.

Elke cursus wordt eenmaal per twee of drie jaar geëvalueerd, tenzij het gaat om een nieuw programma. In dat geval worden de cursussen allemaal geëvalueerd. Voor de evaluatie is de afgelopen jaren een digitaal systeem gebruikt. De respons daarop was teleurstellend laag. De studenten gaven de commissie desgevraagd aan dat ze de digitale formulieren onvoldoende toegesneden vonden op de te evalueren cursussen. Ze vonden het vooral storend dat de formulieren geen ruimte bieden voor aanvullende opmerkingen. Het management van de faculteit informeerde de commissie dat binnenkort een nieuw digitaal systeem, Digital Blue, zal worden gebruikt bij studieonderdelen met meer dan dertig studenten. Voor kleinere cursussen zullen papieren formulieren worden gebruikt. De commissie vindt het terecht dat er gezocht is naar een nieuw systeem. Ze adviseert de faculteit ervoor te zorgen dat de nieuwe digitale formulieren de mogelijkheid bieden voor open opmerkingen naast de gesloten vragen. Daarnaast beveelt de commissie aan te onderzoeken of de respons kan worden verhoogd door bijvoorbeeld de behaalde tentamencijfers pas vrij te geven na invulling van de enquête.

De commissie vernam tijdens het bezoek dat veel docenten hun cursussen de afgelopen periode mondeling hebben geëvalueerd, onder andere door de lage respons op de digitale enquêtes. Vaak gebeurde dat al tijdens de cursus. Dat heeft volgens informatie van de studenten ook vaak geleid tot verbeteringen. De commissie is hierover positief, maar wijst erop dat bij een dergelijke informele aanpak documentatie over de kwaliteit van de cursussen ontbreekt. Het is daarom niet genoeg voor een systematisch systeem van kwaliteitszorg. De commissie hoopt dat de nieuwe aanpak zal leiden tot meer betrokkenheid van de studenten bij de evaluatie en een beter inzicht in de kwaliteit van het geboden onderwijs.

Tijdens het bezoek heeft de commissie gesproken met een representatief aantal leden van de opleidingscommissies. De opleidingscommissies zijn conform de wettelijke bepalingen paritair samengesteld. De studentleden krijgen een introductiebijeenkomst over hun rechten en plichten. Ze gaven in het gesprek aan dat ze nauw contact onderhouden met de studievereniging en met hun achterban, bijvoorbeeld door na een werkcollege de agenda van

de eerstkomende vergadering van de opleidingscommissie te bespreken. Er zijn ook personele unies tussen de opleidingscommissies en de Raden van Advies van de diverse opleidingen.

Het viel de commissie tijdens het bezoek op dat de indeling en werkwijze van een aantal opleidingscommissies (oc's) niet zijn aangepast aan de nieuwe onderwijsorganisatie. Bij Taalwetenschappen is er momenteel sprake van drie oc's: een voor de bacheloropleiding Taalwetenschap en het programma Neurolinguïstiek van de masteropleiding Taalwetenschappen, een voor het programma Applied Linguistics van de masteropleiding en tot slot een voor het programma Theoretische Taalkunde van de masteropleiding. De commissie adviseert het faculteitsbestuur met klem op korte termijn twee oc's in te stellen, een voor de bacheloropleiding en een voor de nieuwe brede masteropleiding. Naar het oordeel van de commissie is dat een voorwaarde om zorg te dragen voor de kwaliteitsbewaking van beide opleidingen en om de kansen van de programmaherziening te kunnen benutten.

De commissie adviseert de verschillende oc's om een of twee keer per jaar een gezamenlijk overleg te plannen om ervaringen uit te wisselen (bijvoorbeeld over het nieuwe evaluatiesysteem) en deze te benutten voor verdere verbetering. Iedere oc komt tenminste viermaal per jaar bij elkaar, maar in het afgelopen jaar is het vergaderschema intensiever geweest vanwege de programmaherziening. De oc's bespreken alle cursusevaluaties en evalueren ook de samenhang tussen de cursussen en de opbouw van het programma. Bij klachten over een cursus neemt de voorzitter van de opleidingscommissie contact op met de betrokken docent en eventueel met de betreffende leidinggevende. De commissie vernam met instemming dat deze procedure in het algemeen effectief is.

Overwegingen

De commissie heeft onderzocht of de onderwijsleeromgeving zo is ingericht dat studenten de beoogde eindtermen kunnen behalen. Op basis van informatie uit de kritische reflectie en uit de gesprekken die tijdens het bezoek hebben plaatsgevonden, stelt de commissie vast dat het onderwijsprogramma een heldere opbouw heeft met een voldoende samenhang binnen de programma's. Hoewel de commissie de samenhang tussen de profielen erg minimaal vindt, vindt zij de programma's op zichzelf goed doordacht en bevat ieder programma de noodzakelijke onderdelen om studenten zowel wetenschappelijk als maatschappelijk een gedegen opleiding te bieden. Er is voldoende ruimte voor studenten om in de programma's keuzes te maken die passen bij hun interesse en beroepsperspectief. De commissie is erg te spreken over de stagemogelijkheden en de manier waarop deze zijn vormgegeven. De commissie is van mening dat de opleiding kansen laat liggen door, afgezien van de gerealiseerde samenwerkingscolleges, niet meer gemeenschappelijke vakken aan te bieden.

Studenten raken door de onderzoekscolleges vertrouwd met de wetenschappelijke werkwijze en bouwen hun academische vaardigheden uit. De commissie is van oordeel dat de studenten op die manier een goede onderzoekstraining krijgen en voldoende worden voorbereid op het schrijven van het eindwerkstuk, de masterscriptie. De gehanteerde werkvormen zijn voldoende gevarieerd en kleinschalig. De commissie adviseert de opleiding het belang van een buitenlands studieverblijf te blijven stimuleren omdat op dit moment de deelname achterblijft bij de verwachtingen.

De commissie heeft kunnen vaststellen dat de programma's van de masteropleiding Taalwetenschappen worden uitgevoerd door een ervaren groep docenten die zowel in onderwijs als onderzoek actief zijn. De studenten zijn tevreden over hun docenten en vinden dat ze goed begeleid worden.

De studielast is voldoende gespreid en de studiebegeleiding is voldoende georganiseerd. De commissie ondersteunt het voornemen van de opleiding om het scriptieproces nadrukkelijker te begeleiden door middel van het organiseren van scriptieklassen om zo studievertraging in te perken. Aangezien de opleiding pas in 2012 in deze vorm van start is gegaan, kon de commissie op basis van de geleverde cijfers geen oordeel geven over het rendement van de huidige opleiding.

De opleiding biedt de studenten goede faciliteiten. De oc die zorg draagt voor de kwaliteitsbewaking van het programma, functioneert naar het oordeel van de commissie inhoudelijk adequaat. Echter, de indeling en werkwijze van de oc niet zijn aangepast aan de nieuwe onderwijsorganisatie. Er is sprake van drie oc's binnen de opleiding Taalwetenschappen, en deze oc's zijn verantwoordelijk voor verschillende (delen van) de opleiding. De commissie is van mening dat dit de uniformiteit van de opleiding niet ten goede komt, ook is het inefficiënt. De commissie adviseert de faculteit de indeling van de oc's aan te passen zodat er per bachelor- en masteropleiding één verantwoordelijke oc ontstaat. Op dit moment lopen de verantwoordelijkheden van de verschillende oc's door elkaar. De oc's functioneren naar het oordeel van de commissie voldoende. De commissie adviseert wel de uitkomsten van mondelinge evaluaties vast te leggen zodat ook die resultaten benut kunnen worden bij het kwaliteitszorgbeleid. Het evalueren van de vakken gebeurt nu nog te informeel.

Concluderend stelt de commissie vast dat het programma, de begeleiding en de faciliteiten de studenten in staat stellen het beoogde eindniveau te behalen.

Conclusie

Masteropleiding Taalwetenschappen: de commissie beoordeelt Standaard 2 als 'voldoende'.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

Toetsbeleid

De examencommissie (ec) Nederlands, Taal, Communicatie en Informatie (NTCI) is verantwoordelijk voor de kwaliteitsbewaking van de toetsing bij de masteropleiding Taalwetenschappen. Deze ec is per oktober 2012 van start gegaan met haar werkzaamheden. Voordien waren er aparte ec's voor de afzonderlijke opleidingen. Met de nieuwe opzet beoogt de faculteit tot grotere uniformiteit in beoordeling en toetsing te komen. De faculteit bevordert dit door onder andere basisteksten en voorstellen te ontwikkelen die door de verschillende ec's per opleidingencluster nader kunnen worden ingevuld of uitgewerkt kunnen worden binnen een bepaalde bandbreedte. Er vindt onder leiding van de portefeuillehouder onderwijs overleg plaats tussen de ec's om ervaringen uit te wisselen. Er is ambtelijke ondersteuning geregeld en leden krijgen uren voor hun deelname.

Een aantal stappen is volgens de ec NTCI inmiddels gezet. Er is een toetsprotocol opgesteld dat de te hanteren spelregels voor de toetsing heeft vastgelegd: opstellen en beoordelen van toetsen, normering van de beoordeling en publicatie van de uitslagen. Op basis van het toetsprotocol worden per cursus studiehandleidingen en toetsplannen opgesteld. Toetsen worden altijd door een collega-docent beoordeeld voordat ze gebruikt worden.

De volgende onderwerpen die de ec NTCI gaat oppakken zijn: afstemming van beleid op het gebied van vrijstellingen, invulling van vrije ruimte en keuze van afwijkende minoren, zodat criteria voor toestemming hiervan over de opleidingen heen gelijkgetrokken worden. Daarnaast zal gewerkt worden aan een algemeen scriptieprotocol. Tot slot zullen per semester de toetsresultaten worden gemonitord waarbij opvallende uitkomsten aanleiding zullen zijn voor bespreking in de examencommissie en het afdelingsbestuur.

De commissie heeft tijdens het bezoek een aantal toetsen van de masteropleiding Taalwetenschappen ingezien en vastgesteld dat ze aan de geldende kwaliteitscriteria voldoen. Ze passen bij de leerdoelen van de vakken, zijn goed geconstrueerd en van het vereiste niveau. Voor de studenten zijn er voor zowel de masterscriptie als voor het volgen van een beroepsoriënterende stage protocollen/handleidingen beschikbaar waarin ook de beoordelingscriteria zijn omschreven. De scriptie wordt door de begeleidende docent en een tweede begeleider beoordeeld op de aanpak van het onderwerp en de wijze van behandeling, de argumentering van de conclusies, het gebruik van bronnen en secundaire literatuur, de presentatie en compositie van het verslag en de getoonde zelfstandigheid. Voor de stage moeten studenten een eindverslag maken. De beoordeling van de stage vindt plaats door de stagebegeleider-docent op basis van het stageverslag en een advies van de begeleider op de werkplek.

De commissie stelt vast dat de wettelijke taken van de ec met grote vertraging zijn opgepakt, maar concludeert tevens dat de wil om deze nu uit te voeren zichtbaar is. Ze adviseert de opleiding de voorgenomen stappen met spoed uit te voeren. De commissie beveelt aan

gezamenlijke afspraken over de minimumomvang en de beoordelingscriteria van de scripties te maken. Ook adviseert ze dat alle scripties standaard met behulp van Ephorus op plagiaat en fraude worden gecontroleerd.

Gerealiseerd eindniveau

De commissie heeft zes masterscripties gelezen om te beoordelen of het beoogde eindniveau gerealiseerd wordt. Aangezien de masteropleiding Taalwetenschappen pas in het collegejaar 2012-2013 van start is gegaan, was het niet mogelijk om scripties uit de huidige masteropleiding te selecteren. De commissie heeft daarom scripties gelezen van de vroegere opleidingen (Algemene Taalwetenschap, Speech and Language Pathology en Applied Linguistics). De oordelen van de commissie kwamen grotendeels overeen met die van de docenten van de opleidingen. De commissie heeft zowel scripties bekeken die net voldoende waren beoordeeld als scripties die als goed waren beoordeeld. De studenten bleken allen in staat om een onderzoeksvraag te formuleren en te onderbouwen met gegevens uit de literatuur. Op grond daarvan konden ze een onderzoek uitvoeren en daarover op controleerbare wijze en volgens academische normen rapporteren. De commissie stelt vast dat studenten het beoogde eindniveau daadwerkelijk behalen.

De kritische reflectie vermeldt dat er een enquête wordt voorbereid die zal worden afgenomen onder alumni. De uitkomsten daarvan zullen worden besproken in onlangs door de faculteit ingestelde Raad van Advies (bestaande uit twee alumni, twee (potentiële) werkgevers van afgestudeerden, twee senior docenten en twee gevorderde studenten) en zullen informatie opleveren over de positie van afgestudeerde masterstudenten. Inmiddels zijn er Raden van Advies gevormd voor Engelse taal en cultuur en voor de overige Europese talen en culturen, alsook Applied Linguistics en zijn de eerste enquêtes onder afgestudeerden in voorbereiding. De commissie meent dat deze informatie benut kan worden om studenten een beter beeld te geven van hun mogelijkheden op de arbeidsmarkt en om de opleiding zo nodig aan te passen.

Overwegingen

De commissie heeft vastgesteld dat de toetsen van de opleiding Taalwetenschappen aan de eisen voldoen. De regelingen rondom de toetsen en de spreiding over het studiejaar zijn aan de maat. Er is een uitgewerkt plagiaatbeleid. Wel adviseert de commissie dat alle scripties standaard met behulp van Ephorus op plagiaat en fraude worden gecontroleerd.

De faculteit heeft ec's ingesteld die verantwoordelijk zijn voor de toetskwaliteit van meerdere opleidingen. Voor de masteropleiding Taalwetenschappen is dat de examencommissie Nederlands, Communicatie, Informatiekunde en Taalwetenschap (NCIT). Tijdens het bezoek bleek dat de ec's pas recent gestart zijn met hun wettelijk bepaalde werkzaamheden waardoor er nog flinke stappen gezet moeten worden. De commissie beveelt de examencommissie met klem aan op korte termijn te zorgen voor een uniform beleid.

De masterscripties die de commissie gelezen heeft, laten zien dat het beoogde eindniveau van de opleiding door de studenten voldoende tot goed wordt gerealiseerd. Zij voldoen alle aan de eisen die aan een wetenschappelijk eindwerk op masterniveau gesteld worden. Op basis van de beoordeelde scripties concludeert de commissie dat de opleiding haar studenten adequaat opleidt tot het beoogde niveau van een academische master.

Conclusie

Masteropleiding Taalwetenschappen: de commissie beoordeelt Standaard 3 als 'voldoende'.

Algemeen eindoordeel

De commissie komt op basis van het bestudeerde materiaal en de tijdens het visitatiebezoek gevoerde gesprekken tot het oordeel dat de masteropleiding Taalwetenschappen op de drie standaarden aan de eisen voldoet. De doelstellingen van de opleiding, zoals geformuleerd in de beoogde eindtermen, zijn van het vereiste niveau en passend voor dit wetenschapsgebied. De opzet en organisatie van het onderwijsprogramma zijn doordacht en de bijbehorende begeleiding en voorzieningen stellen de studenten in staat de beoogde leerdoelen te realiseren. Aan de hand van de toetsen en scripties stelt de commissie vast dat er een academisch niveau wordt behaald en dat de opleiding de studenten adequaat voorbereidt op hun verdere carrière.

Conclusie

De commissie beoordeelt de *masteropleiding Taalwetenschappen* als ‘voldoende’.

II: Masteropleiding Letterkunde

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit samenvattend oordeel geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Taal- en Letterkunde 2013 over de masteropleiding Letterkunde aan de Rijksuniversiteit Groningen. De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische reflectie, aanvullende informatie naar aanleiding van vooraf geformuleerde vragen van de commissie, informatie uit de gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde (eind)scripties en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar waren. De commissie heeft voor de opleiding zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, is de commissie tot het oordeel gekomen dat de opleiding voldoet aan de eisen voor basiskwaliteit die de voorwaarde zijn voor heraccreditatie.

Standaard 1: Beoogde eindtermen

De Nederlandse bachelor- en masteropleidingen op het gebied van taal- en letterkunde hanteren een gemeenschappelijk referentiekader. De commissie heeft het domeinspecifieke referentiekader bestudeerd en geconcludeerd dat dit een goede basis is voor de beoordeling van de individuele opleidingen.

Binnen de masteropleiding Letterkunde worden drie programma's onderscheiden:

- Europese Letteren en culturen (met daarbinnen de taalspecifieke varianten);
- English Literature and Culture;
- Writing, Editing and Mediating (WEM, van start gegaan in 2012-2013).

De commissie ziet de meerwaarde van de gekozen oriëntaties van de verschillende programma's van de opleiding. De commissie vindt het begrijpelijk dat de faculteit de eerder aangeboden masteropleidingen heeft omgevormd tot de huidige masteropleiding. Zij is van mening dat de opleiding en de programma's studenten voldoende mogelijkheden biedt om een geschikte functie op de arbeidsmarkt of een promotietraject te vinden.

Het doel van de masteropleiding Letterkunde is het opleiden van experts met kennis van en vaardigheid in taal, en kennis van en inzicht in de cultuur en maatschappij van anderen. De opleiding stelt hierbij het gebruik van literaire teksten centraal. De commissie constateert dat de doelstelling van de opleiding aansluit bij de Dublin-descriptoren voor een academische masteropleiding. De commissie stelt eveneens vast dat zowel de algemene als de programmaspecifieke eindtermen van de opleiding helder en concreet omschreven zijn, en dat ze passend zijn voor het vakgebied van de Letterkunde. De commissie raadt de opleiding wel aan om de eindtermen voor alle drie de programma's van de opleiding eenduidig op te zetten. Nu zijn er overkoepelende eindtermen en daarnaast uitgewerkte eindtermen voor het programma Europese Letteren en Culturen en gezamenlijk uitgewerkte eindtermen voor de programma's English Literature and Culture en Writing, Editing and Mediating. De commissie is van mening dat dit niet past bij een opleiding met drie gelijkwaardige programma's.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De masteropleiding Letterkunde bestaat uit drie programma's. Het programma Europese Letteren en Culturen richt zich op een belangrijk deel van de talen en culturen van continentaal Europa (inclusief Latijns Amerika en Frans Canada). Het omvat de talen, Duits, Frans, Fries, Italiaans, Noors, Deens, Hongaars, Fins, Russisch, Spaans en Zweeds. De talen Deens, Fins, Hongaars en Noors zullen vanaf collegejaar 2013-2014 echter niet meer worden aangeboden. Hoewel de commissie begrip heeft voor de keuzes die gemaakt moesten worden,

beschouwt zij dit als een verlies omdat het Europese profiel van de opleiding Letterkunde hierdoor smaller zal worden. Het programma English Literature and Culture richt zich op de Angelsaksische wereld, in het bijzonder Groot-Brittannië. Writing, Editing and Mediating richt zich op het produceren en redigeren van literaire teksten. De drie programma's van de masteropleiding zijn opgebouwd uit drie hoofdcomponenten: doeltaalgerelateerde modules, doeltaaloverstijgende modules (de interdisciplinaire onderzoeksmodule) en de afstudeerscriptie.

De visitatiecommissie heeft onderzocht of de onderwijsleeromgeving zo is ingericht dat studenten de beoogde eindtermen kunnen behalen. Op basis van informatie uit de kritische reflectie en uit de gesprekken tijdens het bezoek stelt de commissie vast dat het onderwijsprogramma een heldere opbouw heeft met voldoende samenhang binnen de programma's. Tussen de drie programma's ziet de commissie echter maar een minimale samenhang. De commissie vraagt zich af waarom er geen vaste gemeenschappelijke vakken zijn binnen deze masteropleiding. Er zijn voor de masterprogramma's Letterkunde en de masteropleiding Neerlandistiek wel gezamenlijke interdisciplinaire onderzoekscolleges. Deze onderzoekscolleges fungeren echter niet echt als een gemeenschappelijk vak in de opleiding Letterkunde, omdat studenten één en soms meerdere onderzoekscolleges uit een breed aanbod kiezen. Studenten ontmoeten elkaar in deze vakken, maar er is geen sprake van een kernvak dat ingaat op de raakvlakken tussen de drie programma's van de opleiding. De commissie meent dat de opleiding hierdoor kansen laat liggen.

Studenten kunnen voor de doeltaalgerelateerde modules en de interdisciplinaire onderzoeksmodule kiezen uit een ruim aanbod van vakken. De commissie stelt vast dat hierdoor voldoende ruimte is voor studenten om in de programma's keuzes te maken die passen bij hun interesse en beroepsperspectief. Daarnaast hebben studenten de mogelijkheid tot het volgen van een stage (10 EC). De commissie is te spreken over de stagemogelijkheden en de manier waarop deze zijn vormgegeven.

Studenten raken in interdisciplinaire onderzoeksmodule (10-20 EC) vertrouwd met de wetenschappelijke werkwijze en bouwen hun academische vaardigheden uit. Binnen de onderzoeksmodule worden studenten getraind in het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek door het uitvoeren van gerichte opdrachten. De commissie is van oordeel dat de studenten op die manier een goede onderzoekstraining krijgen en voldoende worden voorbereid op het schrijven van het eindwerkstuk, de masterscriptie. De gehanteerde werkvormen zijn voldoende gevarieerd en kleinschalig. De commissie adviseert de opleiding het belang van een buitenlands studieverblijf te blijven stimuleren omdat op dit moment de deelname achterblijft bij de verwachtingen.

De commissie heeft kunnen vaststellen dat de programma's van de masteropleiding Letterkunde worden uitgevoerd door een ervaren groep docenten die zowel in onderwijs als onderzoek actief is. De commissie adviseert de opleiding wel het behalen van de BKO-kwalificaties van het personeel verder te stimuleren. Op dit moment hebben vijf stafleden de BKO behaald en zijn vijftientig leden bezig met het versnelde traject en een met het reguliere traject.

De studielast is goed gespreid en de studiebegeleiding is adequaat georganiseerd. De commissie ondersteunt het voornemen van de opleiding om het scriptieproces nadrukkelijker te begeleiden, door het invoeren van zogenaamde scriptieclasses, om zo studievertraging in te perken. De commissie kon op basis van de geleverde kwantitatieve gegevens geen oordeel geven over het rendement van de huidige opleiding. Het blijkt voor de opleiding moeilijk een

betrouwbaar instroomoverzicht te geven, onder andere doordat de opleiding tot het collegejaar 2012-2013 een 'zachte knip' hanteerde.

De opleiding biedt de studenten goede faciliteiten. De studenten gaven aan dat de bibliotheekcollectie uitgebreid is en dat er veel tijdschriftabbonnementen zijn. De databases zijn ook digitaal vanuit huis goed bereikbaar. Zowel in de Universiteitsbibliotheek (UB) als in de Letterenbibliotheek (LB) zijn voldoende studieplekken. Daarnaast begreep de commissie dat de collegezalen goed uitgerust zijn. De elektronische leeromgeving van de RUG, Nestor, wordt volgens de studenten goed ingezet ter ondersteuning van de vakken.

De opleidingscommissies (oc's) Engelse taal en cultuur en Europese talen en culturen dragen zorg voor de kwaliteitsbewaking van de opleiding. Er is dus sprake van verschillende oc's binnen één opleiding, en deze opleidingscommissies zijn verantwoordelijk voor meerdere (delen van) opleidingen. Hierdoor lopen op dit moment de verantwoordelijkheden van de opleidingscommissies door elkaar. De commissie adviseert het faculteitsbestuur met klem op korte termijn één oc in te stellen voor iedere afzonderlijke opleiding. Naar het oordeel van de commissie is dat een voorwaarde om zorg te dragen voor de kwaliteitsbewaking van de opleiding als geheel en om de kansen van de programmaherziening ten volle te benutten. De commissie heeft wel kunnen vaststellen dat de leden van de verantwoordelijke oc's goed op de hoogte zijn van hun taken en verantwoordelijkheden en deze adequaat uitvoeren. Cursussen worden ook mondeling geëvalueerd. De commissie adviseert de oc's wel om de uitkomsten van deze mondelinge evaluaties ook vast te leggen.

Concluderend stelt de commissie vast dat het studieprogramma, de studiebegeleiding en de faciliteiten de studenten in staat stellen het beoogde eindniveau te behalen.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindtermen

De commissie heeft vastgesteld dat de toetsen van de opleiding Letterkunde aan de eisen voldoen. De regelingen rondom de toetsen en de spreiding over het studiejaar zijn aan de maat.

De opleiding hanteert een uitgewerkt toetsingsbeleid waarin zij de facultaire en RUG-richtlijnen voor toetsing volgen. Dit houdt onder meer in dat de docenten bij het opstellen van een toets geacht worden deze vóór gebruik aan een collega voor te leggen. Er is een uitgewerkt plagiaatbeleid. Wel adviseert de commissie dat alle scripties standaard met behulp van Ephorus op plagiaat en fraude worden gecontroleerd.

De faculteit heeft examencommissies (ec's) ingesteld die verantwoordelijk zijn voor de toetskwaliteit van meerdere opleidingen. De ec Moderne Vreemde Talen (ook wel de ec Europese Talen en Regiostudies genoemd) is verantwoordelijk voor de kwaliteitsbewaking van de toetsing bij de masteropleiding Letterkunde. Tijdens het bezoek bleek dat de ec's in hun huidige vorm pas recent gestart zijn met hun wettelijk bepaalde werkzaamheden waardoor er nog flinke stappen gezet moeten worden. De commissie beveelt de ec van de opleiding Letterkunde met klem aan op korte termijn te zorgen voor een uniform beleid zodat de studenten van alle opleidingen op vergelijkbare wijze worden beoordeeld.

De visitatiecommissie heeft voor de masteropleiding Letterkunde tweeëntwintig masterscripties bestudeerd. Aangezien het programma Writing, Editing and Mediating (WEM) pas in het collegejaar 2012-2013 van start is gegaan, was het niet mogelijk om scripties uit dit programma te selecteren. De scripties laten zien dat het beoogde eindniveau van de opleiding door de studenten wordt gerealiseerd. De scripties voldoen alle aan de eisen

die aan een wetenschappelijk werkstuk op masterniveau gesteld worden. De oordelen van de commissie kwamen over het algemeen overeen met die van de docenten van de opleidingen. Op basis van de beoordeelde scripties concludeert de commissie dat de opleiding haar studenten adequaat opleidt tot het beoogde niveau van een academische masteropleiding. De studenten bleken allen in staat om een onderzoeksvraag te formuleren en te onderbouwen met gegevens uit de literatuur. Op grond daarvan konden ze een onderzoek uitvoeren en daarover op controleerbare wijze en volgens academische normen rapporteren.

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Masteropleiding Letterkunde:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 3 oktober 2013

Prof. dr. Th. D'haen
voorzitter

C.J.J. Gorissen MSc
secretaris

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

---

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Domeinspecifiek referentiekader

De Nederlandse bachelor- en masteropleidingen op het gebied van taal- en letterkunde hanteren een gemeenschappelijk referentiekader (zie Bijlage 2). Dit kader heeft betrekking op een breed scala van opleidingen: vreemde-talenopleidingen, opleidingen op het gebied van de Nederlandse taal, en opleidingen die vooral aandacht geven aan taal- en literatuurtheoretische en taaloverstijgende aspecten. Het kader moet dan ook recht doen aan die uiteenlopende opleidingen.

De opleidingen op het gebied van taal- en letterkunde moeten volgens het gemeenschappelijke referentiekader allereerst kennis en inzicht bieden in het vakgebied van de opleiding, met inbegrip van de onderwezen taal en cultuur en de daarbij horende analytische en filologische vaardigheden. Als het gaat om een vreemde-talenopleiding moet de opleiding de student een goede beheersing van de bestudeerde taal bijbrengen. Het te bereiken niveau van taalbeheersing verschilt per taal: voor schooltalen gelden hogere niveaus dan voor niet-schooltalen. Daarnaast moet de student academisch gevormd worden met voldoende aandacht voor theorie en methodologie. Studenten leren volgens het referentiekader het verworven inzicht op een wetenschappelijke manier toe te passen.

In het domeinspecifieke referentiekader zijn de bovenstaande algemene eisen geoperationaliseerd in een serie eisen aan de eindtermen voor de bachelor- en de masteropleidingen. Deze eisen zijn ondergebracht in verschillende rubrieken, namelijk:

- kennis;
- vaardigheden/wetenschappelijke vorming;
- academische vaardigheden en attitude;
- afstemming op het afnemend veld.

Daarnaast stelt het domeinspecifieke referentiekader een aantal kaders voor de inhoud en het programma van de opleidingen.

De commissie heeft het domeinspecifieke referentiekader bestudeerd en is van mening dat het een goede onderlegger vormt voor de opleidingen op het gebied van taal- en letterkunde. Het is specifiek genoeg om richtlijnen aan te ontleen voor de inrichting van de opleidingen in kwestie, maar tevens algemeen genoeg om de opleidingen in staat te stellen hun eigen accenten te leggen. Daarmee vormt het domeinspecifieke referentiekader een goede basis voor de beoordeling van de individuele opleidingen.

Domeinspecifieke eisen en eindtermen

De kritische reflectie beschrijft een aantal profilerende kenmerken van de masteropleiding Letterkunde aan de Rijksuniversiteit Groningen (RUG). De huidige masteropleiding Letterkunde is een gemeenschappelijke voortzetting van de letterkundige afstudeervarianten van de voormalige masteropleidingen van de moderne talen. De opleiding bestaat uit drie programma's, namelijk Europese Letteren en Culturen, English Literature and Culture en Writing, Editing and Mediating (WEM). De oriëntatie van de programma's Europese Letteren en Culturen en English Literature and Culture zijn meer disciplinair gericht terwijl het programma Writing, Editing and Mediating (WEM) een meer maatschappelijke oriëntatie heeft.

In het algemeen richt de masteropleiding Letterkunde zich op het bestuderen van cultuur en literatuur in een maatschappelijke en historische context. Het doel van de opleiding is het opleiden van experts met kennis van en vaardigheid in taal, en kennis van en inzicht in de cultuur en maatschappij van anderen. De opleiding stelt hierbij het gebruik van literaire teksten in diverse uitingsvormen centraal. Het programma Europese Letteren en Culturen profileert zich door te focussen op een belangrijk deel van de talen en culturen van continentaal Europa (inclusief Latijns-Amerika en Frans-Canada). Het programma English Literature and Culture richt zich op de Angelsaksische wereld en in het bijzonder Groot-Brittannië. Het programma Writing, Editing and Mediating profileert zich door te focussen op het produceren en redigeren van literaire teksten.

De opleiding schrijft in de kritische reflectie dat zij gekozen heeft voor een overkoepelend thema voor de programma's Europese Letteren en Culturen en English Literature and Culture, namelijk het concept *cultural change*. De opleiding beoogt zich door middel van dit thema te onderscheiden van de andere Letterkundige masteropleidingen in Nederland. Het concept *cultural change* komt tot uiting in de bestudering van veranderingsprocessen vanuit het perspectief van literatuur en cultuur in verleden en heden. Het concept maakt geen deel uit van het programma Writing, Editing and Mediating. Het programma Writing, Editing and Mediating richt zich op het produceren en redigeren van literaire teksten in het Engels. De commissie vindt het concept *cultural change* origineel gekozen, maar vraagt zich af waarom dat dit concept slechts in twee van de drie programma's een rol speelt.

De beoogde eindtermen van de masteropleiding zijn in de kritische reflectie omschreven. De opleiding maakt daarbij gebruik van de indeling van de Dublin-descriptoren. De opleiding hanteert algemene overkoepelende eindtermen voor alle drie de profielen. Daarnaast beschrijft de opleiding specifieke eindtermen voor het programma Europese Letteren en Culturen en hebben de programma's English Literature and Culture en Writing, Editing and Mediating gezamenlijke specifieke eindtermen (zie Bijlage 3).

In de algemene overkoepelende beoogde eindtermen beschrijft de opleiding dat de afgestudeerde master Letterkunde:

1. beschikt over diepgaande kennis en inzicht aangaande kritische en methodologische benaderingen van literaire en aanverwante teksten. Daarnaast is er grondige inhoudelijke en interpretatieve kennis van literaire en aanverwante teksten, relevant voor het onderwerp van studie en gerelateerd aan de brede maatschappelijke, culturele en historische context zoals verwoord in relevante literatuur.
2. in staat is geavanceerde kennis en inzichten te demonstreren aangaande complexe paradigma's in het kader van literaire en aanverwante studies zowel in disciplinaire als interdisciplinaire contexten. Daarnaast kan effectief worden omgegaan met grote

hoeveelheden informatie voortkomend uit een breed scala aan primaire en secundaire bronnen met het doel innovatieve en creatieve inzichten en perspectieven in een onderzoekscontext te ontwikkelen.

3. in staat is gebieden en specifieke onderwerpen voor onderzoek te identificeren en te definiëren. Daarnaast bestaat vermogen tot reflectie en ontwikkeling aangaande kritische en methodologische benaderingen van de studie van literaire en hieraan gerelateerde teksten, doorgaans in interdisciplinaire en vergelijkende context, met het doel nieuwe kennis en inzichten te ontwikkelen;
4. in staat is actief deel te nemen aan het academische debat en informatie, ideeën en oplossingen te communiceren met een publiek bestaande uit specialisten en niet-specialisten betreffende het betrokken vakgebied in de eigen taal en ten minste één vreemde taal;
5. beschikt over de autonome leervaardigheden die noodzakelijk zijn voor een academische vervolgstudie en professionele ontwikkeling alsook het vermogen om op de hoogte te blijven van de jongste ontwikkelingen binnen het vakgebied in termen van nieuwe kennis, vaardigheden en andere competenties.

Voor de verschillende categorieën (kennis en inzicht, toepassen van kennis en inzicht, oordeelsvermogen, communicatie en leervaardigheden) zijn de eindtermen naar het oordeel van de commissie helder en voldoende specifiek omschreven. De commissie beschouwt de eindtermen als passend voor het vakgebied van de Letterkunde. De commissie vindt het alleen opmerkelijk dat de programma's English Literature and Culture en Writing, Editing and Mediating gezamenlijke specifieke eindtermen hanteren. Hierdoor lijkt het alsof deze twee programma's niet gelijkwaardig los van elkaar functionerende programma's zijn. De commissie heeft begrepen dat het programma Writing, Editing and Mediating voort is gekomen uit het programma English Literature and Culture, maar nu functioneert als eigen gelijkwaardig programma. Door de eindtermen voor Writing, Editing and Mediating apart te specificeren, kan het programma zich duidelijker profileren, en lijkt het niet langer slechts een onderdeel van het programma English Literature and Culture te zijn. De nadruk die in het programma Writing, Editing and Mediating lijkt te liggen op het produceren en redigeren van literaire teksten, komt niet uitdrukkelijk genoeg naar voren in de specifieke eindtermen.

Niveau en oriëntatie

In de kritische reflectie beschrijft de opleiding dat het programma Europese Letteren en Culturen elf talen omvat, namelijk Deens, Duits, Frans, Fins, Fries, Hongaars, Italiaans, Noors, Russisch, Spaans en Zweeds. De talen Deens, Fins, Hongaars en Noors zullen vanaf collegejaar 2013-2014 echter niet meer worden aangeboden. Hoewel de commissie begrip heeft voor de keuzes die gemaakt moesten worden, beschouwt zij dit als een verlies omdat het Europese profiel van de opleiding Letterkunde hierdoor smaller zal worden. Het programma English Literature and Culture richt zich op het Engelse taalgebied en in het bijzonder Groot-Brittannië. Volgens de kritische reflectie leren studenten binnen deze twee programma's complexe processen te benoemen, te bestuderen, te analyseren en te duiden. Hierbij is het nodig dat studenten zich de daartoe benodigde theoretische en methodologische kaders eigen maken. De opleiding probeert studenten te stimuleren een eigen visie te ontwikkelen op (delen van) de Europese cultuur- en letterkunde in heden en verleden die zij mondeling en schriftelijk kunnen uiten voor zowel een gespecialiseerd als een breed publiek. Om dit te bereiken hebben studenten ook een goede beheersing van de doeltaal nodig.

Het programma Writing, Editing and Mediating richt zich op het produceren en redigeren van literaire teksten. De opleiding probeert in dit profiel een combinatie te bieden van

academisch inhoudelijke kennis en vaardigheden en professionele vaardigheden. Het programma beperkt zich tot nu toe tot Engelstalige teksten. In de toekomst is de opleiding van plan dit uit te breiden naar andere talen.

In de kritische reflectie schrijft de opleiding dat alle drie de programma's academische vorming combineren met een professionele, beroepsgeoriënteerde component. In de kritische reflectie staat dat afgestudeerden in de letterkunde vooral werk vinden bij uitgeverijen, media, nationale en internationale organisaties, het nationale en internationale bedrijfsleven, maar ook als vertaler, leraar, tekstschrijver, beleidsmedewerker en (wetenschappelijk) onderzoeker. Ook kan de opleiding worden vervolgd met de eenjarige eerstegraads lerarenopleiding.

De commissie is positief over de oriëntatie en het niveau van de afzonderlijke programma's binnen de masteropleiding Letterkunde, maar ziet geen duidelijke gemeenschappelijke oriëntatie in de drie programma's. De commissie is wel van mening dat de beschreven oriëntaties van de drie programma's van de masteropleiding Letterkunde voldoen aan de algemene eisen en verwachtingen van het vakgebied (het domeinspecifieke referentiekader) en het niveau van een academische masteropleiding, en tevens recht doen aan het eigen gekozen profiel van de Groningse opleiding. De commissie heeft enige twijfel over de toepassing van het *cultural change* concept binnen de masteropleiding. Het concept *cultural change* maakt wel deel uit van het programma, maar dit blijkt vaak niet op een expliciete manier aan bod te komen binnen het curriculum. Hierdoor wordt dit concept mogelijk onduidelijk overgebracht naar studenten.

Overwegingen

De commissie heeft kennisgenomen van de doelstellingen die in de kritische reflectie zijn geformuleerd voor de masteropleiding Letterkunde. De commissie constateert dat de doelstellingen aansluiten bij de Dublin-descriptoren voor een academische masteropleiding. De commissie constateert ook dat zowel de algemene als de programmaspecifieke eindtermen helder en concreet omschreven zijn, en dat ze passend zijn voor het vakgebied van de Letterkunde. De commissie raadt aan om voor alle drie de programma's een eenduidige opzet te maken wat betreft de eindtermen. Als de opleiding er voor kiest om voor de programma's ook specifieke eindtermen te formuleren naast de algemene eindtermen van de opleiding, dan raadt de commissie aan dit voor alle programma's op een gelijkaardige wijze te doen. Nu zijn de eindtermen voor de programma's English Literature and Culture en Writing, Editing and Mediating hetzelfde; de commissie is van mening dat dit niet past bij een opleiding met drie gelijkwaardige programma's.

De commissie ziet de meerwaarde van de gekozen oriëntaties van de verschillende programma's van de opleiding. De commissie vindt het begrijpelijk dat de faculteit de eerder aangeboden masteropleidingen heeft omgevormd tot de huidige masteropleiding. De commissie is van mening dat de opleiding studenten goede mogelijkheden biedt om een geschikte functie te vinden op de arbeidsmarkt of een promotietraject.

Conclusie

Masteropleiding Letterkunde: de commissie beoordeelt Standaard 1 als 'voldoende'.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Opbouw en samenhang van het programma

Voor een schematisch overzicht van de drie programma's van de masteropleiding Letterkunde, zie Bijlage 4.

De opleiding beschrijft dat de drie programma's van de masteropleiding zijn opgebouwd uit drie hoofdcomponenten:

- doeltaalgerelateerde modules;
- doeltaaloverstijgende modules (de interdisciplinaire onderzoeksmodule);
- de afstudeerscriptie.

Studenten in de programma's Europese Letteren en Culturen en English Literature and Culture volgen twee interdisciplinaire onderzoeksmodule (20 EC) en twee taalspecifieke modules (20 EC). Ook besteden zij 20 EC aan hun masterscriptie. Daarnaast hebben studenten de mogelijkheid tot het volgen van een stage (10 EC), als zij hiervoor kiezen moeten zij een van de interdisciplinaire onderzoeksmodule laten vallen. De interdisciplinaire onderzoeksmodule en taalspecifieke modules kunnen studenten kiezen uit een reeks van aangeboden modules. De opleiding zorgt ervoor dat voor elk van de elf talen van het programma Europese Letteren en Culturen ten minste 20 EC verzorgd worden op het gebied van de letterkunde. Studenten hebben ook de mogelijkheid om een van de letterkundemodule in te wisselen voor een taalkundemodule. De taalspecifieke letterkundemodule zijn ook toegankelijk voor de studenten die de educatieve masteropleiding volgen.

Studenten in het programma Writing, Editing and Mediating (WEM) volgen drie specifieke WEM-modules (30 EC), één interdisciplinaire onderzoeksmodule (10 EC) en een masterscriptie (20 EC). Ook deze studenten hebben de mogelijkheid een stage te volgen (10 EC) in hun tweede semester. Ook bij deze stage geldt dat wanneer studenten hiervoor kiezen, zij de interdisciplinaire onderzoeksmodule moeten laten vallen.

Wanneer studenten kiezen voor het volgen van een stage maken zij samen met een stagecoördinator een stageplan. In dit plan stellen zij de beoogde leeruitkomsten, een inhoudelijke beschrijving en een activiteitenplan vast. Dit stageplan wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de examencommissie.

Voor het schrijven van de afstudeerscriptie is een scriptiehandleiding beschikbaar voor studenten. In deze handleiding worden richtlijnen gegeven voor wat betreft begeleiding, beoordeling, vorm en inhoud. Deze richtlijnen zijn verder vertaald in beoordelingscriteria voor de scriptie. Iedere scriptie behoort een eenduidige vraagstelling te bevatten, een te onderzoeken corpus en een conclusie.

De commissie vraagt zich af waarom er geen vaste gemeenschappelijke vakken zijn binnen deze masteropleiding. Er zijn voor de masterprogramma's Letterkunde en de masteropleiding Neerlandistiek wel gezamenlijke interdisciplinaire onderzoekscolleges. Deze onderzoekscolleges fungeren echter niet echt als een gemeenschappelijk vak in de opleiding Letterkunde, omdat studenten één en soms meerdere onderzoekscolleges uit een breed aanbod kiezen. Studenten ontmoeten elkaar in deze vakken, maar er is geen sprake van een kernvak dat ingaat op de raakvlakken tussen de drie programma's van de opleiding. De commissie meent dat de opleiding hierdoor kansen laat liggen.

Hoewel van samenhang tussen de drie afzonderlijke programma's volgens de commissie nauwelijks sprake is, vindt de commissie wel dat de samenhang binnen ieder van de drie afzonderlijke programma's in orde is en dat de opbouw van de afzonderlijke programma's goed doordacht en helder is. De commissie is te spreken over de stagemogelijkheden binnen deze masteropleiding. De commissie vindt vooral de koppeling tussen de onderzoekstages en de scripties positief.

Didactische uitgangspunten

Het didactisch concept van de opleidingen taal- en letterkunde aan de Rijksuniversiteit Groningen heeft drie kenmerken: de verwevenheid van onderwijs en onderzoek, een studentgeoriënteerde benadering en een activerende leeromgeving. De kritische reflectie beschrijft hoe dat in praktijk wordt gebracht. Docenten brengen de resultaten van hun onderzoek in tijdens colleges en in werkgroepen en studenten worden vanaf het begin vertrouwd gemaakt met wetenschappelijk onderzoek door het uitvoeren van gerichte, steeds complexere opdrachten. Het programma van elke opleiding biedt studenten de gelegenheid vakken te kiezen die passen bij hun arbeidsmarktperspectief en interesse. De werkvormen zijn erop gericht dat studenten actief aan de slag gaan om zichzelf te ontwikkelen, waarbij ze begeleid en geïnspireerd worden door de docenten. Hoorcolleges worden daarom altijd aangeboden in combinatie met werkcolleges of werkgroepen en studenten maken regelmatig opdrachten en werkstukken. De commissie vindt dit een passende aanpak.

Beide semesters zijn opgedeeld in twee blokken van zeven weken, elk gevolgd door een onderwijsvrije periode van twee weken voor de voorbereiding op tentamens en de tentamens zelf. De commissie is van oordeel dat de gekozen aanpak adequaat is.

Tijdens het visitatiebezoek kon de commissie uit de gesprekken met de studenten en de docenten opmaken dat de beschreven kenmerken in de praktijk zichtbaar zijn. Studenten zijn op de hoogte van het onderzoek van hun docenten en leren vanaf het begin wetenschappelijke werkstukken te schrijven. Het onderwijs is kleinschalig georganiseerd en de gehanteerde werkvormen zijn divers. De commissie vindt de didactische aanpak van de opleiding een sterk punt.

Waarborging van doelstellingen en eindtermen in het programma

De kritische reflectie geeft aan welke studieonderdelen bijdragen aan het realiseren van de verschillende eindtermen. Daarnaast wordt aangegeven welke werkvormen gehanteerd worden. Volgens de commissie is er voldoende variatie in de werkvormen en zijn deze passend voor de vakken. Het cursusmateriaal dat door de commissie bekeken is, was ook van passend niveau.

De commissie vindt het goed dat alle studenten, los van hun verdere beroepsperspectief, een stevige basis krijgen in wetenschappelijke vaardigheden en oriëntatie op het maatschappelijke veld. Een van de mogelijkheden ter voorbereiding op de arbeidsmarkt is het volgen van een

beroepsoriënterende stage van 10 EC. Daarnaast kunnen studenten zich voorbereiden op een aanvullende eenjarige lerarenopleiding. Studenten uit het programma WEM deden op het moment van visiteren daarnaast mee aan een pilot. Vanuit deze pilot werd aan studenten een reeks workshops aangeboden, waarmee zij de eigen professionele en netwerkvaardigheden verder kunnen ontwikkelen. De commissie concludeert dat studenten die kiezen voor een verdere wetenschappelijke carrière daarvoor goed opgeleid worden. Tevens stelt de commissie vast dat ook de studenten die na hun masteropleiding op de arbeidsmarkt aan het werk willen daarvoor in het programma verschillende mogelijkheden krijgen.

Het is de commissie opgevallen dat studenten van de masteropleiding Letterkunde in het kader van hun studie slechts zelden een periode naar het buitenland gaan, hoewel er wel uitwisselingsafspraken bestaan met partnerinstellingen. In de kritische reflectie geeft de opleiding aan dat de studie te kort is om een dergelijk verblijf in te passen, en dat de mogelijkheid van internationale mobiliteit zich beperkt tot de stage. Er wordt vermeld dat met ingang van het collegejaar 2013-2014 een systeem van vier blokken van elk tien weken zal worden ingevoerd, waardoor een buitenlandverblijf mogelijk beter te combineren valt. De commissie is van oordeel dat een buitenlandverblijf voor alle studenten nuttig is voor het verbreden van de horizon en beveelt de opleiding aan om een buitenlandverblijf nadrukkelijk te blijven stimuleren.

Wetenschappelijke vorming

In de kritische reflectie van de masteropleiding Letterkunde staat dat de opleiding het wetenschappelijk onderzoek in de opleiding centraal stelt en dat de opleiding en de onderliggende programma's zich kenmerken door middel van een samenspel van vakinhoudelijke kennis en methodologie. De opleiding vindt de verwevenheid van onderwijs en onderzoek belangrijk en vertaalt dit in het curriculum door middel van diverse onderzoeksmodulen. Binnen de onderzoeksmodulen worden studenten getraind in het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek door het uitvoeren van gerichte opdrachten.

In haar gesprekken met de docenten en studenten van de opleiding herkende de visitatiecommissie de didactische insteek van de RUG. De commissie is van mening dat de wetenschappelijke vorming goed is georganiseerd. De mogelijkheden die de opleiding biedt om een meer arbeidsmarktgerichte stage te lopen deden volgens de commissie geen afbreuk aan het wetenschappelijke karakter van de opleiding.

Studielast en studeerbaarheid

Volgens de kritische reflectie bevat de studiehandleiding die voor elk college wordt gemaakt een berekening van de werklast van de studenten. De opleiding hanteert de facultaire richtlijnen voor het berekenen van de werklast. Deze berekening wordt jaarlijks door de opleidingscommissie beoordeeld. De commissie heeft van de studenten begrepen dat de studielast in de masteropleiding realistisch is. De studenten stipten aan dat het eerste semester nog relatief rustig was, maar dat vooral de stage een veel grotere tijdsinvestering vroeg.

Het blijkt voor de opleiding moeilijk een betrouwbaar instroomoverzicht te geven. In de kritische reflectie beschrijft de opleiding dat dit komt doordat zij tot het collegejaar 2012-2013 een 'zachte knip' hanteerde. Dit hield in dat er een voorwaardelijke toegangsregeling van toepassing was voor toeganggevend bachelorsprogramma's. Studenten moesten hiervoor 170 EC behaald hebben, inclusief een afgeronde bachelorscriptie, voordat zij mochten deelnemen aan de masteropleiding. De formele inschrijving voor de opleiding konden zij echter pas afronden op het moment dat zij hun bachelordiploma behaald hadden. Dit betekent dat sommige studenten zich soms zelfs pas aan het einde van hun masteropleiding inschreven als

masterstudent. Daarnaast staan de studenten die via een educatieve masteropleiding vakken volgen niet vermeld bij de instroomschema's van de betreffende programma's waarin zij de vakken volgen.

Het uitgangspunt voor de faculteit is een instroom van 15 studenten per module. De commissie stelt vast dat dit wordt behaald voor de interdisciplinaire onderzoeksmodules en voor de doeltaalmodules op het gebied van Engels en Spaans. Voor de andere talen blijkt dit problematisch. Volgens de kwantitatieve gegevens van de opleiding is de instroom voor de talen Duits, Frans, Fries, Italiaans, Slavisch en Zweeds laag. De opleiding geeft aan dat zij probeert de instroom te verhogen, maar dat dit niet makkelijk is vanwege de beperkte landelijke instroom voor deze talen in de bacheloropleiding. De instroom in de masteropleiding voor de talen Deens, Fins, Hongaars en Noors is afwezig of blijft beperkt tot een enkele student. Dit is de reden waarom de faculteit en de universiteit hebben besloten deze talen niet meer aan te bieden vanaf het collegejaar 2013-2014.

De visitatiecommissie is positief over het doorvoeren van de 'harde knip'. Dit positioneert de masteropleiding duidelijker als een aparte opleiding ten opzichte van de bacheloropleiding. In de gesprekken met de studenten en de docenten kwam het beeld dat geschetst werd door de instroomcijfers in de kritische reflectie ook naar voren. De commissie betreurt het beëindigen van het aanbod van een aantal van de talen, maar begrijpt de beslissing van de opleiding. Uit de overzichten valt op te maken dat studenten gemiddeld vrij lang doen over hun opleiding van 60 EC. Volgens de officiële gegevens ligt het uiteindelijke rendement tussen de 70% en de 90% bij de verschillende richtingen. Gezien de moeilijkheden die kwamen kijken bij het leveren van de kwantitatieve gegevens, kon de commissie op basis van de geleverde kwantitatieve gegevens geen oordeel geven over het rendement van de huidige opleiding.

Volgens de kritische reflectie is de opleiding, in het kader van de nieuwe, brede masteropleiding en de nieuwe jaarindeling van plan om door middel van continue toetsing het studietempo te verhogen. Ook bij de afstudeerscriptie gaat de opleiding nadenken over het opzetten van scriptieclasses volgens een strak en eenduidig schema. Het scriptietraject wordt dan vorm gegeven als een reguliere onderwijsmodule, waarbij het schrijven van een scriptieopzet en de verschillende scriptiehoofdstukken is vastgelegd in een tijdschema. De opleiding is van plan hierbij ook peerreviewing door medestudenten in te zetten. Deze voornemens kwamen ook duidelijk naar voren in de gesprekken met de docenten. De commissie ondersteunt deze aanpak.

Onderwijsgevend personeel en staf-studentratio

Voor de uitvoering van de masteropleiding Letterkunde is volgens de kritische reflectie 2,79 fte beschikbaar. In het collegejaar 2012-2013 waren zeven hoogleraren, drie universitair hoofddocenten, achttien universitair docenten en vier docenten bij het onderwijsprogramma betrokken. Hierbij is geen onderscheid gemaakt tussen de programma's Europese Letteren en Culturen, English Literature and Culture en Writing, Editing and Mediating, aangezien sommige docenten bij twee van die programma's betrokken zijn. De personele inzet is gebaseerd op een facultair berekeningsmodel. Uit de gesprekken met de docenten bleek dat de werkdruk hoog ligt. De rekenmodellen die gehanteerd worden, worden als zuinig gezien. Naar oordeel van de commissie zijn de aantallen toegekende uren voor de verschillende onderwijsvormen inderdaad niet hoog. Dit heeft vooral te maken met de lage instroomcijfers voor sommige modules, waardoor docenten minder uren krijgen toebedeeld voor het geven van een dergelijke module.

Onderwijs wordt in de masteropleiding in beginsel alleen verzorgd door docenten die zijn gepromoveerd. Uit de geleverde overzichten en de gesprekken bleek dat ruim de helft van alle colleges wordt verzorgd door hoogleraren of universitair hoofddocenten. De faculteit streeft ernaar dat 80% van de docenten in 2015 over een Basiskwalificatie Onderwijs (BKO) beschikt. Nieuwe docenten volgen in het eerste jaar van hun aanstelling een BKO-cursus. Stafleden met meer dan vijf jaar onderwijservaring kunnen een verkorte procedure volgen op basis van een zelfevaluatie en een dossier. Bij de masteropleiding Letterkunde hebben vijf stafleden de BKO behaald en zijn vijftientig leden bezig met het versnelde traject, terwijl één persoon met het reguliere traject bezig is. De commissie adviseert de opleiding dit proces goed te monitoren en voortvarend uit te voeren. De commissie is echter ook van oordeel dat de staf van de opleiding voldoende toegerust is voor haar taken. De studenten gaven tijdens het gesprek met de commissie aan dat ze tevreden zijn over de contacten met de docenten.

Studiebegeleiding

De voorlichting over de masteropleiding vindt op verschillende niveaus plaats, op vaste momenten, met verschillende doelen en doelgroepen en wordt deels door de faculteit en deels vanuit de opleiding verzorgd. De opleiding heeft drie studieadviseurs, één voor de programma's English Literature and Culture en Writing, Editing and Mediating, en twee voor het programma Europese Letteren en Culturen. De studieadviseurs zijn verantwoordelijk voor het monitoren van de studievoortgang van de studenten. Ook ondernemen ze actie als er studievertraging optreedt. Een bijzondere verantwoordelijkheid ligt volgens de kritische reflectie bij de eerste scriptiebegeleider, aangezien uit ervaring van de opleiding is gebleken dat er vooral studievertraging optreedt in het scriptietraject. De scriptiebegeleider speelt hier dan een belangrijke signalerende rol. Tijdens de studie kan een student bij persoonlijke of studie-inhoudelijke problemen een beroep doen op de studieadviseur. Zo nodig wordt de student doorverwezen voor meer gespecialiseerde ondersteuning. De studieadviseur kan bij de gesprekken beschikken over de studievoortgangsgegevens. De commissie vindt dit een goede aanpak.

De commissie stelt vast dat de opleiding actief deelneemt aan de door de Faculteit georganiseerde master-voorlichtingen. Hierin geeft de opleiding inhoudelijke voorlichting over de programma's en over de stagemogelijkheden. Via de studieadviseurs wordt er ook individuele voorlichting aangeboden. De studieadviseurs kunnen daarvoor bij externe voorlichtingen en per e-mail of telefoon worden benaderd. Voor de interne voorlichting maakt de opleiding gebruik van verschillende communicatiekanalen: informatiebijeenkomsten per cohort, berichten op de community pagina's in de elektronische leeromgeving Nestor, en individuele voorlichting door een studieadviseur. De commissie begreep van de studenten dat zij de gegeven voorlichtingen positief vonden en dat zij goed op de hoogte waren van alle mogelijkheden en wisten waar zij hun informatie vandaan konden halen.

Opleidings specifieke voorzieningen en kwaliteitszorg

De commissie heeft vastgesteld dat de bibliotheekfaciliteiten in orde zijn. De studenten gaven aan dat de collectie uitgebreid is en dat er veel tijdschriftabonnementen zijn. De databases zijn ook digitaal vanuit huis goed bereikbaar. Aan het begin van de opleiding krijgen ze een goede instructie in het benutten van de bibliotheekvoorzieningen. Zowel in de Universiteitsbibliotheek (UB) als in de Letterenbibliotheek (LB) zijn voldoende studieplekken. Beide liggen op loopafstand van elkaar. Later dit jaar zal de collectie van de LB worden ondergebracht in de UB. Daar zal volgens het management nog steeds sprake zijn van een open opstelling en van speciale kasten met materiaal voor werkcolleges. De openingstijden van de UB zullen worden uitgebreid en de werkplekken in de LB zullen behouden blijven.

Hiermee zal naar het oordeel van de commissie het goede voorzieningenniveau gegarandeerd blijven.

Daarnaast begreep de commissie dat de collegezalen goed uitgerust zijn. De elektronische leeromgeving van de RUG, Nestor, wordt volgens de studenten goed ingezet ter ondersteuning van de vakken. Ook wordt de portal gebruikt als een informatiemedium richting studenten.

De faculteit heeft een integraal kwaliteitssysteem dat is vastgelegd in nota's die in januari 2012 zijn vastgesteld. De hoofdlijnen ervan zijn beschreven in Nederlands- en Engelstalige brochures voor docenten en studenten: 'Wat elke docent moet weten over kwaliteitszorg en kwaliteitsborging' en 'Wat elke student moet weten over kwaliteitszorg en kwaliteitsborging'. De commissie heeft hiervan met instemming kennisgenomen.

In de kritische reflectie gaf de opleidingscommissie (oc) aan evaluatie van het onderwijs te zien als een belangrijke verantwoordelijkheid. De opleiding evalueert zowel het curriculum als geheel als de afzonderlijke vakken. Docenten evalueren hun colleges vaak zelf mondeling, maar daarnaast wordt aan het eind van vak een schriftelijke evaluatie uitgevoerd op basis van het digitale cursusevaluatiesysteem ISEK van het ESI (Educational Support and Innovation). Door een te lage respons op de digitale cursusevaluaties heeft de opleiding besloten de evaluaties weer in papieren vorm af te nemen.

De studenten gaven de commissie desgevraagd aan dat ze de digitale formulieren onvoldoende toegesneden vonden op de te evalueren cursussen. Ze vonden het vooral storend dat de formulieren geen ruimte bieden voor aanvullende opmerkingen. Het management van de faculteit informeerde de commissie dat binnenkort een nieuw digitaal systeem, Digital Blue, zal worden gebruikt bij studieonderdelen met meer dan dertig studenten. Voor kleinere cursussen zullen papieren formulieren worden gebruikt. De commissie vindt het terecht dat er gezocht is naar een nieuw systeem omdat de zeer lage respons aangaf dat het oude niet werkte. Ze adviseert de faculteit ervoor te zorgen dat de nieuwe digitale formulieren de mogelijkheid bieden voor open opmerkingen naast de gesloten vragen. Daarnaast beveelt de commissie aan te onderzoeken of de respons kan worden verhoogd door bijvoorbeeld behaalde tentamencijfers pas vrij te geven na invulling van de enquête.

De commissie vernam tijdens het bezoek dat veel docenten hun cursussen de afgelopen periode mondeling hebben geëvalueerd, onder andere door de lage respons op de digitale enquêtes. Vaak gebeurde dat al tijdens de cursus. Dat heeft volgens informatie van de studenten ook vaak geleid tot verbeteringen. De commissie vernam dat met instemming, maar wijst erop dat bij een dergelijke informele aanpak documentatie over de kwaliteit van de cursussen ontbreekt. Het is daarom niet genoeg voor een systematisch systeem van kwaliteitszorg. De commissie hoopt dat de nieuwe aanpak zal leiden tot meer betrokkenheid van de studenten bij de evaluatie en een beter inzicht in de kwaliteit van het geboden onderwijs.

Tijdens het bezoek heeft de commissie gesproken met een aantal leden van de oc's. De oc's zijn conform de wettelijke bepalingen paritair samengesteld. De studentleden krijgen een introductiebijeenkomst over hun rechten en plichten. Ze gaven in het gesprek aan dat ze nauw contact onderhouden met de studievereniging en met hun achterban, bijvoorbeeld door na een werkcollege de agenda van de eerstkomende vergadering van de oc te bespreken. Er zijn ook personele unies tussen de oc en de Raden van Advies van de diverse opleidingen.

Het viel de commissie tijdens het bezoek op dat de indeling en werkwijze van een aantal oc's niet zijn aangepast aan de nieuwe onderwijsorganisatie. Er is sprake van verschillende oc's binnen één opleiding, en oc's die verantwoordelijk zijn voor meerdere (delen van) opleidingen. Dit is ook bij de masteropleiding Letterkunde het geval. De commissie adviseert het faculteitsbestuur met klem op korte termijn één oc in te stellen voor iedere aparte opleiding. Naar het oordeel van de commissie is dat een voorwaarde om zorg te dragen voor de kwaliteitsbewaking van de opleiding als geheel en om de kansen van de programmaherziening te kunnen benutten.

De oc's die verantwoordelijk zijn voor de masteropleiding Letterkunde komen ten minste viermaal per jaar bij elkaar, maar in het afgelopen jaar is het vergaderschema intensiever geweest vanwege de programmaherziening. De oc's bespreken alle cursusevaluaties en evalueren ook de samenhang tussen de cursussen en de opbouw van het programma. Bij klachten over een cursus neemt de voorzitter van de opleidingscommissie contact op met de betrokken docent en eventueel met de betreffende leidinggevende. De commissie vernam met instemming dat dit in het algemeen effectief is. De commissie adviseert de oc's van verschillende opleidingen verder om een of twee keer per jaar een gezamenlijk overleg te plannen om ervaringen uit te wisselen, bijvoorbeeld met het nieuwe evaluatiesysteem, en deze te benutten voor verdere verbetering.

Overwegingen

De commissie heeft onderzocht of de onderwijsleeromgeving zo is ingericht dat studenten de beoogde eindtermen kunnen behalen. Op basis van informatie uit de kritische reflectie en uit de gesprekken die tijdens het bezoek hebben plaatsgevonden stelt de commissie vast dat het onderwijsprogramma een heldere opbouw heeft met voldoende samenhang binnen de programma's. Hoewel de commissie de samenhang tussen de programma's minimaal vindt, vindt zij de programma's op zichzelf goed doordacht en bevat ieder programma de noodzakelijke onderdelen om studenten zowel wetenschappelijk als maatschappelijk een gedegen opleiding te bieden. Er is voldoende ruimte voor studenten om in de programma's keuzes te maken die passen bij hun interesse en beroepsperspectief. De commissie is erg te spreken over de stagemogelijkheden en de manier waarop deze zijn vormgegeven.

Studenten raken door de interdisciplinaire onderzoeksmodules vertrouwd met de wetenschappelijke werkwijze en bouwen hun academische vaardigheden uit. De commissie is van oordeel dat de studenten op die manier een goede onderzoekstraining krijgen en voldoende worden voorbereid op het schrijven van het eindwerkstuk, de masterscriptie. De gehanteerde werkvormen zijn voldoende gevarieerd en kleinschalig. De commissie adviseert de opleiding het belang van een buitenlands studieverblijf te blijven onderstrepen omdat op dit moment de deelname achterblijft bij de verwachtingen.

De commissie heeft kunnen vaststellen dat de programma's van de masteropleiding Letterkunde worden uitgevoerd door een ervaren groep docenten die zowel in onderwijs als onderzoek actief zijn. De commissie adviseert de opleiding wel het behalen van de BKO-kwalificaties van het personeel verder te stimuleren. De studenten zijn tevreden over hun docenten en vinden dat ze goed begeleid worden.

De studielast is goed gespreid en de studiebegeleiding is goed georganiseerd. De commissie ondersteunt het voornemen van de opleiding om het scriptieproces nadrukkelijker te begeleiden om zo studievertraging in te perken. De commissie kon op basis van de geleverde cijfers geen oordeel geven over het rendement van de huidige opleiding.

De opleiding biedt de studenten goede faciliteiten. De oc draagt zorg voor de kwaliteitsbewaking van het programma. De commissie adviseert de faculteit de indeling van de oc's aan te passen zodat per opleiding één oc verantwoordelijk is. Op dit moment lopen de verantwoordelijkheden van de oc's door elkaar. De oc's functioneert overigens naar het oordeel van de commissie inhoudelijk adequaat. De commissie adviseert de uitkomsten van mondelinge evaluaties vast te leggen zodat ook die resultaten benut kunnen worden bij het kwaliteitszorgbeleid.

Concluderend stelt de commissie vast dat de programma's, de begeleiding en de faciliteiten de studenten in staat stellen het beoogde eindniveau te behalen.

Conclusie

Masteropleiding Letterkunde: de commissie beoordeelt Standaard 2 als 'voldoende'.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

Toetsbeleid

De examencommissie (ec) Moderne Vreemde Talen en Regiostudies is verantwoordelijk voor de kwaliteitsbewaking van de toetsing bij de masteropleiding Letterkunde. Deze commissie is per oktober 2012 van start gegaan met haar werkzaamheden. Voordien waren er ec's voor de afzonderlijke opleidingen. Met de nieuwe opzet beoogt de faculteit tot grotere uniformiteit in beoordeling en toetsing te komen. De faculteit bevordert dit door onder andere basisteksten en voorstellen te ontwikkelen die door de verschillende ec's per opleidingencluster nader kunnen worden ingevuld of uitgewerkt binnen een bepaalde bandbreedte. Er vindt onder leiding van de portefeuillehouder onderwijs overleg tussen de examencommissies plaats om ervaringen uit te wisselen. Er is ambtelijke ondersteuning geregeld en leden krijgen uren voor hun deelname.

Een aantal stappen is volgens de ec Moderne Vreemde Talen en Regiostudies inmiddels gezet. In het toetsingsbeleid van de masteropleiding Letterkunde worden de facultaire en RUG-richtlijnen voor toetsing gevolgd. Dit houdt onder meer in dat de docenten bij het opstellen van een toets geacht worden deze vóór gebruik aan een collega voor te leggen. Deze eis is ingevoerd met ingang van het collegejaar 2012-2013 en bij docenten bekend. Ook is de begeleidingprocedure van masterscripties aangepast: de tweede docent is niet alleen tweede beoordelaar, maar is vanaf het begin bij de scriptie betrokken en dient de opzet van de scriptie goed te keuren.

De volgende onderwerpen die de ec gaat oppakken, zijn afstemming van beleid op het gebied van vrijstellingen, invulling van vrije ruimte en keuze van afwijkende minoren, zodat criteria voor toestemming hiervan over de opleidingen heen gelijkgetrokken worden. Daarnaast zal gewerkt worden aan een algemeen scriptieprotocol. Tot slot zullen per semester de toetsresultaten worden gemonitord waarbij opvallende uitkomsten aanleiding zullen zijn voor bespreking in de ec en het afdelingsbestuur.

De commissie heeft tijdens het bezoek een aantal toetsen van de masteropleiding Letterkunde ingezien en vastgesteld dat ze aan de geldende kwaliteitscriteria voldoen. Ze passen bij de leerdoelen van de vakken, zijn goed geconstrueerd en van het vereiste niveau. Voor de studenten is een scriptieprotocol beschikbaar waarin ook de beoordelingscriteria zijn omschreven. De scriptie wordt door de begeleidende docent en een tweede begeleider beoordeeld op de aanpak van het onderwerp en de wijze van behandeling, de argumentering van de conclusies, het gebruik van bronnen en secundaire literatuur, de presentatie en compositie van het verslag, taalvaardigheid en de getoonde zelfstandigheid.

De commissie stelt vast dat de wettelijke taken van de examencommissie met grote vertraging zijn opgepakt, maar concludeert tevens dat de wil van de examencommissie om deze uit te voeren zichtbaar is. Ze adviseert de opleiding de voorgenomen stappen met spoed uit te voeren.

voeren. De commissie beveelt ook aan dat alle scripties standaard met behulp van Ephorus op plagiaat en fraude worden gecontroleerd.

Gerealiseerd eindniveau

De commissie heeft tweeëntwintig masterscripties gelezen om te beoordelen of het eindniveau gerealiseerd wordt. Aangezien het programma Writing Editing and Mediating (WEM) pas in het collegejaar 2012-2013 van start is gegaan, was het uiteraard niet mogelijk om scripties uit dit programma te selecteren. De commissie heeft scripties gelezen van de talen Duits (twee), Deens (één), Frans (één), Fries (drie), Italiaans (één), Spaans (één), Noors (twee) en Zweeds (één) en de taalgebieden Finoegrisch (twee), Romaans (twee) en Slavisch (drie). De oordelen van de commissie kwamen over het algemeen overeen met die van de docenten van de opleidingen. De studenten bleken allen in staat om een onderzoeksvraag te formuleren en te onderbouwen met gegevens uit de literatuur. Op grond daarvan konden ze een onderzoek uitvoeren en daarover op controleerbare wijze en volgens academische normen rapporteren. De commissie stelt vast dat studenten het beoogde eindniveau daadwerkelijk behalen.

De kritische reflectie vermeldt dat er een enquête wordt voorbereid die zal worden afgenomen onder alumni. De uitkomsten daarvan zullen worden besproken in de Raad van Advies en zullen informatie opleveren over de positie van afgestudeerde masterstudenten. De commissie meent dat deze informatie benut kan worden om studenten een beter beeld te geven van hun mogelijkheden op de arbeidsmarkt en om de opleiding zo nodig aan te passen.

Overwegingen

De commissie heeft vastgesteld dat de toetsen van de opleiding Letterkunde aan de eisen voldoen. De regelingen rondom de toetsen en de spreiding over het studiejaar zijn aan de maat. Er is een uitgewerkt plagiaatbeleid. Wel adviseert de commissie dat alle scripties standaard met behulp van Ephorus op plagiaat en fraude worden gecontroleerd.

De faculteit heeft examencommissies ingesteld die verantwoordelijk zijn voor de toetskwaliteit van meerdere opleidingen. Tijdens het bezoek bleek dat de ec's recent gestart zijn met hun wettelijk bepaalde werkzaamheden waardoor er nog flinke stappen gezet moeten worden. De commissie beveelt de ec met klem aan op korte termijn te zorgen voor een uniform beleid zodat de studenten van alle opleidingen op vergelijkbare wijze worden beoordeeld.

De masterscripties die de commissie gelezen heeft, laten zien dat het beoogde eindniveau van de opleiding door de studenten voldoende tot goed wordt gerealiseerd. Zij voldoen alle aan de eisen die aan een wetenschappelijk werkstuk op masterniveau gesteld worden. Op basis van de beoordeelde scripties concludeert de commissie dat de opleiding haar studenten adequaat opleidt tot het beoogde niveau van een academische masteropleiding.

Conclusie

Masteropleiding Letterkunde: de commissie beoordeelt Standaard 3 als 'voldoende'.

Algemeen eindoordeel

De commissie komt op basis van het bestudeerde materiaal en de gevoerde gesprekken tijdens het visitatiebezoek tot het oordeel dat de masteropleiding Letterkunde op de drie standaarden aan de eisen voldoet. De doelstellingen van de opleiding, zoals geformuleerd in de beoogde eindtermen, zijn van het vereiste niveau en passend voor dit wetenschapsgebied. De opzet en organisatie van het onderwijsprogramma zijn doordacht en de bijbehorende begeleiding en voorzieningen stellen de studenten in staat de beoogde leerdoelen te realiseren. Aan de hand van de toetsen en scripties stelt de commissie vast dat er een academisch niveau wordt behaald en dat de opleiding de studenten adequaat voorbereidt op hun verdere carrière.

Conclusie

De commissie beoordeelt de *masteropleiding Letterkunde* als ‘voldoende’.

III: Masteropleiding Neerlandistiek

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit samenvattend oordeel geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Taal- en Letterkunde 2013 over de masteropleiding Neerlandistiek aan de Rijksuniversiteit Groningen. De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische reflectie, aanvullende informatie naar aanleiding van vooraf geformuleerde vragen van de commissie, informatie uit de gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde (eind)scripties en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar waren. De commissie heeft voor de opleiding zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, is de commissie tot het oordeel gekomen dat de opleiding voldoet aan de eisen voor basiskwaliteit die de voorwaarde zijn voor heraccreditatie.

Standaard 1: Beoogde eindtermen

De Nederlandse bachelor- en masteropleidingen op het gebied van taal- en letterkunde hanteren een gemeenschappelijk referentiekader. De commissie heeft het domeinspecifieke referentiekader bestudeerd en concludeert dat dit een goede basis is voor de beoordeling van de individuele opleidingen.

De masteropleiding Neerlandistiek beoogt studenten op te leiden die het vakgebied zowel wetenschappelijk als maatschappelijk verder kunnen helpen. Afgestudeerden hebben gespecialiseerde kennis verworven op het gebied van de neerlandistiek en kunnen zelfstandig onderzoek uitvoeren en beoordelen. Ze kunnen hierover communiceren met vakgenoten en niet-specialisten. Door de contextgerichte invalshoek van de opleiding hebben ze geleerd taaluitingen in een sociologisch en cultureel kader te analyseren en kunnen ze hun academische kennis maatschappelijk toepassen. De commissie stelt vast dat de doelstellingen aan internationale maatstaven voor een academische masteropleiding voldoen.

Met hun diploma kunnen afgestudeerden toegelaten worden tot een promotietraject. Afgestudeerden kunnen met hun masterdiploma ook de arbeidsmarkt betreden en functies vervullen waarbij een academische kennis van de neerlandistiek nuttig of wenselijk is. De commissie acht deze mogelijkheden op grond van de geformuleerde doelstellingen realistisch.

Standaard 2: Onderrwijsleeromgeving

De eenjarige masteropleiding Neerlandistiek heeft een omvang van 60 EC. Studenten kunnen instromen in september of in februari. De opleiding biedt twee programma's aan: Nederlandse letterkunde en Taal en tekst: ontwikkeling en gebruik. Daarbinnen is nadere specialisatie mogelijk in de historische of moderne letterkunde respectievelijk taalkunde of taalbeheersing.

Het masterprogramma begint voor de septemberinstroom met twee onderzoekscolleges en twee maatschappelijk gerichte cursussen (Nederlands in de maatschappij en Schrijfadvisering) in het eerste semester. In het tweede semester kunnen studenten kiezen voor een verdere wetenschappelijke verdieping door een onderzoekscollege of congresbezoek. Degenen die zich willen voorbereiden op de arbeidsmarkt kunnen de basiscursus en stage van de lerarenopleiding volgen of een stage bij een bedrijf of andere organisatie kiezen. De opleiding wordt afgesloten met de masterscriptie.

De commissie vindt het programma helder opgebouwd met een goed evenwicht tussen de wetenschappelijke en maatschappelijke voorbereiding. Inhoudelijk gezien is het programma voor de februari-instroom enigszins minder logisch, maar naar het oordeel van de commissie wel voldoende compleet en samenhangend om de doelstellingen te realiseren. Weinig

studenten benutten de mogelijkheid een periode in het buitenland te studeren. De commissie adviseert de opleiding dit nadrukkelijker te stimuleren en hoopt dat de nieuwe jaarindeling vanaf 2013-2014 meer mogelijkheden zal bieden.

De commissie heeft vastgesteld dat er op het moment van visitatie voldoende docenten zijn voor de opleiding Neerlandistiek en dat zij voor hun taken zijn toegerust. Het onderwijs is nauw verweven met het onderzoek van de docenten. Meer dan de helft van de opleiding wordt verzorgd door hoogleraren. Studenten worden intensief getraind in het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek. Andere didactische uitgangspunten zijn de activerende opzet van het onderwijs en de studentgeoriënteerde aanpak. De commissie vindt dat die herkenbaar in het programma zijn uitgewerkt doordat in kleine groepen aan opdrachten wordt gewerkt.

De opleiding kent de laatste jaren een stabiele instroom van ongeveer twintig studenten. Er zijn geen struikelvakken in het programma en de studielast is volgens de studenten adequaat. Volgens de kritische reflectie is het rendement van 75% weliswaar redelijk maar wordt dit pas na drie jaar behaald. De vertraging treedt vooral op bij het schrijven van de scriptie. Om daarin verbetering aan te brengen gaat de opleiding scriptieklassen organiseren waarbinnen aan de hand van een strakke tijdplanning met specifieke deadlines gewerkt zal worden. De commissie heeft waardering voor dit initiatief.

De voorlichting aan studenten vooraf en tijdens de studie is naar het oordeel van de commissie adequaat georganiseerd. Ook de studiebegeleiding door de studieadviseur functioneert naar behoren. De faciliteiten (elektronische leeromgeving, bibliotheek en studieplekken) zijn uitstekend.

De opleiding heeft een uitgewerkt kwaliteitszorgbeleid dat in de praktijk behoorlijk functioneert. Wat betreft de opleidingscommissies is de commissie van mening dat de indeling ervan op dit moment niet past bij het opleidingsaanbod. Er wordt onvoldoende onderscheid gemaakt tussen de opleidingen waarvoor ze verantwoordelijk zijn, waardoor sommige te breed zijn (bachelor en master in één opleidingscommissie, zoals bij Nederlands) en andere te smal (meerdere opleidingscommissies binnen één masteropleiding). De commissie adviseert hierin op korte termijn verbetering aan te brengen.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindtermen

De commissie heeft vastgesteld dat de toetsen van de opleiding Neerlandistiek aan de eisen voldoen. De regelingen rondom de toetsen en de spreiding over het studiejaar zijn aan de maat. Er is een uitgewerkt plagiaatbeleid.

De faculteit heeft examencommissies ingesteld die verantwoordelijk zijn voor de toetskwaliteit van meerdere opleidingen. Voor Neerlandistiek is dat de examencommissie Nederlands, Taal, Communicatie en Informatie. Tijdens het bezoek bleek dat de examencommissies in de huidige vorm pas recent gestart zijn met hun werkzaamheden waardoor er nog flinke stappen gezet moeten worden. De commissie beveelt de examencommissie met klem aan op korte termijn te zorgen voor een uniform beleid zodat de studenten van alle opleidingen op vergelijkbare wijze worden beoordeeld.

De masterscripties die de commissie gelezen heeft laten zien dat het beoogde eindniveau van de opleiding door de studenten voldoende tot goed wordt gerealiseerd. Zij voldoen alle aan de eisen die aan een wetenschappelijk werkstuk op masterniveau gesteld worden.

Op basis van de beoordeelde scripties concludeert de commissie dat de opleiding haar studenten adequaat opleidt tot het beoogde niveau van een academische master.

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Masteropleiding Neerlandistiek:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 3 oktober 2013

Prof. dr. Th. D'haen
voorzitter

Dr. M.J.H. van der Weiden
secretaris

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

---

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Domeinspecifiek referentiekader

De Nederlandse bachelor- en masteropleidingen op het gebied van taal- en letterkunde hanteren een gemeenschappelijk referentiekader (zie Bijlage 2). Dit kader heeft betrekking op een breed scala van opleidingen: vreemde-talenopleidingen, opleidingen op het gebied van de Nederlandse taal, en opleidingen die vooral aandacht geven aan taal- en literatuurtheoretische en taaloverstijgende aspecten. Het kader moet dan ook recht doen aan die uiteenlopende opleidingen.

De opleidingen op het gebied van taal- en letterkunde moeten volgens het gemeenschappelijke referentiekader allereerst kennis en inzicht bieden in het vakgebied van de opleiding, met inbegrip van de onderwezen taal en cultuur en de daarbij horende analytische en filologische vaardigheden. Als het gaat om een vreemde-talenopleiding moet de opleiding de student een goede beheersing van de bestudeerde taal bijbrengen. Het te bereiken niveau van taalbeheersing verschilt per taal: voor schooltalen gelden hogere niveaus dan voor niet-schooltalen. Daarnaast moet de student academisch gevormd worden met voldoende aandacht voor theorie en methodologie. Studenten leren volgens het referentiekader het verworven inzicht op een wetenschappelijke manier toe te passen.

In het domeinspecifieke referentiekader zijn de bovenstaande algemene eisen geoperationaliseerd in een serie eisen aan de eindtermen voor de bachelor- en de masteropleidingen. Deze eisen zijn ondergebracht in verschillende rubrieken, namelijk:

- kennis;
- vaardigheden/wetenschappelijke vorming;
- academische vaardigheden en attitude;
- afstemming op het afnemend veld.

Daarnaast stelt het domeinspecifieke referentiekader een aantal kaders voor de inhoud en het programma van de opleidingen.

De commissie heeft het domeinspecifieke referentiekader bestudeerd en is van mening dat het een goede onderlegger vormt voor de opleidingen op het gebied van taal- en letterkunde. Het is specifiek genoeg om richtlijnen aan te ontleen voor de inrichting van de opleidingen in kwestie, maar tevens algemeen genoeg om de opleidingen in staat te stellen hun eigen accenten te leggen. Daarmee vormt het domeinspecifieke referentiekader een goede basis voor de beoordeling van de individuele opleidingen.

Domeinspecifieke eisen en eindtermen

De kritische reflectie beschrijft als doel van de masteropleiding Neerlandistiek dat studenten leren wetenschappelijk onderzoek te verrichten en hun verworven kennis maatschappelijk toe te passen. Studenten ontwikkelen gespecialiseerde kennis, inzicht en vaardigheden op het gebied van de neerlandistiek zodat ze in staat zijn met succes functies uit te oefenen waarvoor academische kennis en vaardigheden op masterniveau op het vakgebied vereist dan wel wenselijk zijn. Dat houdt in dat studenten over de noodzakelijke kennis en competenties beschikken om toegelaten te worden tot een promotietraject.

De beoogde eindtermen van de opleiding zijn in de kritische reflectie omschreven. Daarbij heeft de opleiding de indeling van de Dublin-descriptoren gebruikt. Aan het eind van de opleiding hebben afgestudeerden aantoonbare specialistische kennis op het gebied van de historische letterkunde, moderne letterkunde, taalkunde of taalbeheersing van het Nederlands verworven. Zij hebben daarnaast gevorderde kennis van en inzicht in de theorieën en methoden van onderzoek binnen de neerlandistiek. Afgestudeerden kunnen hun theoretische kennis toepassen in onderzoek naar de Nederlandse taal, literatuur en cultuur in bredere zin. Daarbij kunnen ze zelfstandig en op verantwoordelijke wijze wetenschappelijke problemen onderscheiden, oplossingen aandragen en onderzoek van anderen evalueren. Afgestudeerden kunnen adviseren over schriftelijke en mondelinge communicatie en hun kennis overdragen aan een publiek van specialisten en niet-specialisten. Tot slot bezitten ze de leervaardigheden om een vervolgstudie aan te gaan met een grotendeels zelfgestuurd of autonoom karakter, zoals een promotie. Zie voor de volledige doelstellingen Bijlage 3.

De geformuleerde eindtermen zijn naar het oordeel van de commissie helder en specifiek omschreven. Ze bieden hierdoor een bruikbaar handvat om de opleiding te structureren. Ze zijn passend voor het vakgebied van de neerlandistiek.

Niveau en oriëntatie

De opleiding wil een interdisciplinair, contextgericht perspectief bieden op taal en literatuur. Evenals in de bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur staat de wisselwerking tussen taaluiting en maatschappelijke context in heden en verleden centraal. De opleiding in Groningen heeft zowel een wetenschappelijk als een maatschappelijk profiel. In het onderwijs wordt volgens de kritische reflectie nauw aangesloten bij het (inter)nationaal wetenschappelijk onderzoek binnen de diverse specialismen van de docenten. Het maatschappelijke aspect houdt in dat de taal en literatuur worden beschouwd als maatschappelijk gerelateerde verschijnselen en dat studenten leren hun academische kennis maatschappelijk toe te passen. Hiertoe leren ze ook te communiceren over het vakgebied met niet-specialisten. Het profiel wordt tot uitdrukking gebracht in de twee brede programma's die binnen de opleiding worden aangeboden en waarin studenten zich specialiseren: Nederlandse letterkunde en Taal en tekst: ontwikkeling en gebruik. De commissie waardeert het gekozen profiel.

De geformuleerde doelstellingen leggen een sterke nadruk op het wetenschappelijke en onderzoeksmatige karakter van de opleiding. Studenten worden geacht de aangeleerde kennis en inzichten op een specialistisch niveau te kunnen toepassen. Na de masteropleiding kunnen ze hun opleiding vervolgen in een promotietraject of een functie op de arbeidsmarkt op academisch niveau vervullen. De commissie vindt dat de doelstellingen adequaat op het niveau van een wo-master zijn beschreven.

Overwegingen

De commissie heeft kennisgenomen van de doelstellingen die in de kritische reflectie zijn geformuleerd voor de masteropleiding Neerlandistiek. De commissie vindt dat de

doelstellingen aansluiten bij de Dublin-descriptoren voor een academische master door hun accent op specialistische kennis en inzicht en op het vermogen deze kennis en inzichten toe te passen bij het zelfstandig uitvoeren van een onderzoek. De expliciete vermelding van nagestreefde onderzoeks- en communicatievaardigheden en zelfstandigheid zijn naar het oordeel van de commissie adequaat. De formuleringen zijn helder zodat het overzicht van de doelstellingen een bruikbaar instrument is voor de vormgeving van de opleiding.

De commissie is van oordeel dat het gekozen profiel goed gekozen is. De contextgerichte benadering waarbij de wetenschappelijke en maatschappelijke aspecten in samenhang worden bestudeerd biedt de afgestudeerden goede mogelijkheden voor een promotietraject en voor een geschikte functie op de arbeidsmarkt.

Conclusie

Masteropleiding Neerlandistiek: de commissie beoordeelt Standaard 1 als ‘voldoende’.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Opbouw en samenhang van het programma

De opleiding Neerlandistiek is een eenjarig masterprogramma met een studielast van 60 EC. Het programma kent twee instroommomenten: in september en februari. De vier richtingen binnen de neerlandistiek zijn ondergebracht in twee programma's binnen de opleiding: Nederlandse letterkunde omvat de historische en de moderne letterkunde, Taal en tekst: ontwikkeling en gebruik omvat de taalkunde en taalbeheersing. Studenten kiezen bij aanvang een van de vier richtingen.

Studenten die in september instromen beginnen met een onderzoekscollege in de door hen gekozen richting en een interdisciplinair onderzoekscollege. De interdisciplinaire colleges worden facultair aangeboden voor alle masterstudenten taal- en cultuurstudies. Er zijn interdisciplinaire colleges voor de domeinen premoderne en moderne literatuur en voor het gecombineerde domein taalkunde, taalbeheersing en communicatie- en informatiewetenschap. Naast deze twee specialistische studieonderdelen volgen alle studenten verplicht twee vakken die gericht zijn op de maatschappelijke oriëntatie van de studie: Schrijfadvies en Nederlands in de maatschappij. In het tweede semester kunnen studenten 10 EC invullen met een stage, een tweede interdisciplinair onderzoekscollege, de basiscursus voor de lerarenopleiding of congresbezoek. De laatste 20 EC worden besteed aan het schrijven van de masterscriptie.

Studenten die in februari beginnen hebben een wat minder optimaal programma, geeft de kritische reflectie aan, omdat de twee maatschappelijke modules alleen in het najaarssemester worden aangeboden. Deze studenten besteden verplicht 5 EC aan congresbezoek, 5 EC aan zelfstudie en 10 EC aan een interdisciplinair onderzoekscollege. In de 5 EC zelfstudie kunnen ze de twee maatschappelijk gerichte cursussen in een aangepaste vorm volgen. Daarnaast kunnen ze 10 EC invullen met een stage, een tweede interdisciplinair onderzoekscollege of de basiscursus voor de lerarenopleiding. In het tweede semester volgen ze een onderzoekscollege in hun richting en schrijven ze de masterscriptie. Voor een schematisch overzicht van beide programma's zie Bijlage 4.

De commissie is van oordeel dat het programma goed doordacht is en een heldere opbouw heeft. Ze is het met de opleiding eens dat het programma dat in september begint een betere balans biedt tussen de wetenschappelijke en de maatschappelijke gerichtheid. Voor een opleiding met een jaarlijkse instroom van maximaal twintig studenten en een hoge werkdruk van het personeel acht de commissie het niet realistisch om alle vakken twee maal per jaar aan te bieden. De commissie vindt dat in de gekozen opzet alle studenten de eindtermen van de opleiding kunnen realiseren, hoewel de maatschappelijke invalshoek bij de septemberinstroom duidelijk beter naar voren komt.

Didactische uitgangspunten

Het didactisch concept van de opleidingen taal- en letterkunde aan de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) heeft drie kenmerken: de verwevenheid van onderwijs en onderzoek, een studentgeoriënteerde benadering en een activerende leeromgeving. De kritische reflectie beschrijft hoe dat in praktijk wordt gebracht. In de onderzoekscolleges worden studenten intensief getraind in het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek door het uitvoeren van gerichte opdrachten. De werkvormen zijn gevarieerd en erop gericht dat studenten actief en zelfstandig aan de slag gaan. Ze kunnen het programma gedeeltelijk zelf invullen met keuzeonderdelen waardoor ze zich voorbereiden op wat ze na de opleiding willen gaan doen. De commissie vindt dit een passende aanpak en is van oordeel dat er een goede balans is tussen verplichte vakken en keuzeonderdelen.

Een semester is opgedeeld in twee blokken van zeven weken, elk gevolgd door een onderwijsvrije periode van twee weken voor de voorbereiding op tentamens en de tentamens zelf. In de masteropleiding zijn de twee maatschappelijke studieonderdelen een blokvak, geconcentreerd in één blok, maar de meeste onderdelen zijn zogenaamde lintvakken die over twee blokken gespreid zijn. Om uitstelgedrag te voorkomen en om studenten feedback te kunnen geven over hun studievoortgang zijn er bij enkele van deze lintvakken tussentoetsen na het eerste blok. De commissie is van oordeel dat de gekozen aanpak adequaat is voor een masteropleiding waarin meer zelfstandigheid van de studenten verwacht mag worden.

De kritische reflectie vermeldt dat de maatschappelijke modules niet alleen gevolgd worden door studenten Neerlandistiek maar ook toegankelijk zijn voor studenten van de educatieve master Nederlands en de onderzoeksmaster Linguistics, Literature and Culture of Classical, Medieval and Renaissance Studies. Hierdoor zijn grotere groepen mogelijk en is het voor de opleiding (financieel) haalbaar twee programma's binnen de master aan te bieden. In de ogen van de commissie is dit een efficiënte aanpak die de uitwisseling in de colleges ten goede kan komen.

Waarborging van doelstellingen en eindtermen in het programma

De kritische reflectie beschrijft in bijlage 5 welke studieonderdelen bijdragen aan het realiseren van de verschillende eindtermen. Daarnaast wordt in bijlage 3 aangegeven welke werk- en toetsvormen gehanteerd worden. Deze laten naar het oordeel van de commissie een adequate variatie zien. Het cursusmateriaal dat door de commissie is bestudeerd is van een adequaat niveau.

De commissie vindt het een goede opzet dat alle studenten, los van hun verdere beroepsperspectief, een stevige basis krijgen in zowel de wetenschappelijke als maatschappelijke aspecten. Degenen die kiezen voor een verdere wetenschappelijke carrière kunnen dat aanvullen met het congresbezoek en bijbehorende zelfstudie. Afgestudeerden die na hun masteropleiding op de arbeidsmarkt aan het werk willen krijgen daarvoor in het programma verschillende mogelijkheden. Degenen die opteren voor het docentschap kunnen de basis cursus van de lerarenopleiding volgen en de bijbehorende stage lopen. De opleiding stimuleert de andere studenten om een stage te volgen en biedt ondersteuning bij het vinden van een geschikte stageplek. De studievereniging organiseert jaarlijks een carrièredag waar neerlandici werkzaam in verschillende sectoren informatie geven over de relatie tussen opleiding en werkveld. De commissie stelt op grond van deze informatie vast dat de opleiding de studenten op een passende wijze voorbereidt op de diverse vervolgmogelijkheden.

Het is de commissie opgevallen dat studenten Neerlandistiek nauwelijks in het kader van hun studie naar het buitenland gaan, hoewel er wel uitwisselingsafspraken bestaan met

partnerinstellingen. In de kritische reflectie geeft de opleiding aan dat de studie te kort is om een dergelijk verblijf in te passen. Er wordt vermeld dat met ingang van het collegejaar 2013-2014 een systeem van vier blokken van elk tien weken zal worden ingevoerd, waardoor een buitenlandverblijf mogelijk beter te combineren valt. Bij de gesprekken over de bacheloropleiding bleek dat ook in die fase studenten nauwelijks in het buitenland studeren. Dat betekent dat studenten Nederlands deze kansen onvoldoende benutten. De commissie is van oordeel dat een buitenlandverblijf voor alle studenten nuttig is voor het verbreden van de horizon en beveelt de opleiding aan om een buitenlandverblijf nadrukkelijk te blijven stimuleren.

Wetenschappelijke vorming

In de mastercursussen worden studenten door gerichte opdrachten getraind in het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek. In de module Congresbezoek bereiden de studenten zich door zelfstudie voor op deelname aan een wetenschappelijk bijeenkomst. Na afloop schrijven ze daarover een verslag. In de scriptie laten de studenten zien dat ze een onderzoek kunnen opzetten en uitvoeren, de uitkomsten kunnen beoordelen en conclusies kunnen formuleren. Het verslag ervan moet voldoen aan de voor wetenschappelijk onderzoek geldende normen en vereisten. Er is een scriptiehandleiding beschikbaar met richtlijnen over vorm en inhoud. De richtlijnen zijn uitgewerkt in beoordelingscriteria. De omvang van de scriptie ligt tussen de 10.000 en 15.000 woorden. De commissie is van oordeel dat de wetenschappelijke vorming in het programma adequaat is georganiseerd. De module Congresbezoek is een interessante vorm om studenten te laten kennismaken met het wetenschappelijk bedrijf.

Studielast en studeerbaarheid

Volgens de kritische reflectie richt de opleiding het programma in op basis van de iendtermen en de daarvan afgeleide toetsplannen. Op die manier wordt een spreiding van de toetsmomenten en het daaraan voorafgaande onderwijs beoogd. Bijlage 3 in de kritische reflectie geeft hiervan een helder overzicht. Daaruit blijkt naar het oordeel van de commissie dat de verschillende opdrachten en toetsen evenwichtig over het semester zijn gespreid. De commissie heeft van de studenten vernomen dat de studielast in de masteropleiding realistisch is.

De instroom voor de opleiding Neerlandistiek is de laatste jaren circa twintig studenten, met een ongeveer gelijke verdeling over de letterkunde en taalkunde/taalbeheersing. Het rendement van de opleiding laat volgens de kritische reflectie te wensen over. Weliswaar wordt een rendement van ongeveer 75% behaald, maar pas na grote vertraging. De vertraging wordt vooral veroorzaakt door het uitlopen van de scriptie. In het gesprek met de commissie vermeldden de docenten dat ze naar analogie van de aanpak bij de bachelorscriptie ook een scriptieklas voor masterstudenten gaan organiseren. Hierdoor zullen de studenten stapsgewijs aan hun onderzoek en verslag werken en gehouden worden aan vaste deadlines. De opleiding verwacht dat het ook positief zal uitwerken als van het scriptieproces een groepsproces wordt gemaakt. De commissie ondersteunt deze aanpak.

Onderwijsgevend personeel en staf-studentratio

Voor de uitvoering van de masteropleiding Neerlandistiek is volgens de kritische reflectie 1,14 fte beschikbaar. In het collegejaar 2012-2013 waren zes hoogleraren, twee universitair hoofddocenten, vijf universitair docenten en een docent bij het onderwijsprogramma betrokken. Ruim de helft van de onderwijsinzet wordt geleverd door de hoogleraren.

Met uitzondering van de docent zijn alle stafleden gepromoveerd. Ze zijn actief als onderzoeker en betrokken bij een van de twee onderzoeksinstituten van de faculteit. De

faculteit streeft ernaar dat in 2015 80% van de docenten over een Basiskwalificatie Onderwijs (BKO) beschikt. Nieuwe docenten volgen in het eerste jaar van hun aanstelling een BKO-cursus. Stafleden met meer dan vijf jaar onderwijservaring kunnen een verkorte procedure volgen op basis van een zelfevaluatie en een dossier. Bij Neerlandistiek hebben twee stafleden de BKO behaald en zijn negen leden bezig met het versnelde traject. De commissie is van oordeel dat de staf van de opleiding kwantitatief en kwalitatief goed toegerust is voor zijn taken.

De studenten gaven tijdens het gesprek met de commissie aan dat ze goede contacten hebben met de docenten. De lijnen zijn kort en docenten zijn gemakkelijk benaderbaar. Studenten voelen zich adequaat begeleid.

Studiebegeleiding

Voor de studieadviseur van de opleiding is 0,4 fte beschikbaar. De studieadviseur speelt een belangrijke rol bij de voorlichting en informatievoorziening aan studenten. Bij de algemene voorlichting worden ook alumni betrokken.

Tijdens de opleiding kan een student bij persoonlijke of studie-inhoudelijke problemen een beroep doen op de studieadviseur. Zo nodig wordt de student doorverwezen voor meer gespecialiseerde ondersteuning. De studieadviseur kan bij de gesprekken beschikken over de studievoortgangsgegevens. Studenten die achterlopen worden uitgenodigd voor een gesprek. De commissie vindt dit een goede aanpak.

Opleidings specifieke voorzieningen en kwaliteitszorg

De commissie heeft vastgesteld dat de bibliotheekfaciliteiten goed zijn. De studenten gaven aan dat de collectie uitgebreid is en dat er veel tijdschriftabonnementen zijn. De databases zijn ook digitaal vanuit huis bereikbaar. Aan het begin van de opleiding krijgen ze een goede instructie in het benutten van de bibliotheekvoorzieningen. Zowel in de Universiteitsbibliotheek (UB) als in de Letterenbibliotheek (LB) zijn voldoende studieplekken. Beide liggen op loopafstand van elkaar. Later dit jaar zal de collectie van de LB worden ondergebracht in de UB. Daar zal volgens het management nog steeds sprake zijn van een open opstelling en de speciale kasten met materiaal voor werkcolleges. De openingstijden van de UB zullen worden uitgebreid en de werkplekken in de LB zullen behouden blijven. Hiermee zal naar het oordeel van de commissie het goede voorzieningenniveau gegarandeerd blijven.

Daarnaast vernam de commissie dat de collegezalen goed geoutilleerd zijn. De elektronische leeromgeving van de RUG, Nestor, wordt volgens de studenten goed ingezet ter ondersteuning van de cursussen.

De faculteit heeft een integraal kwaliteitssysteem dat is vastgelegd in nota's die in januari 2012 zijn vastgesteld op basis van een herziening van de eerdere nota uit 2004. De hoofdlijnen ervan zijn beschreven in Nederlands- en Engelstalige brochures die zijn toegesneden op docenten en studenten. De commissie vindt dit nuttige uitgaven.

Elke cursus wordt volgens de kritische reflectie mondeling en schriftelijk geëvalueerd, waarbij het zowel om de uitvoering als om de te realiseren resultaten gaat. De resultaten worden besproken in de opleidingscommissie (oc). De commissie acht dit een passende aanpak. Het zou daarbij nuttig zijn de uitkomsten van de mondelinge evaluaties vast te leggen zodat over langere tijd inzicht ontstaat over de kwaliteit van de opleidingsonderdelen, wat als basis kan dienen voor het gewenste kwaliteitsbeleid.

Tijdens het bezoek heeft de commissie gesproken met een aantal leden van de oc's. Het viel de commissie daarbij op dat de indeling en werkwijze van een aantal oc's niet zijn aangepast aan de nieuwe onderwijsorganisatie. De oc's ontnemen zichzelf volgens de commissie hierdoor de mogelijkheid bij te dragen aan de profilering en verdere ontwikkeling van de afzonderlijke opleidingen, vooral bij de nieuwe brede labels. Bij de oc Nederlands, die zich zowel bezighoudt met de bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur als met de masteropleiding Neerlandistiek, is deze indeling niet problematisch omdat beide opleidingen in elkaars verlengde liggen.

De oc Nederlands is conform de wettelijke bepalingen formeel paritair samengesteld, maar heeft daarnaast een toegevoegd adviserend docentlid vanuit de educatieve masteropleiding. De commissie adviseert aan de oc die zich gaat bezighouden met de masteropleiding Neerlandistiek ook een (adviserend) studentlid uit de educatieve master toe te voegen met het oog op de gewenste pariteit. De studentleden krijgen een introductiebijeenkomst over hun rechten en plichten. Ze gaven in het gesprek aan dat ze door hun medestudenten verkozen zijn en dat ze nauw contact onderhouden met hun achterban, bijvoorbeeld doordat hun namen vermeld staan op de website. Zo weten studenten bij wie ze terecht kunnen met vragen of klachten. De commissie adviseert de oc's een of twee keer per jaar een gezamenlijk overleg te plannen om ervaringen uit te wisselen, bijvoorbeeld met het nieuwe evaluatiesysteem, en deze te benutten voor verdere verbetering.

De oc's komen ten minste viermaal per jaar bij elkaar, maar in het afgelopen jaar is het vergaderschema van de oc Nederlands minder intensief geweest. De kritische reflectie, waarover vergaderd zou worden, bleek namelijk een aantal malen vertraagd. Dit argument bevreemdt de commissie, omdat ze ervan uitgaat dat de cursusevaluaties wel doorgang vonden, wat een vast agendapunt van oc's is.

De oc bespreekt alle cursusevaluaties en evalueert ook de samenhang tussen de cursussen en de opbouw van het programma. Bij klachten over een cursus neemt de voorzitter van de oc contact op met de betrokken docent en eventueel met de betreffende leidinggevende. De commissie vernam met instemming dat dit in het algemeen effectief is.

De vorige visitatiecommissie adviseerde de opleiding meer aandacht te besteden aan het arbeidsmarktperspectief van de opleiding en signaleerde een lacune op het gebied van de zeventiende- en achttiende-eeuwse letterkunde. De kritische reflectie beschrijft de acties die de opleiding heeft ondernomen. De commissie stelt vast dat het arbeidsmarktperspectief in het huidige programma beter belicht wordt door de mogelijkheden voor stages en congresbezoek. De inhoudelijke lacune is opgelost door middel van taakverschuivingen.

Overwegingen

De commissie heeft onderzocht of de onderwijsleeromgeving zo is ingericht dat studenten de beoogde eindtermen kunnen behalen. Op basis van informatie uit de kritische reflectie en uit de gesprekken die tijdens het bezoek hebben plaatsgevonden stelt de commissie vast dat het onderwijsprogramma een heldere opbouw heeft met een voldoende samenhang. Het programma is doordacht en bevat de noodzakelijke onderdelen om studenten zowel wetenschappelijk als maatschappelijk een gedegen opleiding te bieden. Er is voldoende ruimte voor studenten om in het programma keuzes te maken die passen bij hun interesse en beroepsperspectief. Het programma heeft twee instroommomenten: september en februari. De programma-opbouw is het meest logisch bij instroom in september.

Studenten raken door de onderzoekscolleges vertrouwd met de wetenschappelijke werkwijze en bouwen hun academische vaardigheden uit. De commissie is van oordeel dat de studenten op die manier een goede onderzoekstraining krijgen en adequaat worden voorbereid op het schrijven van het eindwerkstuk, de masterscriptie. De gehanteerde werkvormen zijn voldoende gevarieerd en kleinschalig. De commissie adviseert de opleiding het belang van een buitenlands studieverblijf te blijven stimuleren omdat op dit moment de deelname in de ogen van de commissie te laag is.

De commissie heeft kunnen vaststellen dat het programma van de masteropleiding Neerlandistiek wordt uitgevoerd door een ervaren groep docenten die zowel in onderwijs als onderzoek actief zijn. De studenten zijn tevreden over hun docenten en vinden dat ze goed begeleid worden.

De studielast is goed gespreid en de studiebegeleiding is adequaat georganiseerd. De commissie ondersteunt het voornemen van de opleiding om het scriptieproces nadrukkelijker te begeleiden zodat studenten sneller afstuderen. Op dit moment is het rendement redelijk maar wordt dat pas na drie jaar bereikt.

De opleiding biedt de studenten goede faciliteiten. De oc draagt zorg voor de kwaliteitsbewaking van het programma. De oc functioneert naar het oordeel van de commissie adequaat. De commissie adviseert de uitkomsten van mondelinge evaluaties vast te leggen zodat ook die resultaten benut kunnen worden bij het kwaliteitszorgbeleid.

Concluderend stelt de commissie vast dat het programma, de begeleiding en de faciliteiten de studenten in staat stellen het beoogde eindniveau te behalen.

Conclusie

Masteropleiding Neerlandistiek: de commissie beoordeelt Standaard 2 als ‘voldoende’.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

Toetsbeleid

De examencommissie Nederlands, Taal, Communicatie en Informatie (de ec NTCI) is verantwoordelijk voor de kwaliteitsbewaking van de toetsing bij de bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur. Deze ec is per oktober 2012 van start gegaan met haar werkzaamheden. Voordien waren er ec's voor de afzonderlijke opleidingen. Met de nieuwe opzet beoogt de faculteit tot grotere uniformiteit in beoordeling en toetsing te komen. De faculteit bevordert dit door onder andere basisteksten en voorstellen te ontwikkelen die door de verschillende ec's per opleidingencluster nader kunnen worden ingevuld of uitgewerkt binnen een bepaalde bandbreedte. Er vindt onder leiding van de portefeuillehouder onderwijs overleg tussen de ec's plaats om ervaringen uit te wisselen. Er is ambtelijke ondersteuning geregeld en leden krijgen uren voor hun deelname.

Een aantal stappen is volgens de ec NTCI inmiddels gezet. Er is een toetsprotocol opgesteld dat de te hanteren spelregels voor de toetsing heeft vastgelegd: opstellen en beoordelen van toetsen, normering van de beoordeling en publicatie van de uitslagen. Op basis van het toetsprotocol worden er per cursus studiehandleidingen en toetsplannen opgesteld. Toetsen worden altijd door een collegadocent beoordeeld voordat ze vermenigvuldigd worden.

Hierna gaat de ec zich buigen over de afstemming van beleid op het gebied van vrijstellingen, invulling van vrije ruimte en keuze van afwijkende minoren, zodat criteria voor toestemming hiervan over de opleidingen heen gelijkgetrokken worden. Daarnaast zal gewerkt worden aan een algemeen scriptieprotocol voor de faculteit. Tot slot zullen per semester de toetsresultaten worden gemonitord waarbij opvallende uitkomsten aanleiding zullen zijn voor bespreking in de ec en het afdelingsbestuur.

De commissie heeft tijdens het bezoek een aantal toetsen ingezien en vastgesteld dat ze aan de geldende kwaliteitscriteria voldoen. Ze passen bij de doelstellingen van de cursussen, zijn goed geconstrueerd en van het vereiste niveau. Voor de studenten is een scriptieprotocol beschikbaar waarin ook de beoordelingscriteria zijn omschreven. De scriptie wordt door de begeleidende docent en een tweede begeleider beoordeeld op de aanpak van het onderwerp en de wijze van behandeling, de argumentering van de conclusies, het gebruik van bronnen en secundaire literatuur, de presentatie en compositie van het verslag en de getoonde zelfstandigheid.

De commissie stelt vast dat de wettelijke taken van de ec met grote vertraging zijn opgepakt, maar concludeert tevens dat de wil zichtbaar is om te convergeren en tot gezamenlijke opleidingsoverstijgende afspraken te komen. Ze adviseert de ec de voorgenomen stappen met spoed uit te voeren. De commissie beveelt aan gezamenlijke afspraken over de minimumomvang en de beoordelingscriteria van de scripties te maken. Ook adviseert ze dat alle scripties standaard met behulp van Ephorus op plagiaat en fraude worden gecontroleerd.

Gerealiseerd eindniveau

De commissie heeft acht masterscripties gelezen om te beoordelen of het eindniveau gerealiseerd wordt. De oordelen van de commissie kwamen vrijwel geheel overeen met die van de docenten van de opleidingen. De commissie is van oordeel dat alle beoordeelde scripties voldoende tot goed waren. De studenten bleken alle in staat om een onderzoeksvraag te formuleren en te onderbouwen met gegevens uit de literatuur. Op grond daarvan konden ze een onderzoek uitvoeren en daarover op controleerbare wijze en volgens academische normen rapporteren. De commissie stelt vast dat studenten het beoogde eindniveau daadwerkelijk behalen.

De kritische reflectie vermeldt dat er een enquête wordt voorbereid die zal worden afgenomen onder alumni. De uitkomsten daarvan zullen worden besproken in de Raad van Advies en zullen informatie opleveren over de positie van afgestudeerde masterstudenten. De commissie meent dat deze informatie benut kan worden om studenten een beter beeld te geven van hun mogelijkheden op de arbeidsmarkt en om de opleiding zo nodig aan te passen.

Overwegingen

De commissie heeft het toetsbeleid en de kwaliteitsbewaking van de toetsen beoordeeld. Ze is van oordeel dat de toetsen aan de eisen van validiteit, betrouwbaarheid en transparantie voldoen. Ook de organisatie van de toetsen is adequaat, met een redelijke spreiding over het studiejaar. De ec's zijn pas recent gestart hun wettelijke rol actief in te vullen, waardoor er nog geen eenduidig beleid is voor de verschillende opleidingen in de faculteit. De commissie adviseert de faculteit met klem hier op korte termijn verdere stappen in te zetten.

De scripties die de commissie gelezen heeft tonen aan dat het beoogde eindniveau door de studenten wordt gerealiseerd. De eindwerkstukken zijn alle van voldoende tot goed niveau. De commissie had graag informatie over alumni willen betrekken bij haar oordeel over de effectiviteit van de opleiding, maar deze informatie is op dit moment niet beschikbaar. Op grond van de toetsen en scripties die de commissie heeft ingezien stelt de commissie vast dat de eindtermen van het programma worden gerealiseerd.

Conclusie

Masteropleiding Neerlandistiek: de commissie beoordeelt Standaard 3 als 'voldoende'.

Algemeen eindoordeel

De commissie komt op basis van het bestudeerde materiaal en de gevoerde gesprekken tijdens het visitatiebezoek tot het oordeel dat de masteropleiding Neerlandistiek op de drie standaarden aan de eisen voldoet. De doelstellingen van de opleiding, zoals geformuleerd in de beoogde eindtermen, zijn van het vereiste niveau en passend voor dit wetenschapsgebied. De opzet en organisatie van het onderwijsprogramma zijn doordacht en de bijbehorende begeleiding en voorzieningen stellen de studenten in staat de beoogde leerdoelen te realiseren. Aan de hand van de toetsen en scripties stelt de commissie vast dat er een academisch niveau wordt behaald en dat de opleiding de studenten adequaat voorbereidt op hun verdere carrière.

Conclusie

De commissie beoordeelt de *masteropleiding Neerlandistiek* als ‘voldoende’.

Bijlagen

Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie

---

Commissieleden

Prof. dr. Th. (Theo) D'haen (voorzitter van de commissie) is sinds 2002 hoogleraar in Engelse en Vergelijkende Literatuurwetenschap aan de Katholieke Universiteit Leuven. Hij behaalde in 1981 zijn doctorstitel aan de Universiteit van Massachusetts. Daarna doceerde hij onder andere aan de Universiteit Leiden en de Universiteit Utrecht. D'haen bekleedde aan de Universiteit Leiden en de Katholieke Universiteit Leuven diverse bestuurlijke functies, waaronder die van departementshoofd. Verder was hij gastprofessor aan de Sorbonne (2004), Wenen (2011) en Harvard (2007), waar hij eveneens senior research fellow was (2011). D'haen heeft diverse recente wetenschappelijke publicaties op zijn naam staan en was voorzitter van FILLM (2008-2011). Hij was als commissielid betrokken bij the International Comparative Literature Association, the International American Studies Association en de Academia Europaea.

Prof. dr. A.H. (Achim Hermann) Hölter is hoogleraar vergelijkende literatuurwetenschappen aan de Universiteit van Wenen (2009-heden). Hij promoveerde in 1988 aan de Universiteit van Wuppertal en doceerde onder andere aan de universiteiten van Bochum, Düsseldorf en Bonn. Van 1997 tot 2009 was hij hoogleraar in Münster. Hölter was lid van diverse letterkundige en culturele organisaties. Hij was van 1999-2005 vicevoorzitter en van 2005-2011 voorzitter van de German Association for General and Comparative Literature. Voorts heeft hij diverse publicaties op het gebied van Duitse en internationale literatuurgeschiedenis en esthetische vraagstukken op zijn naam staan.

Dr. E.H. (Elisabeth) van der Linden studeerde Frans, Italiaans en Roemeens aan de Rijksuniversiteit Groningen en werkte daarna enkele jaren als docent Nederlands aan de universiteit van Boekarest. Van 1979 tot 2009 werkte zij aan de Universiteit van Amsterdam, eerst als ud en later als uhd, bij de opleidingen Frans en Roemeens. In 1985 promoveerde zij op een studie naar grammatikakennis van het Frans door T2-leerders van die taal. Sindsdien publiceerde zij artikelen en boeken over eerste- en tweedetaalverwerving van het Frans, Italiaans, Roemeens en Nederlands.

Prof. dr. G. E. (Geert) Booij is emeritus hoogleraar taalwetenschap aan de Universiteit van Leiden (2005-2012). Hij promoveerde na een studie Nederlands en Algemene Taalwetenschap aan de Rijksuniversiteit Groningen (1965-1971) in 1977 aan de Universiteit van Amsterdam waar hij Nederlandse taalkunde doceerde van 1971-1981, en werd in 1981 benoemd tot hoogleraar Algemene Taalwetenschap aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Voorts is hij gasthoogleraar geweest aan de universiteiten van Massachusetts (Amherst), Madison (Wisconsin), Christchurch (Nieuw Zeeland), aan Harvard University en aan de Freie Universität Berlijn. Hij was hij decaan van de Faculteit der Letteren van de VU (1988-91, 1998-2002) en de Universiteit Leiden (2005-2007). Hij bekleedde diverse bestuurlijke functies, waaronder in de Stichting Taalwetenschap en in het Gebiedsbestuur Geesteswetenschappen van NWO. Booij heeft vele wetenschappelijke publicaties op zijn naam staan op het gebied van fonologie, morfologie en de structuur van lexicale kennis. Daarnaast was hij redacteur van het tijdschrift *Spektator*, is hij oprichter en redacteur van het tijdschrift *Morphology* en adviseur van enkele internationale uitgeverijen.

Prof. dr. N.MT.S.L. (Nadia) Lie is (gewoon) hoogleraar Spaanstalige letterkunde aan de KU Leuven. Zij studeerde Frans en Spaans aan dezelfde instelling en promoveerde in 1993 op een proefschrift over Cubaanse cultuurpolitiek. Na voorzitter geweest te zijn van de vakgroep Romaanse literatuur, leidde zij verschillende jaren het departement literatuurwetenschap en was zij ook medeoprichtster en eerste voorzitter van de Hispanistenvereniging van de Benelux. Tevens behoorde zij tot de expertencommissie Onderwijsinnovatie aan de KU Leuven. Ze heeft, naast verantwoordelijkheid voor verschillende promotieprojecten, de leiding over het Europese project *Transnationality at Large* (2012-2016). Verder was zij visiting professor aan de Universidad Nacional Autónoma de México (U.N.A.M.), Rice University (Houston) en de Universidade de São Paulo. Haar publicaties situeren zich in het domein van de vergelijkende literatuurwetenschap en de culturele studies, met bijzondere aandacht voor de Spaanstalige cultuur.

M. (Mirte) Keulen BA is researchmasterstudent Literatuurstudies aan de Radboud Universiteit Nijmegen (2012-heden). In 2012 behaalde zij haar bachelordiploma Engelse taal en cultuur. Tijdens haar studie heeft Keulen diverse bestuursfuncties bekleed. Zij was onder andere voorzitter van de Great Anglo-Saxon Gobblers (2011-2012), lid van de opleidingscommissie van de bacheloropleiding Engelse taal en cultuur (2011-2012) en studentlid van de Benoemings Advies Commissie Docent Communicatieve Coaching (2012). Voorts heeft Keulen bijgedragen aan diverse commissies van de opleiding en de studievereniging (2008-2012) en een bijdrage geleverd aan het magazine GAG_Mag (2011). In 2012 was zij als studentlid betrokken bij de interne kwaliteitszorg van de bacheloropleiding Engelse taal en cultuur.

Referenten

Prof. dr. J. (Jyrki) Kalliokoski is hoogleraar Finse talen en culturen aan de Helsingin Yliopisto (Universiteit van Helsinki), (Finland). Hij heeft Duits en Algemene Taalwetenschappen gestudeerd aan de Westfaalse Wilhelms-Universiteit in Münster en tekstwetenschap aan de Katholieke Universiteit Brabant te Tilburg. In 1989 promoveerde hij met zijn dissertatie over Finse taal. Hij was lid van de 'Council for Finnish Studies at Universities abroad' van 1990-1998 en voorzitter van dezelfde raad van 1999-2004. Hij is extern evaluator van de onderzoeksprogramma's van het onderzoekcentrum voor talen in Finland geweest (1999) en lid van de adviesraad voor de evaluatie van de Nordic studies voor buitenlandse universiteiten (Nordiska Ministerrådet, 2003). Momenteel is hij departementshoofd Finse, Fins-Oegrische en Scandinaviëstudies en lid van de raad van de Faculty of Arts aan de Universiteit van Helsinki.

Prof. dr. R.G. (Rainer) Grübel is emeritus hoogleraar Slavische Letterkunde aan de Oldenbrug Universiteit in Duitsland. Hij heeft tevens gedoceerd aan de Universiteit Utrecht en de Universiteit Leiden. Hij heeft werken gepubliceerd in het Duits, Engels, Russisch en Nederlands. Ook werden zijn werken in het Frans, Pools, Kroatisch en Deens vertaald. Zijn interesse ligt vooral op het gebied van semiotiek en axiologie van literatuur, literatuur en media en de relatie tussen literatuur en filosofie.

Prof. dr. J. (Jarich) Hoekstra studeerde Noors (kandidaatsexamen), Fries (doctoraalexamen) en Oud- en Nieuw-IJslands (bijvakken) aan de Rijksuniversiteit Groningen. Hij werkte van 1981 tot 1999 voor de Fryske Akademie in Leeuwarden, waarvan de laatste zes jaar als hoofd van de afdeling Taalkundig onderzoek. Van 1981 tot 1987 werkte hij als lexicograaf mee aan het Wurdboek van de Fryske taal, vanaf 1987 verrichte hij onderzoek naar de grammatica van het Fries. Van 1994 tot 1999 heeft hij Fries onderwezen aan de Universiteit van Amsterdam. Vanaf 1999 is hij hoogleraar Friese filologie aan de Christian-Abrechts-Universität in Kiel en hoofd van de afdeling die zich bezig houdt met een woordenboek voor het Noord-Fries.

Prof. dr. H.H. (Henning) Wærp is sinds 2003 hoogleraar Scandinavische literatuur aan de Universiteit van Tromsø. Hij behaalde in 1987 zijn Master of Arts aan de Universiteit van Tromsø waarna hij zijn doctoraal behaalde aan de Universiteit van Oslo. Van 1990 tot 1992 heeft hij gedoceerd aan de Universiteit van Groningen. Hij was redacteur van de *Edda* (2006-2009) en de *Nordlit* (1997-2003) en hij zat van 2007 tot 2009 in de redactie van *Scandinavian-Canadian studies*. Zijn veld van expertise is Scandinavische literatuur van 1800 tot heden.

Bijlage 2: Domeinspecifiek referentiekader

Referentiekader cluster Taal- en Letterkunde

10 september 2012

1. Inleiding

Dit referentiekader is bedoeld voor een breed spectrum aan opleidingen: de wetenschappelijk geïntereerde bachelor- en masteropleidingen aan de universiteiten in Nederland die in het kader van de visitatie Taal- en Letterkunde beoordeeld worden in 2012 en 2013.

Het visitatiecluster omvat de bacheloropleidingen in de Europese vreemde talen (Xse taal en cultuur); de bacheloropleidingen die rijksstalen betreffen: Friese taal en cultuur en Nederlandse taal en cultuur en de daaraan verwante opleiding Neerlandistiek (bachelor); en de taal – en literatuurtheoretische bacheloropleidingen. Ten slotte omvat het visitatiecluster de academische en duale masteropleidingen.

De masteropleidingen zijn recent (afhankelijk van de instelling in 2011 of 2012) omgezet van taalspecifieke naar taaloverstijgende opleidingen in het kader van de zogenaamde “brede label operatie”. De Europese (vreemde) talen zijn opgegaan in drie overkoepelende masteropleidingen: Letterkunde, Taalwetenschappen en Neerlandistiek. De instellingen programmeren binnen de opleidingen programma’s of specialisaties. Zie voor meer informatie de bijlage.

Onder deze visitatie vallen concreet de volgende opleidingen:

1. De bacheloropleidingen in de Europese vreemde talen: Duitse taal en cultuur, Engelse taal en cultuur, Franse taal en cultuur, Fin-oeegriscche talen en cultuur, Italiaanse taal en cultuur, Keltische talen en cultuur, Portugese taal en cultuur, Roemeense taal en cultuur, Scandinavische talen en culturen, Spaanse taal en cultuur.
2. De bacheloropleidingen in de rijkstalen: Friese taal en cultuur, Nederlandse taal en cultuur en Neerlandistiek/Dutch studies.
3. De bacheloropleidingen Literatuurwetenschap en Taalwetenschap.
4. De academische masteropleidingen Neerlandistiek, Taalwetenschappen en Letterkunde (60 EC)
5. De duale masteropleidingen Taalwetenschappen en Neerlandistiek (90 EC) van de UvA.

De research masters en de educatieve masters worden niet in dit cluster gevisiteerd. Het referentiekader is derhalve niet opgesteld met het oog op deze opleidingen.

Het spectrum van opleidingen is breed. Er is daarom gekozen voor een referentiekader dat niet prescriptief van aard is, maar veel ruimte geeft aan opleidingen om naar de aard van het object van studie dat centraal staat en naar de aard van de invalshoek die zij gekozen hebben, eigen keuzes te maken en accenten te leggen. Het referentiekader vraagt van de opleidingen om bij die keuze heldere doelstellingen te formuleren en te onderbouwen dat aan de NVAO criteria voor niveau en oriëntatie wordt voldaan.

Het referentiekader definieert welke eisen worden gesteld aan de doelstellingen van de opleidingen, met name aan de domeinspecifieke eindtermen en kwalificaties. Vervolgens gaat het referentiekader in op de domeinspecifieke eisen aan de inrichting en inhoud van de onderwijsprogramma’s in het domein Taal- en Letterkunde.

Bij de vormgeving van dit referentiekader is gebruik gemaakt van referentiekaders van collega's in het buitenland, te weten van de QAA¹ en van de VLIR². De tekst is verder gebaseerd op de Dublin-descriptoren. Ten slotte is gebruik gemaakt van de visitatierapporten Germaanse talen, Romaanse talen en Taalwetenschappen uit de vorige visitatieronde (2004-2006)³.

2. Doelstellingen en eindkwalificaties bachelor- en masteropleidingen

Zoals eerder aangegeven is het spectrum aan opleidingen dat in de visitatie Taal- en Letterkunde beoordeeld wordt breed. Het omvat:

1. bacheloropleidingen Europese vreemde talen;
2. bacheloropleidingen Rijkstalen;
3. bacheloropleidingen taalwetenschap en literatuurwetenschap;
4. masteropleidingen Taalwetenschappen en Letterkunde (veelal taaloverstijgend) en Neerlandistiek;
5. duale masteropleidingen Taalwetenschappen en Neerlandistiek.

Verskillende aspecten komen met wisselende accenten aan de orde in deze opleidingen:

1. taalvaardigheid
2. taalbeheersing (in de zin van bestudering van het gebruik van taal in verschillende situaties)
3. taalkunde
4. letterkunde
5. cultuurkunde
6. geschiedenis
7. wetenschapsbeoefening en bijbehorende onderzoeksvaardigheden
8. algemene wetenschappelijke vorming

Opleidingen leggen verschillende accenten en hanteren bijpassende doelstellingen. In een vreemde-talenopleiding (categorie 1) nemen taalvaardigheid, taalkunde en de letterkunde een belangrijke plaats in. Voor de rijkstalen (categorie 2) geldt dat er meer ruimte zal zijn voor bestudering van taal, taalgebruik, literatuur en geschiedenis in het algemeen, dit omdat er bij deze categorie geen aandacht besteed zal hoeven worden aan taalverwerving.

De opleidingen in categorie 3 zullen vooral aandacht geven aan taal- en literatuurtheoretische en taaloverstijgende aspecten. Dit alles heeft implicaties voor de omschreven eindtermen/kwalificaties en het programma van de drie categorieën van opleidingen. De hieronder omschreven doelstellingen, eindtermen/kwalificaties en het programma moeten daarom in dit licht gelezen worden.

A. Doelstelling en aard van de opleidingen

De bachelor- en masteropleidingen die in de visitatie Taal- en Letterkunde worden beoordeeld, hebben als doel studenten op te leiden tot een initieel (bachelor), dan wel meer specialistisch (master) wetenschappelijk niveau op het gebied van het object van de studie. Daarnaast bereiden ze studenten voor op een maatschappelijke loopbaan waarbij de kennis en vaardigheden die binnen de studie verworven zijn, in de praktijk kunnen worden toegepast. Dit verwijst niet zozeer naar een bepaalde beroepsactiviteit, als wel naar wat de samenleving

---

¹ Subject benchmark statement Languages and related studies, The Quality Assurance Agency for Higher Education 2007

² De Onderwijsvisitatie Taal- en Letterkunde, VLIR, april 2010

³ Visitatierapporten QANU Germaanse talen (2006), Romaanse talen (2005) en Taalwetenschappen (2006).

in de eerste plaats verwacht van bachelors en masters van deze opleidingen. Dit betekent dat zowel het wetenschappelijk niveau als de maatschappelijke relevantie dienen te zijn gegarandeerd. Actuele ontwikkelingen binnen het vakgebied krijgen voldoende aandacht in de opleiding. Dit verwijst niet zozeer naar een bepaalde beroepsactiviteit, als wel naar wat de samenleving in de eerste plaats verwacht van academische bachelors en masters, zoals omschreven in de Dublin-descriptoren.

Van de opleidingen die in de visitatie Taal- en Letterkunde worden beoordeeld wordt additioneel een zeer goede taalvaardigheid verwacht. Deze verwachting geldt allereerst voor de de doeltaal van de opleiding en daarnaast ook voor het Nederlands (indien het een Nederlandstalige opleiding betreft).

Voor de bacheloropleiding geldt tevens dat de student zodanig wordt opgeleid dat hij gekwalificeerd is voor een academische, educatieve of research masteropleiding. Voor de masteropleiding geldt dat de student zodanig wordt opgeleid dat hij kan worden toegelaten tot een opleiding die voorbereid op een promotie.

De commissie verwacht van de bachelor- en masteropleidingen die in het kader van de visitatie Taal- en Letterkunde beoordeeld worden, dat zij tot doel hebben:

- a. Kennis van en inzicht te bieden in het vakgebied van de opleiding met inbegrip van kennis van de onderwezen taal en cultuur en de daarbij horende analytische en filologische vaardigheden.

Hierin kunnen de domeinen taalkunde en letterkunde van de betreffende taal en de cultuurkunde van de sprekers van die taal, danwel van het land waarin de betreffende taal gesproken wordt, onderscheiden worden. Het domein taalbeheersing in de zin van bestudering van het gebruik van taal in verschillende situaties (pragmatiek, argumentatietheorie, retorica etc.) kan als een vierde domein aan bod komen binnen de opleiding. Het gewicht dat binnen de opleiding aan deze verschillende domeinen gegeven wordt, kan afhankelijk van de keuzes van de opleiding verschillen;

- b. de student een goede beheersing van de bestudeerde taal bij te brengen;
- c. De student academisch te vormen;

In het domein van de Geesteswetenschappen is een goede beheersing van het Nederlands hierbij van eminent belang;

- d. de nadruk te leggen op de waarde van de wetenschappelijke benadering, van inzicht in theorie en methodologie, en van een optiek van relativiteit van interpretaties;
- e. een kader te bieden waarbinnen de student probleemgericht leert omgaan met de theorie en de verworven kennis, en het verworven inzicht op een wetenschappelijke manier leert toe te passen, ook op bronnen in de onderwezen taal;
- f. Een evenwicht te bieden tussen breedte en diepte van kennis.

De bacheloropleiding biedt een algemene en brede basisopleiding en leidt op tot een initieel academisch niveau. De masteropleiding biedt specialisatie en verdieping per vakgebied (taalkunde, letterkunde, taalbeheersing, of facetten daarbinnen). Bij de masteropleiding is het ook denkbaar dat de specialisatie en verdieping meerdere vakgebieden bestrijkt.

B. Eindtermen en kwalificaties bacheloropleiding

Studenten die een bachelor hebben afgerond in een van de opleidingen die in het kader van de visitatie Taal- en Letterkunde beoordeeld worden, beschikken over de volgende domeinspecifieke kennis en vaardigheden. Opleidingen kunnen naar de aard van het object van studie dat centraal staat en naar de aard van de invalshoek die zij gekozen hebben, keuzes maken en accenten leggen.

Kennis

De eindkwalificaties die betrekking hebben op taalvaardigheid, taalbeheersing en taalkunde omvatten ten minste:

- Taalvaardigheid in de vreemde taal, zowel lezen als schrijven, luisteren, spreken, vertalen en interpreteren, op niveau B1-C2⁴, afhankelijk van de betreffende taal en de doelstellingen van de opleiding; alsmede een goede interactie met de Nederlandse taalvaardigheid.
- Kennis van de taalkundige structuur (syntaxis, fonologie, fonetiek, morfologie, semantiek, etc.) en het lexicon van de betreffende taal (zie volgende commentaar).
- Kennis van de synchrone en diachrone dimensie van de betreffende taal gekoppeld aan taalkundige theorieën.
- Basale kennis van en inzicht in de belangrijke theorieën met betrekking tot taalbeheersing en de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en –technieken én de toepassing daarvan.
- Basale kennis van en inzicht in de belangrijkste taalkundige theorieën (inleidend) en de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en –technieken.

De letterkundige en literatuurwetenschappelijke eindkwalificaties omvatten ten minste:

- Inzicht in de specifieke eigenschappen van literaire teksten.
- Basale kennis van en inzicht in de belangrijke literaire theorieën (inleidend) en de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en –technieken.
- Kennis van de belangrijke literaire stromingen en de bijbehorende werken.
- Kennis van de literaire tradities van de taal en de vaardigheid om deze toe te passen bij het analyseren van teksten en met name teksten te kunnen situeren in een historische, cultureel-maatschappelijke en stilistische context.

De eindkwalificaties die betrekking hebben het domein van de cultuurkunde en geschiedenis van het land omvatten ten minste:

- Basale kennis van en inzicht in het land, de cultuur, gemeenschap en maatschappij waarin de taal wordt gebruikt, kennis van diens geschiedenis; inzicht in de positie van de betreffende taal en het land, de cultuur, gemeenschap en maatschappij op Europees of mondiaal niveau.

De algemene eindkwalificaties omvatten ten minste:

- Basale kennis van wetenschapfilosofische achtergronden van geesteswetenschappelijk onderzoek, gekoppeld aan vakinhoud.

---

⁴ Zie hoofdstuk 4 en 5 uit het Common European Framework for Languages, internet: http://www.culture2.coe.int/portfolio/documents_intro/common_framework.html.

- Kennis van de wetenschapsbeoefening binnen de betreffende discipline.

Vaardigheden/ wetenschappelijke vorming

- In staat zijn om relevante wetenschappelijke teksten te lezen, deze te analyseren en te interpreteren en daarover een standpunt verdedigen, eventueel in een andere taal.
- Effectief gebruik kunnen maken van naslagwerken op het betreffende vakgebied en ICT (i.v.m. life long learning), bronnen kunnen raadplegen.
- Beheersing van de gangbare onderzoeksmethoden en -technieken van de betreffende (sub)discipline, de meeste passief, sommige actief (gegevens verzamelen, interpreteren en analyseren).
- Gegevens (literatuur-, taal-, dan wel cultuurwetenschappelijk) op een initieel academisch niveau kunnen verzamelen, analyseren, vergelijken, kritisch toetsen en hiervan op een heldere wijze schriftelijk en mondeling verslag kunnen doen.

Academische vaardigheden en attitude

Bachelorafgestudeerden zijn in staat:

- Zich op het gebied van het object van de studie een oordeel te vormen mede gebaseerd op het afwegen van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten.
- Tot reflectie op eigen verantwoordelijkheid.
- Goede taalvaardigheid in het Nederlands, zowel lezen als schrijven, luisteren, spreken en interpreteren.
- (Afhankelijk van de keuze van de opleiding) een goede beheersing van het Engels.

Afstemming op het afnemend veld

De opleiding kan aantonen dat zij de eindkwalificaties heeft afgestemd op de verwachtingen van het afnemend veld.

De commissie is zich bewust van het feit dat het afnemend veld divers is. Zij verwacht echter dat de opleiding zich bewust is van het afnemend veld en op dit vlak een verantwoordelijkheid voelt. Bachelorafgestudeerden beschikken over voldoende van de genoemde vaardigheden om beroepen of functies te kunnen vervullen waarvoor een elementaire wetenschappelijke bacheloropleiding op het gebied van opleidingen die in de visitatie Taal- en Letterkunde beoordeeld worden, vereist of dienstig is.

C. Eindtermen en kwalificaties masteropleiding

De masteropleiding bouwt wat betreft kennis en vaardigheden voort op de bacheloropleiding. Studenten die een master hebben afgerond in een van de opleidingen die in het kader van de visitatie Taal- en Letterkunde worden beoordeeld, zullen over de volgende kennis en vaardigheden dienen te beschikken. Opleidingen kunnen naar de aard van het object van studie dat centraal staat en naar de aard van de invalshoek die zij gekozen hebben, keuzes maken en accenten leggen.

Kennis

De eindkwalificaties omvatten ten minste grondige kennis van en inzicht in een specialisme binnen de betreffende taal: letterkunde, taalkunde, cultuurkunde, taalbeheersing, of op het snijvlak van een of meerdere specialismen.

Afhankelijke van het specialisme omvatten de eindkwalificaties:

- Grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste taalkundige theorieën en de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en –technieken.
- Grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste literaire theorieën en de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en –technieken.
- Gedegen, specialistische kennis van en inzicht in de vertaalpraktijk.
- Grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste theorieën met betrekking tot taalbeheersing en de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en –technieken.

Vaardigheden

De eindkwalificaties omvatten ten minste:

- Goede taalvaardigheid in het Nederlands en in de bestudeerde taal, zowel lezen als schrijven, luisteren, spreken en interpreteren is daarvoor noodzakelijk.
- Kennis en vaardigheden die de afgestudeerde in staat stelt deel te nemen aan een discussie met vakgenoten.
- Actieve beheersing van de onderzoeksmethoden en -technieken van de betreffende taal binnen het (de) gekozen vakgebied(en), zodat de student onder begeleiding zelfstandig onderzoek kan uitvoeren.
- Gegevens (literatuur-, taal-, dan wel cultuurwetenschappelijk) op een diepgaand academisch niveau kunnen analyseren, vergelijken, kritisch toetsen en hiervan op een heldere wijze schriftelijk en mondeling verslag kunnen doen.
- (Afhankelijk van de keuze van de opleiding) Goede taalvaardigheid in het Engels.

Afstemming op het afnemend veld

Afgestudeerden beschikken over voldoende van de genoemde vaardigheden om zelfstandig beroepen of functies te kunnen vervullen op academisch niveau - zogenaamde academische beroepen - waarvoor een wetenschappelijke masteropleiding op het gebied van opleidingen die in de visitatie Taal- en Letterkunde beoordeeld worden, vereist of dienstig is. Onder academische beroepen worden beroepen verstaan waarin duurzame kennisontwikkeling, -verwerving of -verwerking, vermogen tot omgaan met onzekerheid en interpretatieverschillen en verantwoordelijkheid samengaan⁵.

Academische vaardigheden en attitude

Masterafgestudeerden zijn in staat:

- Zich op het gebied van het object van de studie een oordeel te vormen op grond van onvolledige of beperkte informatie, daarbij rekening houdend met relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten.
- Tot reflectie op ethische, historische, methodologische en sociaal-psychologische aspecten van de wetenschap⁶ die zich richt op het object van de studie.

---

⁵ Kuipers, T.A.F., Universiteit en Hogeschool 40, 9-18, 1993

⁶ Kuipers, T.A.F., Universiteit en Hogeschool 40, 9-18, 1993

3. Inhoud en programma bachelor- en masteropleidingen

A. Inhoud en programma bacheloropleiding

In het programma van de bacheloropleiding kunnen afhankelijk van de aard van de opleiding (vreemde taal, rijkstaal, taal/literatuurtheoretisch) één of meerdere domeinen (taalkunde, letterkunde, taalbeheersing, cultuurkunde en taalvaardigheid) aan bod te komen. Bij cultuurkunde gaat het om kennis van de cultuur in verschillende aspecten. Tussen de deeldomeinen die aan bod komen, komt voldoende synergie tot stand. De student beschikt niet alleen over voldoende en actuele kennis van de bovengenoemde domeinen. Hij verwerft tevens de nodige basisvaardigheden die hem zullen toelaten zelfstandig en kritisch met wetenschappelijke literatuur en met wetenschappelijk onderzoek om te gaan. Binnen het geheel van de opleiding is er voldoende aandacht voor academische vorming.

In de bacheloropleiding van de vreemde talen zal het taalvaardigheidsonderwijs een belangrijke plaats innemen binnen het programma. Het aantal studiepunten dat daarvoor gereserveerd is, is afhankelijk van de bestudeerde taal, en van de vraag of de taal wel of niet op de middelbare school wordt gedoceerd.

In de vreemde-talenopleidingen is het wenselijk dat studenten als onderdeel van hun studie enige tijd kennismaken met de (academische) cultuur en omgeving door een verblijf in een gebied waar de bestudeerde taal gesproken wordt.

Het verdient aanbeveling dat de studenten tijdens de bacheloropleiding reeds worden geïntroduceerd in het analyseren van teksten, in het redigeren van wetenschappelijke teksten en in het doen van wetenschappelijk onderzoek.

In de bacheloropleiding biedt het programma in de vrije ruimte mogelijkheden voor een oriëntatie op het leraarschap.

De bacheloropleiding wordt afgesloten met een integratieve, afsluitende opdracht, bijvoorbeeld een bacheloreindwerkstuk, waarin de eindkwalificaties van de opleiding in samenhang getoetst worden.

B. Inhoud/programma masteropleiding

In de masteropleiding specialiseert de student zich in een of meerdere domeinen. Het programma biedt ruimte voor grondige bestudering van geesteswetenschappelijke methodologie en theorie en voor de samenstellende of ondersteunende disciplines. De deeldomeinen dienen op elkaar afgestemd te zijn, zodat de opleiding een samenhangend en coherent geheel is. In de multidisciplinaire opleidingen krijgt de integratie van de verschillende disciplines aandacht.

In het programma van de masteropleiding is voldoende ruimte aanwezig voor de ontwikkeling van de specifieke onderzoeksvaardigheden zodat een masterstudent in staat is een masterscriptie te schrijven op het gebied van het object van studie. De masteropleiding wordt afgesloten met een integratieve, afsluitende en zelfstandig uitgevoerde opdracht, meestal een masterscriptie, waarin de eindkwalificaties van de opleiding in samenhang getoetst worden.

In de masteropleiding wordt bovendien aandacht geschonken aan de maatschappelijke inbedding van het vakgebied.

BIJLAGE BREDE MASTERLABELS IN DE GEESTESWETENSCHAPPEN

Toelichting op basis van de notitie van VSNU aan de NVAO en OCW, februari 2010.

1 Inleiding

De VSNU (Disciplineoverlegorgaan Letteren en Geschiedenis) heeft een voorstel gedaan om te komen tot een reductie en herordening van het aantal masterlabels voor de sector geesteswetenschappen. Geesteswetenschappen kende meer dan 250 unieke labels in het landelijke opleidingsregister CROHO. Veel daarvan vallen nog eens uiteen in meerdere (niet landelijk geregistreerde) afstudeerrichtingen. Mede hierdoor is het onderwijs binnen GW, vooral in de masterfase, in hoge mate versnipperd en bovendien doen de opleidingslabels nauwelijks nog recht aan de inhoud en structuur van de feitelijke programma's. Het plan van minister Plasterk om de universiteiten in de gelegenheid te stellen hun masteraanbod te herordenen, heeft DLG aangegrepen als een uitstekende gelegenheid voor de voorgestelde herordening van opleidingsnamen binnen haar domein.

De tien faculteiten Geesteswetenschappen (UvA, VU, UU, RUL, RUN, RUG, EUR, UM, UvT en OU) hebben een plan ingediend om hun masteropleidingen onder te brengen onder eenentwintig brede opleidingsnamen (of uiteraard minder, als een faculteit geen programma's heeft die vallen onder een specifiek label). Zij maakten hiervoor gebruik van de omzettingsoperatie die OC&W in 2010 toeliet.

In het voorstel zijn bewust de educatieve masteropleidingen buiten beschouwing gelaten. De situatie is namelijk zo dat er tussen de universiteiten grote verschillen zijn over de zeggenschap over die opleidingen.

Het ministerie heeft het voorstel in augustus 2010 goedgekeurd (HO&S/2010/224546).

De instellingen voeren deze in per september 2011 (EUR, OU, RUN, UvT, UU) of september 2012 (RUG, UL, UM, UvA, VU).

De volgende nieuwe opleidingsnamen voor de masterfase zijn vastgesteld.

Letterkunde	(Literary Studies)
Taalwetenschappen	(Linguistics)
Archeologie	(Archeology)
Geschiedenis	(History)
Internationale Betrekkingen	(International Relations)
Oudheidstudies	(Classics & Ancient Civilizations)
Filosofie	(Philosophy)
Theologie & Religiewetenschappen	(Theology & Religious Studies)
Theologie	(Theology)
Kunst- & Cultuurwetenschappen	(Arts & Culture)
Mediastudies	(Media Studies)
Communicatie & Informatiewetenschap	(Communication & Information)
Erfgoedstudies	(Heritage Studies)
Afrika Studies	(African Studies)
Azië Studies	(Asian Studies)
Midden Oosten Studies	(Middle Eastern Studies)
Noord-Amerika Studies	(North American Studies)
Latijns-Amerika Studies	(Latin America Studies)
Eurazië Studies	(Eurasian Studies)
Europese Studies	(European Studies)
Neerlandistiek	(Dutch Studies)

2 De noodzaak tot reductie en herordening

Op zichzelf is een rijk aanbod aan opleidingen in de bachelor- en de masterfase binnen de Nederlandse geesteswetenschappen een realistische afspiegeling van de geschakeerdheid van haar wetenschappelijke onderwijs- en onderzoekspaat.

Het valt echter niet te ontkennen dat met name door de invoering van de bama de zorg voor het behoud van specialisaties heeft geleid tot een proliferatie aan opleidingen - en dus ook aan opleidingslabels - op het niveau van de master. Daar komt nog bij dat de invoering van de researchmasters met een verschillende studieduur (twee jaar versus één jaar) en ook de structuur van de educatieve masteropleidingen met een civiel effect, veelal gekoppeld aan een taal, een veelheid aan opleidingen in de hand hebben gewerkt. In andere wetenschapsgebieden waar masteropleidingen standaard een duur van twee jaar hebben, heeft zich een dergelijke proliferatie niet in die mate voorgedaan. Fundamentele wetenschappelijke vernieuwingen van bijvoorbeeld de biologie, scheikunde of natuurkunde konden altijd gemakkelijk(er) worden opgevangen binnen bestaande opleidingen.

3 Begin bij de Masters

Bij de invoering van de bama in 2003 zijn veel masters omgezet vanuit de oude gedachte dat iedere bestaande opleiding in tweeën gedeeld moest worden. Omdat er vele varianten waren in de afstudeerfase van het oude doctoraal, heeft dat geleid tot een sterke proliferatie aan masteropleidingen. [...] De wens om het aantal masteropleidingen aanzienlijk te reduceren, staat niet haaks op het feit dat de master q.q. een specialisatie betreft. Ook in het nieuwe systeem zijn masters specialisaties ten opzichte van de breder opgezette bachelors; de aard van de specialisatie binnen de geesteswetenschappen heeft zich dusdanig gewijzigd, dat de huidige opleidingslabels daaraan niet langer recht doen. Er is juist behoefte aan een flexibeler systeem waarin brede opleidingsnamen de mogelijkheid tot programma's scheppen op basis van eenduidige programmaregels. [...].

4 Vergroting van de transparantie

Voor studenten is het grote aanbod binnen de geesteswetenschappen na hun bachelor op dit moment weinig transparant. Opleidingen die qua inhoud nauwelijks of niet van elkaar verschillen, worden bij de diverse faculteiten in den lande met verschillende opleidingsnamen benoemd. Bovendien voldoen veel van de bestaande opleidingen (en hun bijbehorende labels) in de masterfase niet aan de wens om zowel in de breedte als in de diepte te kunnen specialiseren, omdat veel opleidingen die flexibiliteit niet kunnen bieden. De dynamiek van het onderwijs heeft zich de afgelopen jaren voor de masterfase dan ook anders ontwikkeld dan voor de bachelorfase. Het is niet langer zo dat de student, na bijvoorbeeld een bachelordiploma binnen een van de moderne talen te hebben behaald, zich in de masterfase uitsluitend binnen de grenzen van die taal wil specialiseren. Hij/zij zal vaak een programma kiezen met een letterkundige, een taalkundige dan wel een communicatiekundige toespitsing. Die keuze is in belangrijke mate ingegeven door de wetenschappelijke dynamiek binnen de geesteswetenschappen. Net zoals in andere domeinen van de wetenschap, is specialisatie mede gebaseerd op ontwikkelingen binnen het onderzoek. Men specialiseert zich in de masters al sinds geruime tijd eerder op de specifieke discipline (taalkunde) en daarbinnen op Frans of Italiaans in plaats van andersom, omdat de belangrijkste ontwikkelingen binnen de linguïstiek zich niet langs taalgebonden lijnen afspelen, maar langs (multi-)disciplinaire (dwars)verbanden zoals neurocognitie of tweede taalverwerving. Veel faculteiten kennen dan ook al geruime tijd masterprogramma's als 'letterkunde' en 'taalkunde' in plaats van 'Italiaanse letterkunde' en 'Italiaanse taalkunde'.

5 Brede opleidingsnamen en nieuwe spelregels

In het voorliggende voorstel wordt het thans bestaande palet van meer dan 250 in het CROHO geregistreerde masterlabels geconcentreerd in een overzichtelijk en hanteerbaar aantal brede opleidingen ofwel wetenschappelijke domeinen. Dit betekent niet dat het huidige aanbod aan opleidingsmogelijkheden in de geesteswetenschappen verschaalt: de huidige masters kunnen als *programma's* gecontinueerd kunnen worden, maar nu wel onder overkoepelende, landelijk gelijkkluidende en dus overzichtelijker namen. [...]

6 Verhoging van de doelmatigheid

Het ontwerp van een twintigtal brede opleidingsnamen waaronder elke faculteit zijn huidige opleidingen kan onderbrengen is een noodzakelijke eerste stap naar meer doelmatigheid. In het rapport *Duurzame Geesteswetenschappen* heeft de commissie Cohen terecht gewezen op de nadelige effecten van de grote versnippering van het onderwijsaanbod in de masterfase. Met name binnen de deeldomeinen waar de vraag van studenten gering is, hebben de faculteiten het in toenemende mate moeilijk om nog volwaardige programma's binnen de bestaande opleidingslabels te kunnen blijven aanbieden. Om dit probleem van doelmatigheid het hoofd te bieden, liggen twee maatregelen voor de hand: 1. een doelmatiger aanbod van programma's per faculteit (bijvoorbeeld door het aanbod te reduceren of modules te matriceren) en 2. meer landelijke samenwerking tussen de faculteiten. De huidige (te) grote hoeveelheid aan opleidingsnamen staat dit noodzakelijke proces van grotere doelmatigheid binnen de geesteswetenschappen in de weg. Met minder en eenduidiger opleidingsnamen is de weg naar herziening van het aantal programma's aanzienlijk eenvoudiger. Om tot meer en fundamenteelere uitwisseling en samenwerking tussen faculteiten onderling te kunnen komen, is het bovendien nodig dat de opleidingslabels landelijk gezien eenduidig worden en dat helder is welke programma's onder welke opleidingsnamen vallen.

Voor de goede orde zij nog eens uitdrukkelijk opgemerkt dat met de hier voorgestelde herordening van het aantal masterlabels slechts een deel, zij het een niet gering deel, van de doelmatigheidsproblematiek binnen de geesteswetenschappen zal en kan worden opgelost. Wanneer de faculteiten immers met minder opleidingslabels het aantal masterprogramma's zou gaan vergroten, is er geen winst behaald. Mede om die reden is het van belang om na de omzetting het landelijke palet aan programma's (en dus ook afstudeerrichtingen) in samenspraak met de Commissie Regieorgaan Geesteswetenschappen tegen het licht te houden.

7 Brede labels en civiel effect

Het voorstel om te komen tot reductie van opleidingsnamen en een herordening van masteropleidingen heeft nauwelijks en in ieder geval geen nadelige effecten op het civiel effect van de bijbehorende diploma's. Het masterdiploma vermeldt altijd de naam van de *opleiding* - bijvoorbeeld 'Master Letterkunde' - en kan een meer specifieke aantekening krijgen waarin de naam van het gevolgde *programma* wordt vermeld - bijvoorbeeld 'Engels'. Net als nu het geval is, worden afstudeerrichtingen op het diplomasupplement vermeld. Op het diplomasupplement staan altijd alle vakken vermeld en daaraan is voor een ieder af te lezen hoe de gevolgde studie inhoudelijk is opgebouwd. De student met een masterdiploma 'Geschiedenis' kan aan de toekomstige werkgever laten zien dat hij/zij zich binnen de Mediëvistiek dan wel de Sociaal-Economische Geschiedenis heeft gespecialiseerd.

De gekozen opleidingsnamen zijn internationaal gangbaar. Uiteraard zal voor elk ervan een Engelstalig equivalent moeten komen. In de VS bijvoorbeeld is het vermelden van 'program' normaal, evenals een diplomasupplement waarop alle vakken staan vermeld. Voor Amerikanen is vooral ook het niveau waarop het vak gevolgd is, van belang. Ook voor de geesteswetenschappen willen wij dit onderscheid op het diploma kunnen maken, al was het maar om aan te geven of een vak op het niveau van de eenjarige master of de researchmaster

is gevolgd. Faculteiten kunnen afspraken maken over de invoering van niveauaanduiding in hun module-omschrijving. Zolang de *opleidingsnamen eenduidig* blijven en de *programmanamen specifiek* kunnen zijn, zal de internationale herkenbaarheid van de Nederlandse masteropleidingen alleen maar vergroot worden.[...]

8 Brede labels en toetsing

Hoewel de opleidingsnamen in dit voorstel breder zijn, is er wel degelijk een gemeenschappelijke noemer die één specifiek domein bestrijkt en tevens aangeeft dat er sprake is van dezelfde *learning outcomes* zoals de NVAO die hanteert. Als we de GW-opleidingen vergelijken met andere gebieden, zoals de psychologie, zien we dat daar uiteenlopende velden zoals de bio-psychologie en sociale psychologie ook onder één noemer herkenbaar zijn, terwijl de specialisaties zeer uiteenlopen. Dit geldt bijvoorbeeld evenzeer voor opleidingen als Geschiedenis: de gezamenlijke didactische doelstellingen binden de vele varianten binnen de opleiding Geschiedenis - van Oudheid tot Sociaal Economische Geschiedenis - naar tevredenheid samen. Een opleiding binnen Europese Studies of Azië Studies heeft nadrukkelijk andere learning outcomes dan bijvoorbeeld Geschiedenis. Bij deze zogenaamde regiostudies gaat het om de bestudering van continentale culturen, waarvan talen en letteren onderdeel kunnen zijn, maar evenzeer de geo-politieke en sociale geschiedenis van de betreffende regio.[...]

9 Differentiatie in duur bij gelijke opleidingslabels

Het is op dit moment praktisch en juridisch niet mogelijk om opleidingen met dezelfde naam, maar met een afwijkende lengte onder te brengen onder een en de dezelfde geaccrediteerde naam of label. Dit heeft met name te maken met de studiefinanciering, maar soms ook met de bekostiging (denk aan bètabekostiging) of de wijze van beoordeling (denk aan de onderzoeksmasters). Het is echter op dit moment wèl mogelijk om opleidingen met dezelfde naam apart te registreren. Een voorbeeld: een faculteit heeft een eenjarige, een anderhalfjarige en een tweejarige researchmaster Geschiedenis. Die kunnen alle drie onder de naam Geschiedenis in het CROHO worden geregistreerd en wel als Geschiedenis (60 EC), Geschiedenis (90 EC) en Geschiedenis (120 EC). Er zijn (en blijven) dus in het CROHO wel degelijk drie registraties, maar naar buiten toe geeft het een homogeen (of homogener) beeld. Die homogeniteit geldt al helemaal wanneer we deze wijze van naamgeving binnen het hele domein van de Geesteswetenschappen hanteren.[.....]

Bijlage 3: Beoogde eindkwalificaties

Masteropleiding Taalwetenschappen

Algemeen

Beschrijving masterniveau conform Dublin-descriptoren	Eindkwalificaties masterprogramma Taalwetenschappen
<p>Kennis en inzicht: Heeft aantoonbare kennis en inzicht van een vakgebied, waarbij wordt voortgebouwd op het niveau bereikt in het voortgezet onderwijs en dit wordt overtroffen; functioneert doorgaans op een niveau waarop met ondersteuning van gespecialiseerde handboeken, enige aspecten voorkomen waarvoor kennis van de laatste ontwikkelingen in het vakgebied vereist is.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. De MA is bekend met theorieën op verschillende deelgebieden van de taalwetenschap (syntaxis, semantiek, fonologie en fonetiek, taalverwerking) en is in staat deze zelf te hanteren. 2. De MA kan theorie/analyse en empirie op het gebied van de taalwetenschap met elkaar in verband brengen. 3. De MA is bekend met de laatste ontwikkelingen op een gespecialiseerd gebied van de taalwetenschap. 4. De MA kent de methoden en technieken waarmee onderzoek op het gebied van de theoretische taalkunde en neuro-/psycho-linguïstiek bedreven wordt. 5. De MA is in staat zelfstandig nieuwe ideeën voor onderzoek op taalkundig gebied te ontwikkelen.
<p>Toepassen kennis en inzicht: Is in staat om zijn/haar kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit een professionele benadering van zijn/haar werk of beroep laat zien, en beschikt verder over competenties voor het opstellen en verdiepen van argumentaties en voor het oplossen van problemen op het vakgebied.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 6. De MA is in staat informatie uit verschillende bronnen en verschillende subdisciplines samen te brengen en daaruit relevante problemen en vragen op het gebied van de taalwetenschap te identificeren. 7. De MA kan maatschappelijke vraagstellingen/ problemen, met name vanuit (taal)onderwijs en gezondheidszorg (taal- en spraakpathologie) identificeren en daaruit hypothesen en methoden voor onderzoek te genereren. 8. De MA kan tot op zekere hoogte zelfstandig onderzoek uitvoeren op een van de deelgebieden van de taalwetenschap.
<p>Oordeelsvorming: Is in staat om relevante gegevens te verzamelen en te interpreteren (meestal op het vakgebied) met het doel een oordeel te vormen dat mede gebaseerd is op het afwegen van relevante sociaal-maatschappelijke, Wetenschappelijke of ethische aspecten.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 9. De MA is in staat meerdere visies op een bepaald taalkundig fenomeen te begrijpen en met elkaar te vergelijken. 10. De MA geeft blijk van inzicht in de aard en functie van wetenschapsbeoefening op taalkundig gebied, en in de samenhang van de verschillende deelgebieden (i.h.b. neuro-/psycholinguïstiek in relatie tot theoretische taalkunde). 11. De MA is in staat taalkundig onderzoek te evalueren op adequaatheid van de gebruikte statistiek en methodologie
<p>Communicatie:</p>	<ol style="list-style-type: none"> 12. De MA is in staat schriftelijk en mondeling

Is in staat om informatie, ideeën en oplossingen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten.	verslag te doen over ideeën en onderzoek uit de taalwetenschap. 13. De MA kan rapporteren over gesuperviseerd onderzoek op het gebied van de taalwetenschap via de in het onderzoeksveld gebruikelijke kanalen (professioneel of wetenschappelijk tijdschrift, symposium, congres), waar nodig met inzet van toepasselijke audiovisuele hulpmiddelen.
Leervaardigheden: Bezit de leervaardigheden die noodzakelijk zijn om een vervolgstudie die een hoog niveau van autonomie veronderstelt aan te gaan.	14. De MA is in staat zich verder te verdiepen in een specialisatiegebied van de taalwetenschap en daarbij zelfstandig zijn of haar weg te vinden in de wetenschappelijke literatuur. 15. De MA is voorbereid op het volgen van een PhD-traject op het gebied van de taalwetenschap en taalpathologie in brede zin.

Programma Neurolinguïstiek

Beschrijving masterniveau conform Dublin-descriptoren	Eindkwalificaties master-programma Taalwetenschap-pen: Profiel Neurolinguïstiek	Onderwijsactiviteiten in onderwijsprogramma om leeruitkomsten te realiseren (zie programmaschema)
Kennis en inzicht: Heeft aantoonbare kennis en inzicht van een vakgebied, waarbij wordt voortgebouwd op het niveau bereikt in het voortgezet onderwijs en dit wordt overtroffen; functioneert doorgaans op een niveau waarop met ondersteuning van gespecialiseerde handboeken, enige aspecten voorkomen waarvoor kennis van de laatste ontwikkelingen in het vakgebied vereist is.	<ol style="list-style-type: none"> 1. De MA is bekend met theorieën op verschillende deelgebieden van de theoretische taalkunde (syntaxis, semantiek, fonologie en fonetiek) en neuro- en psycholinguïstiek (taalverwerking, taalontwikkeling, taalpathologie) en is in staat deze zelf te hanteren. 2. De MA kan theorie/analyse en empirie (diagnostiek en behandeling) op het gebied van de neurolinguïstiek met elkaar in verband brengen. 3. De MA is bekend met de laatste ontwikkelingen op een gespecialiseerd gebied (afasiologie, taalontwikkeling, dyslexie) van de neurolinguïstiek. 4. De MA kent de methoden en technieken waarmee onderzoek op het gebied van de neuro-/psycholinguïstiek bedreven wordt. Dit betreft onderzoek van taalgedrag, cognities, neuro-imaging, en daarbij horende statistische analysemethoden. 5. De MA is in staat zelfstandig 	<p>Onderzoekscollege: Afasiologie Onderzoekscollege: Taalontwikkelingsstoornissen Onderzoekscollege:Dyslexie</p>

	<p>nieuwe ideeën voor onderzoek op neurolingüistisch gebied te ontwikkelen.</p>	
<p>Toepassen kennis en inzicht:</p> <p>Is in staat om zijn/haar kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit een professionele benadering van zijn/haar werk of beroep laat zien, en beschikt verder over competenties voor het opstellen en verdiepen van argumentaties en voor het oplossen van problemen op het vakgebied.</p>	<p>6. De MA is in staat informatie uit verschillende bronnen en verschillende subdisciplines samen te brengen en daaruit relevante problemen en vragen op het gebied van de neurolingüistiek te identificeren. Dit vereist voldoende basiskennis van meerdere disciplines gerelateerd aan het specialisatiegebied.</p> <p>7. De MA kan maatschappelijke vraagstellingen/problemen, met name vanuit (taal)onderwijs en gezondheidszorg (taal- en spraakpathologie) identificeren en daaruit hypothesen en methoden voor onderzoek genereren.</p> <p>8. De MA beheerst een aantal vaardigheden (onderzoek van gedrag, neurolingüistische functies, neuro-imaging) om tot op zekere hoogte zelfstandig onderzoek uit te voeren op een van de deelgebieden van de neurolingüistiek.</p>	<p>Onderzoekscollege: Afasiologie Onderzoekscollege: Taalontwikkelingsstoornissen Onderzoekscollege: Dyslexie</p>
<p>Oordeelsvorming:</p> <p>Is in staat om relevante gegevens te verzamelen en te interpreteren (meestal op het vakgebied) met het doel een oordeel te vormen dat mede gebaseerd is op het afwegen van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten.</p>	<p>9. De MA is in staat meerdere visies vanuit verschillende disciplines op een bepaald deelgebied van de neurolingüistiek en de taal-spraakpathologie te begrijpen en met elkaar te vergelijken.</p> <p>10. De MA geeft blijk van inzicht in de aard en functie van wetenschapsbeoefening op neurolingüistisch gebied, en in de samenhang van de verschillende deelgebieden (i.h.b. neuro-/psycholingüistiek in relatie tot theoretische taalkunde).</p> <p>11. De MA is in staat neurolingüistisch onderzoek te evalueren op adequaatheid van de gebruikte statistiek en methodologie (gedragsobservaties; taal- en spraaktests; neuro-imaging).</p>	<p>Masterscriptie</p>

<p>Communicatie:</p> <p>Is in staat om informatie, ideeën en oplossingen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten.</p>	<p>12. De MA is in staat schriftelijk en mondeling verslag te doen over ideeën en onderzoek uit de neurolinguïstiek, met name ook in een multi-disiplinaire setting.</p> <p>13. De MA kan rapporteren over gesuperviseerd onderzoek op het gebied van de neurolinguïstiek via de in het onderzoeksveld gebruikelijke kanalen (professioneel of wetenschappelijk tijdschrift, symposium, congres), waar nodig met inzet van toepasselijke audiovisuele hulpmiddelen.</p>	<p>Onderzoekscollege: Afasilogie Onderzoekscollege: Taalontwikkelingsstoornissen Onderzoekscollege:Dyslexie</p> <p>Masterstage Masterscriptie</p>
<p>Leervaardigheden:</p> <p>Bezit de leervaardigheden die noodzakelijk zijn om een vervolgstudie die een hoog niveau van autonomie veronderstelt aan te gaan.</p>	<p>14. De MA is in staat zich verder te verdiepen in een specialisatiegebied van de neurolinguïstiek en daarbij zelfstandig zijn of haar weg te vinden in de wetenschappelijke literatuur en multidisciplinaire context.</p> <p>15. De MA is voorbereid op het volgen van een PhD-traject op het gebied van de neurolinguïstiek en taalpathologie in brede zin.</p>	<p>Masterscriptie</p>

Programma Applied Linguistics

<p>Beschrijving masterniveau conform Dublin-descriptoren</p>	<p>Eindkwalificaties masterprogramma Taalwetenschappen: Profiel Applied Linguistics</p>	<p>Onderwijsactiviteiten in onderwijs-programma om leeruitkomsten te realiseren (zie programmaschema)</p>
<p>Kennis en inzicht:</p> <p>Heeft aantoonbare kennis en inzicht van een vakgebied, waarbij wordt voortgebouwd op het niveau bereikt in het voortgezet onderwijs en dit wordt overtroffen; functioneert doorgaans op een niveau waarop met ondersteuning van gespecialiseerde handboeken, enige</p>	<p>De student heeft aantoonbare specialistische <i>kennis van en inzicht</i> in begrippen en theorieën uit de toegepaste taalwetenschap, is in staat vanuit deze kennis en dit inzicht te reflecteren op praktijk van onderzoek en onderwijs, en is bovendien in staat deze kennis en dit inzicht zelf kritisch te bevragen vanuit verschillende wetenschappelijke perspectieven. Deze kennis en dit inzicht bestrijkt de volgende gebieden van het vakgebied:</p> <p>1. De theorie van tweedetaalverwerving in brede zin, met specifieke aandacht voor de meest recente ontwikkelingen op</p>	<p>Theory of Second Language Development</p> <p>Research Methodology</p> <p>Teaching Methodology</p> <p>Language Policy and Planning</p>

<p>aspecten voorkomen waarvoor kennis van de laatste ontwikkelingen in het vakgebied vereist is.</p>	<p>het gebied van non-lineaire taalontwikkeling en de toepassing van Dynamic Systems Theory op tweede-taalontwikkeling.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Het brede spectrum van methoden en technieken in het toegepast taalkundig onderzoek, van traditionele statistiek tot dynamische benaderingen van taalontwikkelingsonderzoek. 3. Theorieën en inzichten op het gebied van taalonderwijs, met specifieke aandacht voor nieuwe pedagogische methoden en recente maatschappelijke ontwikkelingen, zoals het Common European Framework of Reference (CEFR). 4. Theorieën en recente internationale ontwikkelingen op het gebied van de taalpolitiek en taalplanning 5. Theorieën en ontwikkelingen op het gebied van computer ondersteund taalonderwijs 	<p>CALL</p>
<p>Toepassen kennis en inzicht: Is in staat om zijn/haar kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit een professionele benadering van zijn/haar werk of beroep laat zien, en beschikt verder over competenties voor het opstellen en verdiepen van argumentaties en voor het oplossen van problemen op het vakgebied.</p>	<p>De student is in staat kennis en inzicht en probleemoplossende vermogens op professionele, conventionele en creatieve wijze <i>toe te passen</i> op onderzoek naar tweede-taalontwikkeling, in het ontwikkelen en beoordelen van lesmethoden voor taalonderwijs, in het ontwikkelen van taaltoetsen en op het analyseren, in het adviseren in taalpolitieke kwesties, en in het ontwikkelen van toepassingen voor computerondersteund taal onderwijs. Meer specifiek zijn de toepassingen als volgt geformuleerd:</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. De student is in staat om zelfstandig een empirisch onderzoek naar een van deelgebieden van de toegepaste taalwetenschappen op te zetten, uit te voeren, de resultaten te analyseren en hierover te rapporteren. 7. De student is in staat om zelfstandig een lessenserie te ontwikkelen voor het vreemdetalenonderwijs, die in overeenstemming is met de meest recente inzichten uit 	<p>Research Methodology</p> <p>Teaching Methodology</p> <p>Teaching Methodology</p> <p>Language Policy & Planning</p> <p>CALL</p>

	<p>taalontwikkelingsonderzoek.</p> <p>8. De student is in staat taaltoetsen te ontwikkelen die voldoen aan gebruikelijke objectiviteitscriteria van vreemde-taalonderwijs.</p> <p>9. De student is in staat advies uit te brengen over taalpolitieke kwesties.</p> <p>10. De student is in staat applicaties voor computerondersteund onderwijs te analyseren en te ontwikkelen.</p>	
<p>Oordeelsvorming: Is in staat om relevante gegevens te verzamelen en te interpreteren (meestal op het vakgebied) met het doel een oordeel te vormen dat mede gebaseerd is op het afwegen van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten.</p>	<p>11. De student is in staat wetenschappelijk kennis en uitkomsten van onderzoek op het gebied van de toegepaste taalwetenschap in een bredere onderzoekscontext te plaatsen, deze naar waarde te schatten, en hierover op kritische wijze van gedachten te wisselen met vakgenoten. Daarnaast is de student in staat lesmethodes, taaltoetsen en computertoepassingen op het gebied van het vreemdetalenonderwijs op waarde te schatten en hierover een goed onderbouwde beoordeling te formuleren. Ook is de student in staat een goed gefundeerd oordeel te vormen over maatschappelijke ontwikkeling op het gebied van taalpolitiek.</p>	<p>Theory of Second Language Development</p> <p>Teaching Methodology, CALL</p>
<p>Communicatie: Is in staat om informatie, ideeën en oplossingen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten.</p>	<p>12. De student is in staat om individueel of in groepsverband, mondelinge of schriftelijke evaluaties te geven over door anderen verricht onderzoek naar vreemdetaalontwikkeling. De student kan vanuit een academische houding over zelf verricht wetenschappelijk onderzoek binnen de toegepaste taalwetenschap zowel schriftelijk als mondeling rapporteren en is in staat over de resultaten van dit onderzoek in debat te gaan.</p>	<p>Theory of Second Language Development Research Methodology MA Thesis</p>
<p>Leervaardigheden: Bezit de leervaardigheden die noodzakelijk zijn om een vervolgstudie</p>	<p>13. De student bezit de leervaardigheden die hem of haar in staat stellen een vervolgstudie aan te gaan op het gebied van taalontwikkeling,</p>	<p>MA Thesis</p>

die een hoog niveau van autonomie veronderstelt aan te gaan.	taalonderwijsmethoden of taalpolitiek, met een grotendeels zelfgestuurd of autonoom karakter.	
--	---	--

Profiel Theoretische en Descriptieve Taalkunde volgens Nederlandse Kwalificatieraamwerk voor Hoger Onderwijs

Beschrijving masterniveau conform Dublin-descriptoren	Eindkwalificaties masterprogramma Taalwetenschappen: Profiel Theoretische en Descriptieve Taalkunde	Onderwijsactiviteiten in onderwijs-programma om leeruitkomsten te realiseren (zie programmaschema)
<p>Kennis en inzicht:</p> <p>Heeft aantoonbare kennis en inzicht van een vakgebied, waarbij wordt voortgebouwd op het niveau bereikt in het voortgezet onderwijs en dit wordt overtroffen; functioneert doorgaans op een niveau waarop met ondersteuning van gespecialiseerde handboeken, enige aspecten oorkomen waarvoor kennis van de laatste ontwikkelingen in het vakgebied vereist is.</p>	<p>Een student die de masteropleiding Theoretical and Descriptive Linguistics heeft afgerond geeft blijk van:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. specialistische kennis op het terrein van de theoretische taalwetenschap en de taalkunde van de moderne Europese talen 2. theoretisch gebaseerde kennis van de rol die taaldata spelen in taalkundige argumentatie 3. gevorderde kennis van taalkundige theorieën, principes, hypothesen en verklaringen 4. specialistische kennis van taalkundige methoden en hun relatie tot taalkundige theorie 5. specialistische kennis van de structuur, variatie en verandering van taal in zijn algemeenheid, en van de moderne Europese talen in het bijzonder 6. specialistische kennis van de interactie tussen de taalwetenschap en andere disciplines 	<p>What is the subject? The syntax of verbs New sounds Sociolinguistic variation and change Language Development Phonology as human behavior Asymmetry in language change Linguistic Analysis</p>
<p>Toepassen kennis en inzicht:</p> <p>Is in staat om zijn/haar kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit een professionele benadering van zijn/haar werk of beroep laat zien, en</p>	<p>Een student die de masteropleiding Theoretical and Descriptive Linguistics heeft afgerond kan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 7. theoretisch gemotiveerde vragen met betrekking tot taal formuleren 8. taalkundige generalisaties formuleren op basis van zelfstandig verzamelde gegevens passende onderzoeksmethoden selecteren 9. zelfstandig taaldata verzamelen en 	<p>What is the subject? The syntax of verbs New sounds Sociolinguistic variation and change Language Development Phonology as human behavior Asymmetry in language change Linguistic Analysis Scriptie</p>

<p>beschikt verder over competenties voor het opstellen en verdiepen van argumentaties en voor het oplossen van problemen op het vakgebied.</p>	<p>organiseren</p> <p>10. complexe taaldata analyseren en interpreteren binnen een relevant kader</p> <p>11. de juiste technieken hanteren bij het omgaan met taalkundige gegevens</p> <p>12. een theoretisch gemotiveerde argumentatie geven voor of tegen een bepaalde taalkundige analyse van verzamelingen complexe data</p> <p>13. taalkundige ideeën overbrengen aan een gehoor van niet-specialisten</p> <p>14. communiceren in één of meer wereldtalen</p> <p>15. zich in overeenstemming met het relevante register (formeel, informeel, specialistisch) mondeling en schriftelijk uitdrukken</p>	
<p>Oordeelsvorming:</p> <p>Is in staat om relevante gegevens te verzamelen en te interpreteren (meestal op het vakgebied) met het doel een oordeel te vormen dat mede gebaseerd is op het afwegen van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten.</p>	<p>Een student die de masteropleiding Theoretical and Descriptive Linguistics heeft afgerond geeft blijk van het vermogen:</p> <p>16. nieuwe ideeën voort te brengen</p> <p>17. de aard van een probleem vast te stellen en te reflecteren over de juiste benadering voor een oplossing</p> <p>18. kritisch en zelfkritisch te zijn</p> <p>19. zelfstandig om te gaan met abstracte denkbeelden</p> <p>20. zelfstandig informatie van diverse herkomst te vinden, te verwerken en te analyseren</p>	<p>What is the subject? The syntax of verbs New sounds Sociolinguistic variation and change Language Development Phonology as human behavior Asymmetry in language change Linguistic Analysis Scriptie</p>
<p>Communicatie:</p> <p>Is in staat om informatie, ideeën en oplossingen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten.</p>	<p>21. taalkundige ideeën over te brengen op een gehoor van (niet-) specialisten</p> <p>22. zich in overeenstemming met het relevante register (formeel, informeel, specialistisch) mondeling en schriftelijk correct uit te drukken, niet alleen in de moedertaal, maar ook in tenminste één andere taal.</p> <p>23. de onderzoeksresultaten te presenteren volgens de eisen van</p>	<p>Stage Scriptie</p>

	<p>de internationale wetenschappelijke gemeenschap, zowel in mondelinge voordrachten als in publiceerbare artikelen</p> <p>24. via wetenschappelijk verantwoorde lezingen of publicaties bij te dragen aan het publieke debat betreffende de functie van de taalwetenschap in het maatschappelijk debat</p>	
<p>Leervaardigheden:</p> <p>Bezit de leervaardigheden die noodzakelijk zijn om een vervolgstudie die een hoog niveau van autonomie veronderstelt aan te gaan.</p>	<p>25.vermogen om zelfstandig te studeren met het oog op een voortgezette professionele ontwikkeling op academisch niveau</p> <p>26.vermogen om de ontwikkeling van het vakgebied te volgen en dienovereenkomstig kennis en begrip voortdurend te actualiseren, en nieuwe vaardigheden te ontwikkelen.</p>	Scriptie

De afgestudeerde student Letterkunde:

Knowledge and Understanding	have demonstrated knowledge and understanding that is founded upon and extends and/or enhances that typically associated with Bachelor's level, and that provides a basis or opportunity for originality in developing and/or applying ideas, often within a research context	<ol style="list-style-type: none"> 1. Demonstrate highly advanced and refined knowledge and understanding of a broad spectrum of critical and methodological approaches to texts. 2. Demonstrate expert knowledge of a broad social, cultural, and historical framework of the development of relevant literature(s). 3. Demonstrate expert knowledge of a broad range of literary and related texts relevant to the field of study, and of their interpretations. 4. Demonstrate highly specialised knowledge of literary and non-literary material constituting the relevant research area.
Applying knowledge and Understanding	can apply their knowledge and understanding, and problem solving abilities in new or unfamiliar environments within broader (or multidisciplinary) contexts related to their field of study	<ol style="list-style-type: none"> 5. Demonstrate highly advanced knowledge and understanding of complex paradigms of the operation of literary and related studies in subject-specific as well as interdisciplinary contexts. 6. Demonstrate ability to manage large amounts of information originating from a broad range of diverse primary and secondary sources, with a view to bringing out innovative insights and opening up new critical perspectives
Making judgements	have the ability to integrate knowledge and handle complexity, and formulate judgements with incomplete or limited information, but that include reflecting on social and ethical responsibilities linked to the application of their knowledge and judgements	<ol style="list-style-type: none"> 7. Demonstrate ability to identify and define areas and specific topics of research 8. Demonstrate ability to reflect on and develop complex critical and methodological approaches to the study of literary and related texts, often in interdisciplinary contexts, with a view to generating new knowledge.
Communication	can communicate their conclusions, and the knowledge and rationale	<ol style="list-style-type: none"> 9. Demonstrate ability to engage in academic debate and disseminate ideas, in speech and in writing,

	underpinning these, to specialist and non-specialist audiences clearly and unambiguously	through a variety of channels and in a variety of national and international contexts; 10. Demonstrate ability to maintain an extensive level of engagement in academic discourse through the medium of a foreign language.
Learning skills	have the learning skills to allow them to continue to study in a manner that may be largely self-directed or autonomous	11. Demonstrate ability to autonomous learning in the framework of continuous academic education and professional development; 12. Demonstrate ability to stay up-to-date with the development of the subject area in relation to new knowledge, skills and wider competences.

Programma's Europese Letteren en Culturen

Kennis en inzicht	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gevorderde kennis op het terrein van de hedendaagse (vergelijkende) literatuurwetenschap en de cultuurwetenschappen 2. gevorderde kennis van de representatieve werken van prominente wetenschappers op genoemde gebieden 3. specialistische kennis van een deelgebied van de internationale theoretische literatuurwetenschap vanuit corpusgebonden comparatief perspectief 4. specialistische kennis van de rol die processen van cultuurverandering en cultuuroverdracht spelen in de geschiedenis en in de huidige maatschappij 5. specialistische kennis van cultuur- en letterkundige methoden en hun relatie tot de internationale cultuur- en letterkundige theorievorming 6. specialistische kennis van de interactie tussen de cultuur- en literatuurwetenschap en andere disciplines 7. gevorderde kennis van literatuurwetenschappelijke en cultuurkundige theorieën, principes, hypothesen en verklaringen. 8. specialistische kennis van de cultuur en geschiedenis van het Europese continent in het algemeen, en van minimaal één regio in het bijzonder
Toepassen kennis en inzicht	<ol style="list-style-type: none"> 9. nieuwe ideeën voort te brengen en kritisch en zelfstandig te kunnen denken, spreken en schrijven 10. teksten in minstens twee verschillende (inclusief de moedertaal) te kunnen lezen, interpreteren en vergelijken 11. vertalingen (uit de moedertaal) van literaire teksten naar tenminste één vreemde taal te kunnen beoordelen op hun kwaliteit 12. het begrip interculturele vertaling op waarde te kunnen schatten en (indien van toepassing) te kunnen hanteren in eigen onderzoek 13. de aard van een probleem vast te stellen en te kunnen reflecteren

	<p>over de juiste benadering voor een oplossing</p> <p>14. zelfstandig onderzoek te verrichten naar relaties tussen literatuur, discours en macht</p> <p>15. zelfstandig informatie van diverse herkomst te vinden, te verwerken en te analyseren</p> <p>16. zelfstandig om te gaan met abstracte denkbeelden</p> <p>17. de complexe situatie van een gegeven culturele omgeving te analyseren in een probleemoplossend perspectief</p>
Oordeelsvermogen	<p>18. theoretisch gemotiveerde vragen te formuleren met betrekking tot cultuur en literatuur</p> <p>19. generalisaties te formuleren op basis van zelfstandig verzamelde gegevens</p> <p>20. passende cultuur- en letterkundige onderzoeksmethoden te selecteren</p> <p>21. onderzoek te verrichten naar processen van cultuurverandering en cultuuroverdracht</p> <p>22. onderzoek te verrichten naar de interactie tussen verschillende talen, culturen, literaturen en tussen verschillende wetenschappelijke disciplines</p>
Communicatie	<p>23. cultuur- en letterkundige ideeën over te brengen op een gehoor van (niet-) specialisten</p> <p>24. zich in overeenstemming met het relevante register (formeel, informeel, specialistisch) mondeling en schriftelijk correct uit te drukken, niet alleen in de moedertaal, maar ook in tenminste één andere taal.</p> <p>25. de onderzoeksresultaten te presenteren volgens de eisen van de internationale wetenschappelijke gemeenschap, zowel in mondelinge voordrachten als in publiceerbare artikelen</p> <p>26. via wetenschappelijk verantwoorde lezingen of publicaties bij te dragen aan het publieke debat betreffende de functie van literatuur en cultuur in politiek en maatschappij</p>
Leervaardigheden	<p>27. vermogen om zelfstandig te studeren met het oog op een voortgezette professionele ontwikkeling op academisch niveau;</p> <p>28. vermogen om de ontwikkeling van het vakgebied te volgen en dienovereenkomstig kennis en begrip voortdurend te actualiseren, en nieuwe vaardigheden te ontwikkelen.</p>

Kennis en inzicht

De student Neerlandistiek heeft na verwerving van zijn/haar masterdiploma aantoonbare specialistische kennis op het gebied van de historische letterkunde, moderne letterkunde, taalkunde of taalbeheersing van het Nederlands. Hij/zij heeft daarnaast gevorderde kennis van en inzicht in de theorieën en methoden van onderzoek binnen de neerlandistiek. Deze kennis en dit inzicht bouwen voort op het bachelorniveau en overtreffen en/of verdiepen dit niveau.

Toepassen kennis en inzicht

De master kan zijn/haar specialistische kennis van en inzicht in theorieën betreffende literatuur, cultuur, taalgebruik en taalvaardigheid, en analyse-, ontwerp- en evaluatiemethoden op het terrein van taalgebruik en taalvaardigheid toepassen in onderzoek naar de Nederlandse taal, literatuur en cultuur in bredere zin. De master is eveneens in staat deze kennis en dit inzicht toe te passen in nieuwe of onbekende omstandigheden binnen een bredere (of multidisciplinaire) context die gerelateerd is aan het vakgebied.

Oordeelsvorming

De master beschikt over het vermogen om onder begeleiding wetenschappelijk onderzoek op te zetten, uit te voeren en er mondeling of schriftelijk over te rapporteren. Tevens kan hij/zij op zelfstandige wijze wetenschappelijke problemen onderscheiden, zich daarover op basis van bronnen een zelfstandig gefundeerd oordeel vormen en oplossingen aandragen. De master is tevens in staat oordelen te formuleren op grond van onvolledige of beperkte informatie en daarbij rekening te houden met sociaal-maatschappelijke en ethische verantwoordelijkheden die zijn verbonden aan het toepassen van de eigen kennis en oordelen. De master bezit het vermogen op zelfstandige wijze onderzoek op het terrein van de letterkunde (historisch en modern), taalbeheersing of taalkunde te evalueren.

Communicatie

De master heeft gevorderde kennis en beschikt over vaardigheden ten behoeve van advisering over schriftelijke en mondelinge communicatie en op het terrein van de redactie en editie van teksten. Hij/zij is in staat de conclusies, alsmede de kennis, de motieven en de overwegingen die hieraan ten grondslag liggen over te brengen op een publiek van specialisten en niet-specialisten.

Leervaardigheden

De master bezit de leervaardigheden die hem/haar in staat stellen een vervolgstudie aan te gaan met een grotendeels zelfgestuurd of autonoom karakter, zoals een promotie.

Bijlage 4: Overzicht van de programma's

Masteropleiding Taalwetenschappen

Programma Neurolinguïstiek

sem I	verplicht	LTX001M1 0	Onderzoekscollege: Afasiologie	NL	10	4
	verplicht	LTX002M1 0	Onderzoekscollege: Taalontwikkelingsstoornissen	NL	10	4
	verplicht	LTX003M1 0	Onderzoekscollege:Dyslexie	NL	10	4
sem II*	verplicht	LTX999M2 0	Master-scriptie	NL	20	
	verplicht	LTX000M1 0	Master-stage**	NL	10	

* Studenten volgen een zgn. klinisch-linguïstische stage. Studenten met een bachelor Taalwetenschap die een therapiebevoegdheid bij opleiding Logopedie willen halen, mogen de zogenaamde 'kleine stage' (15 ECTS) als masterstage laten tellen.

Programma Applied Linguistics

sem I	verplicht	LOX001M1 0	Theory of Second Language Development	Engels	10	3
	verplicht	LOX002M1 0	Research Methodology in Applied Linguistics	Engels	10	4
	verplicht	LOX004M1 0	Teaching Methodology & Second Language Development	Engels	10	3
sem II	verplicht	LOX999M2 0	Master Thesis Applied Linguistics	Engels	20	2
	Keuze groep A	LOX000M1 0	Work placement in Applied Linguistics	Engels	10	2
	Keuze groep A	LOX007M1 0	Language Policy and Planning	Engels	5	2
	Keuze groep A	LOX010M1 0	CALL	Engels	5	2

Programma Theoretische en Descriptieve Taalkunde

De omvang van de opleiding TDL is 60 ECTS. Er zijn twee instroommomenten, in september en in februari. Het programma is opgebouwd uit de volgende typen onderdelen:

TYPE ONDERDEEL	ECTS	AANBOD	AANTAL TE KIEZEN
TDL-module	10	6	2-4
Interdisciplinaire onderzoeksmodule	10	2	0-2
Stage	10	nvt	0-1
Scriptie	20	nvt	1

Het aanbod van modules varieert jaarlijks. Het aanbod voor 2012-2013 is als volgt:

SEMESTER	THEMAGEBIED	TAALGEBIED	TITEL
I	Syntaxis/semantiek	Romaans	What is the subject? [1]
I	Syntaxis/semantiek	Germaans	The syntax of verbs [2]
I	Fonologie/morfologie	Engels	New sounds [4]
I	Sociolinguïstiek	Engels/Fries	Sociolinguistic variation and change [6]
I	Nvt	nvt	Language Development
II	Fonologie/morfologie	Romaans	Phonology as human behavior [3]
II	Taalverandering	Germaans	Asymmetry in language change [5]
II	nvt	nvt	Linguistic Analysis

Programmaschema

sem I/II	keuze	TDL –modules 2-4 ⁷	10 ECTS
	keuze	Interdisciplinaire onderzoekscolleges 0-2	10 ECTS
			10 ECTS
sem II	keuze	Stage	10 ECTS
	verplicht	Master-scriptie	20 ECTS

⁷ Voor de exacte opbouw en inhoud van de modules zie bijlage 4.

Opbouw programma's Europese Letteren en Culturen en English Literature and Culture

Hoofdcomponent	Aantal ECTS
1. Twee interdisciplinaire onderzoeksmodules (oudere én/of moderne cultuur en literatuur). Twee, naar keuze uit een breed aanbod.	20
2. Stage (indien hiervoor gekozen wordt, kan men één van de interdisciplinaire onderzoeksmodules laten vallen)	(10)
3. Taalspecifieke modules (al naar gelang de omvang van de thuistaal is hier een beperkte of een ruimere keuze, maar altijd minimaal twee)	20
4. Scriptie	20

Programmaschema European Literature and culture

Hoofdcomponent	Aantal ECTS
<p>1. Interdisciplinaire onderzoeksmodules (oudere én/of moderne cultuur en literatuur). Twee, naar keuze uit een breed aanbod.</p> <p>1e semester:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Van schrijver naar lezer: edities en editiepraktijk (Oudere letterkunde) - Cultural Transfer and Minority languages. On Borders and Bridges (Moderne letterkunde) - Middeleeuwse toestanden (Moderne letterkunde) <p>2e semester:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het literaire sprookje (Oudere letterkunde) - Internationale literatuur: Transfer (Moderne letterkunde) - Multimedialiteit in de kunst: het stripverhaal (Moderne letterkunde) 	20
2. Stage (indien hiervoor gekozen wordt, kan men één der samenwerkingsmodulen laten vallen)	(10)
<p>3. Taalspecifieke modules (al naar gelang de omvang van de thuistaal is hier een beperkte of een ruimere keuze, maar altijd minimaal twee)</p> <p>- Duits:</p> <ul style="list-style-type: none"> › <i>Und darf nur heimlich lösen mein Haar...</i> Annette von Droste-Hülshoffs Sehnsucht (1e semester) › Zwischen Realität und Märchenwelt: Das romantische Kunstmärchen (2e semester) <p>- Engels:</p> <ul style="list-style-type: none"> › Wisdom and Learning in Anglo-Saxon England › Before America: Travel and Geography in Medieval England › The Premodern City: London and Its Writers before 1530 › Writes of Passage: Identity and Empire in Nineteenth-Century Travel Writing › Looking for Clues: Crime and Fiction 	20

<ul style="list-style-type: none"> › Love Letters: Sex and Friendship in Modern English Literature › Literature and the Meaning of Life - Finoeegrisc (privatissimum; keuze uit): <ul style="list-style-type: none"> › De modernisering van de Finse literatuur: van realisme naar (neo)romantiek - auteurs rond Aho en Canth › De romans van Leena Lander en de receptie ervan in Nederland › De late doorbraak van het modernisme in de Finse literatuur in de 20ste eeuw tegen de achtergrond van het Europese modernisme › Volksuitbeelding als constante in de Finse literatuur › Dutch-Hungarian Cultural Transfer -Fries <ul style="list-style-type: none"> › Oudfriese tekstfilologie › Minderheidsliteratuur in context -Romaans, cq Frans, Spaans, Italiaans): <ul style="list-style-type: none"> › Het verloren manuscript (Oudere Romaanse cultuur- en letterkunde, 1^e sem.) › Romaans transculturalisme: perspectieven op een globaliserende wereld (Moderne Romaanse cultuur- en letterkunde, 1^e sem.) › Francophonie (Moderne Franse cultuur- en letterkunde, 1e sem.) › De Spaanse Burgeroorlog in recente strips en grafische romans (Moderne Spaanse cultuur- en letterkunde, 1e sem.) › Het Italië van de 21e eeuw: crisis en vernieuwing (Moderne Italiaanse cultuur- en letterkunde, 1e sem.) › Europa in de spiegel van de ander (Oudere én moderne Romaanse cultuur- en letterkunde, 2e sem.) › Literair vertalen: Brieven uit het Interbellum (Vertaalwetenschap, 2e sem.) -Scandinavisch: <ul style="list-style-type: none"> › Dynamische vrouwen en cultuurverandering (Moderne cultuur- en letterkunde, 1e semester) › '<i>Zum schwarzen Ferkel</i>' and other European Artists' Colonies 1870-1910- Internationale kunstenaarskolonies in Europa tijdens de Moderne Doorbraak en het Fin de Siècle (Moderne cultuur- en letterkunde, 2e semester) -Slavisch: <ul style="list-style-type: none"> › Contemporaine Russische literatuur en het probleem van de 'eigen weg': Hoe reageert de literatuur op de post-sovjet situatie? › Russische literatuur en cultuur tussen Imperium en Natie 	
4. Scriptie	20

Programma Writing, Editing and Mediating

Hoofdcomponent	Aantal ECTS-studiepunten
1. Writing, Editing and Mediating (WEM) modules	30
2. Interdisciplinaire onderzoeksmodule (oudere én/of moderne cultuur en literatuur). Een naar keuze uit een breed aanbod.	10
3. Stage (indien hiervoor gekozen wordt, kan men de interdisciplinaire onderzoeksmodule laten vallen)	(10)
4. Scriptie	20

Masteropleiding Neerlandistiek

Overzicht studieprogramma, start september

sem I	Onderzoekscollege	10	V
	Nederlands in de Maatschappij	5	V
	Schrijfadvisering	5	V
	Interdisciplinair onderzoekscollege	10	V
sem II	Stage	10	K
	Interdisciplinair onderzoekscollege	10	K
	congresbezoek + zelfstudie	10	K
	Basiscursus + stage lerarenopleiding	10	K
	Masterscriptie	20	V

Overzicht studieprogramma, start februari

sem I	<i>feb-juli</i>		
	Congresbezoek	5	V
	Zelfstudie	5	V
	Interdisciplinair onderzoekscollege	10	V
	Stage	10	K
	Interdisciplinair onderzoekscollege II	10	K
sem II	Basiscursus + stage lerarenopleiding	10	K
	<i>sep-jan</i>		
	Onderzoekscollege	10	V
	Masterscriptie	20	V

Bijlage 5: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

Instroom-, doorstroom- en uitstroomgegevens

Masteropleiding Taalwetenschappen

Instroom

Omdat er voor de nieuwe opleiding Taalwetenschappen nog geen instroomcijfers bestaan, wordt hieronder de instroom van de vigerende opleidingen gegeven. De instroomgegevens van de 60 ECTS masteropleidingen Algemene Taalwetenschap (ATW), Speech and Language Pathology (SLP) en Applied Linguistics (ITW) zijn in onderstaand overzicht uitgesplitst. De (instroom)gegevens voor de 90 ECTS variant van de master ATW zijn telkens weergegeven in een aparte tabel. Het 90 ECTS-programma bestond als enige optie voor de cohorten 2010-11 en 2011-12 voor Algemene Taalwetenschap. De instroom van deze cohorten is toegevoegd om een compleet beeld te verschaffen.

Hieronder worden steeds twee tabellen gegeven. Een eerste op basis van de VSNU-kengetallen voor uitsluitend het 60 ECTS-studiepuntenprogramma en daarnaast een overzicht opgesteld door de facultaire onderwijsadministratie dat een combinatie geeft van de instroom in het 60 en in het 90 ECTS-programma, indien van toepassing.

Instroomgegevens VSNU masteropleiding Algemene Taalwetenschap 60 ECTS

Jaar	Totale instroom	Onderwijsherkomst instroom Master				Totale instroom uitgesplitst naar geslacht	
		RUG	NL	HBO	overig	M	V
05/ 06	3	2	0	0	1	2	1
06/ 07	17	5	0	2	10	4	13
07/ 08	20	6	0	0	14	6	14
08/ 09	28	16	0	0	12	6	22
09/ 10	29	7	0	0	22	5	24
10/ 11	1	1	0	0	0	0	1

Instroomgegevens VSNU masteropleiding Algemene Taalwetenschap 90 ECTS

Jaar	Totale instroom	Onderwijsherkomst instroom Master				Totale instroom uitgesplitst naar geslacht	
		RUG	NL	HBO	overig	M	V
10/ 11	18	2	2	14	0	4	14

Instroomgegevens onderwijsadministratie Faculteit der Letteren, RUG masteropleiding Algemene Taalwetenschap (60 en 90 ECTS)

Jaar	Totale instroom	Onderwijsherkomst instroom Master				Totale instroom uitgesplitst naar geslacht	
		RUG	NL	HBO	overig	M	V
05/ 06	4	3	0	0	1	2	2
06/ 07	17	17	0	0	0	4	13
07/ 08	21	20	0	0	1	6	15
08/ 09	28	28	0	0	0	6	22
09/ 10	28	28	0	0	0	5	24
10/ 11	20	20	0	0	0	4	16
11/12	6	6	0	0	0	3	3

Instroomgegevens VSNU masteropleiding Speech and Language Pathology 60 ECTS

Jaar	Totale instroom	Onderwijsherkomst instroom Master				Totale instroom uitgesplitst naar geslacht	
		RUG	NL	HBO*	overig	M	V
05/ 06	10	9	0	1	0	1	9
06/ 07	17	13	0	4	0	0	17
07/ 08	6	6	0	0	0	0	6
08/ 09	17	16	0	1	0	0	17
09/ 10	6	6	0	0	0	0	6
10/ 11	8	5	1	2	0	0	8

*Het aantal studenten met een HBO-diploma ligt in werkelijkheid aanzienlijk hoger, maar voor deze studenten gold tot voor kort dat zij alvorens toelating te krijgen tot de masteropleiding, zij eerst een universitair bachelordiploma verworven in de vorm van een schakelprogramma.

Instroomgegevens onderwijsadministratie Faculteit der Letteren, masteropleiding Speech and Language Pathology

Jaar	Totale instroom	Onderwijsherkomst instroom Master				Totale instroom uitgesplitst naar geslacht	
		RUG	NL	HBO*	overig	M	V
05/ 06	10	10	0	0	0	1	9
06/ 07	18	16	0	2	0	0	18
07/ 08	7	7	0	0	0	0	7
08/ 09	20	20	0	0	0	0	20
09/ 10	6	6	0	0	0	0	6
10/ 11	8	7	0	0	1	0	8
11/12	16	16	0	0	0	0	16

*Het aantal studenten met een HBO-diploma ligt in werkelijkheid aanzienlijk hoger, maar voor deze studenten gold tot voor kort dat zij alvorens toelating te krijgen tot de masteropleiding, zij eerst een universitair bachelordiploma verworven in de vorm van een schakelprogramma.

Instroomgegevens VSNU masteropleiding Applied Linguistics 60 ECTS

Jaar	Totale instroom	Onderwijsherkomst instroom Master				Totale instroom uitgesplitst naar geslacht	
		RUG	NL	HBO	overig	M	V
05/ 06	9	5	0	0	4	1	8
06/ 07	14	11	1	0	2	2	12
07/ 08	28	16	0	0	12	4	24
08/ 09	9	3	0	0	6	5	4
09/ 10	22	11	2	1	8	3	19
10/ 11	19	6	0	0	13	3	16

Instroomgegevens onderwijsadministratie Faculteit der Letteren masteropleiding Applied Linguistics

Jaar	Totale instroom	Onderwijsherkomst instroom Master				Totale instroom uitgesplitst naar geslacht	
		RUG	NL	HBO	overig	M	V
05/ 06	9	5	0	0	4	1	8
06/ 07	14	10	0	1	3	2	12
07/ 08	30	18	1	0	11	4	26
08/ 09	10	4	0	0	6	5	5
09/ 10	23	12	1	0	10	3	20
10/ 11	19	6	0	0	13	3	16
11/12	14	2	0	0	12	3	11

Rendementen

Uitval/Rendementen masteropleiding Algemene Taalwetenschap 60 ECTS

Jaar	Instroom totaal	Uitval na 1 jaar	Geslaagd na (cumulatief)		
			1 jaar	2 jaar	3jaar
05/ 06	4	2	1	2	2
06/ 07	17	2	11	13	13
07/ 08	21	2	15	16	17
08/ 09	28	3	17	22	23
09/ 10	28	0	26	28	n.v.t.
10/ 11	2	0	1	n.v.t.	n.v.t.

Uitval/Rendementen masteropleiding Algemene Taalwetenschap 90 ECTS

Jaar	Instroom totaal	Uitval na 1 jaar	Geslaagd na (cumulatief)		
			1,5 jaar	2 jaar	2,5 jaar
10/ 11	18	0	16	n.v.t.	n.v.t.
11/12	6	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Bullen masteropleiding Algemene Taalwetenschap

Jaar	Master	Doctoraal
05/ 06	4	2
06/ 07	14	3
07/ 08	17	n.v.t.
08/ 09	18	n.v.t.
09/ 10	32	n.v.t.
10/ 11	16	n.v.t.

Uitval/Rendementen masteropleiding Speech and Language Pathology

Jaar	Instroom totaal	Uitval na 1 jaar	Geslaagd na (cumulatief)		
			1 jaar	2 jaar	3jaar
05/ 06	10	0	5	8	8
06/ 07	18	1	3	9	15
07/ 08	7	0	2	6	7
08/ 09	20	1	8	15	17
09/ 10	6	0	3	6	n.v.t.
10/ 11	8	0	5	n.v.t.	n.v.t.
11/12	15	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Bullen masteropleiding Speech and Language Pathology

Jaar	Master	Doctoraal
05/ 06	13	n.v.t.
06/ 07	10	n.v.t.
07/ 08	8	n.v.t.
08/ 09	19	n.v.t.
09/ 10	11	n.v.t.
10/ 11	23	n.v.t.

Uitval/Rendementen masteropleiding Applied Linguistics

Jaar	Instroom totaal	Uitval na 1 jaar	Geslaagd na (cumulatief)		
			1 jaar	2 jaar	3 jaar
05/ 06	9	1	5	6	7
06/ 07	14	1	6	8	10
07/ 08	30	0	18	22	25
08/ 09	10	1	4	8	9
09/ 10	23	2	12	19	20
10/ 11	19	1	14	17	n.v.t.
11/12	14	0	12	n.v.t.	n.v.t.

Bullen masteropleiding Applied Linguistics

Jaar	Master	Doctoraal
05/ 06	5	n.v.t.
06/ 07	10	n.v.t.
07/ 08	21	n.v.t.
08/ 09	11	n.v.t.
09/ 10	20	n.v.t.
10/ 11	23	n.v.t.

Masteropleiding Letterkunde

Educatieve instroom Moderne Vreemde talen

Jaar	Duits	Engels	Frans	Spaans
9/10	1	7	11	5
10/11	2	14	5	1
11/12	3	10	3	11
12/13	5	7	4	14

Bovenstaande instroom kan worden opgeteld bij de instroom voor de maatschappelijke master om een goed beeld te krijgen van de feitelijke bezettingsgraad van colleges.

Instroomcijfers educatieve masteropleidingen

EduMa Spaans							
Instroomgegevens onderwijsadministratie Faculteit der Letteren, RUG							
Jaar	Totale instroom	Onderwijsherkomst instroom Master				Totale instroom	
		RUG	NL	HBO	overig	M	V
05/06	3	3	0	0	0	0	3
06/07	0					0	0
07/08	1	1	0	0	0	0	1
08/09	2	2	0	0	0	0	2
09/10	5	4	1	0	0	0	5
10/11	1	1	0	0	0	1	0
11/12	11	1	0	0	10	5	6
12/13*	14	8	0	1	5	2	12
Bron: Onderwijs en Examens, Bureau Studentzaken Faculteit der Letteren, RUG							
* Voorlopige cijfers op 1 oktober 2012							
EduMa Frans							
Instroomgegevens onderwijsadministratie Faculteit der Letteren, RUG							
Jaar	Totale instroom	Onderwijsherkomst instroom Master				Totale instroom	
		RUG	NL	HBO	overig	M	V
05/06	2	2	0	0	0	1	1
06/07	3	3	0	0	0	0	3
07/08	3	3	0	0	0	1	2
08/09	0					0	0
09/10	11	9	0	0	2	1	10
10/11	5	5	0	0	0	0	5
11/12	3	3	0	0	0	0	3
12/13*	4	4	0	0	0	1	3
Bron: Onderwijs en Examens, Bureau Studentzaken Faculteit der Letteren, RUG							
* Voorlopige cijfers op 1 oktober 2012							

EduMa Duits							
Instroomgegevens onderwijsadministratie Faculteit der Letteren, RUG							
Jaar	Totale instroom	Onderwijsherkomst instroom Master				Totale instroom	
		RUG	NL	HBO	overig	M	V
05/ 06	3	3	0	0	0	0	3
06/ 07	4	4	0	0	0	1	3
07/ 08	3	3	0	0	0	0	3
08/ 09	1	1	0	0	0	1	0
09/ 10	1	1	0	0	0	0	1
10/ 11	2	1	0	0	1	0	2
11/12	3	3	0	0	0	0	3
12/13*	5	4	0	0	1	1	4
Bron: Onderwijs en Examens, Bureau Studentzaken Faculteit der Letteren, RUG							
* Voorlopige cijfers op 1 oktober 2012							
EduMa Engels							
Instroomgegevens onderwijsadministratie Faculteit der Letteren, RUG							
Jaar	Totale instroom	Onderwijsherkomst instroom Master				Totale instroom	
		RUG	NL	HBO	overig	M	V
05/ 06	12	12	0	0	0	2	10
06/ 07	5	5	0	0	0	0	5
07/ 08	12	12	0	0	0	3	9
08/ 09	4	2	0	0	2	1	3
09/ 10	7	7	0	0	0	2	5
10/ 11	14	14	0	0	0	2	12
11/12	10	8	0	0	2	2	8
12/13*	7	7	0	0	0	1	6
Bron: Onderwijs en Examens, Bureau Studentzaken Faculteit der Letteren, RUG							
* Voorlopige cijfers op 1 oktober 2012							

Hieronder worden steeds twee tabellen gegeven. Een eerste op basis van de VSNU-kengetallen voor uitsluitend het 60 ECTS-studiepuntenprogramma en daarnaast een overzicht opgesteld door de facultaire onderwijsadministratie dat een combinatie geeft van de instroom in het 60 en in het 90 ECTS-programma. Het 90 ECTS-programma bestond als enige optie voor de cohorten 2010-11 en 2011-12. Het gecombineerde schema van 60 en 90 geeft een betrouwbaarder beeld van de instroom over genoemde jaren.

Masteropleiding Engelse taal en cultuur

Instroomgegevens VSNU masteropleiding 60 ECTS

Jaar	Totale instroom voltijd	Onderwijsherkomst instroom Master				Totale instroom uitgesplitst naar geslacht	
		RUG	NL	HBO	overig	M	V
05/ 06	32	32	0	0	0	2	30
06/ 07	17	17	0	0	0	3	14
07/ 08	34	31	1	1	1	2	32
08/ 09	8	7	0	0	1	3	5
09/ 10	34	31	0	0	3	8	26
10/ 11	7	7	0	0	0	1	6

Instroomgegevens onderwijsadministratie Faculteit der Letteren, RUG (60 en 90 ECTS)

Jaar	Totale instroom	Onderwijsherkomst instroom Master				Totale instroom uitgesplitst naar geslacht	
		RUG	NL	HBO	overig	M	V
05/ 06	32	32	0	0	0	2	30
06/ 07	17	17	0	0	0	3	14
07/ 08	34	32	1	0	1	2	32
08/ 09	8	7	0	0	1	3	5
09/ 10	35	32	0	0	3	9	26
10/ 11	13	13	0	0	0	1	12
11/12	21	19	1	0	1	3	18

Opmerkelijk is in bovenstaande schema's de lage instroom voor het academisch jaar 2008-2009. Dit is toe te schrijven aan de 'zachte knip', gekoppeld aan de administratieve inschrijvingsproblematiek. Om administratieve redenen werden veel studenten van dat 'cohort' pas in het daaropvolgende collegejaar ingeschreven voor de masteropleiding. Ook voor Romaans geldt dit, zie de schema's hieronder.

Masteropleiding Romaanse talen en culturen (Frans, Spaans en Italiaans)

Instroomgegevens VSNU masteropleiding 60 ECTS

Jaar	Totale instroom	Onderwijsherkomst instroom Master				Totale instroom uitgesplitst naar geslacht	
		RUG	NL	HBO	overig	M	V
05/ 06	13	13	0	0	0	3	10
06/ 07	19	19	0	0	0	4	15
07/ 08	13	13	0	0	0	3	10
08/ 09	10	10	0	0	0	4	6
09/ 10	21	20	1	0	0	2	19
10/ 11	3	3	0	0	0	1	2

Instroomgegevens onderwijsadministratie Faculteit der Letteren, RUG (60 en 90 ECTS)

Jaar	Totale instroom	Onderwijsherkomst instroom Master				Totale instroom uitgesplitst naar geslacht	
		RUG	NL	HBO	overig	M	V
05/ 06	13	13	0	0	0	3	10
06/ 07	19	19	0	0	0	4	15
07/ 08	13	13	0	0	0	3	10
08/ 09	10	10	0	0	0	4	6
09/ 10	21	20	0	0	1	2	19
10/ 11	6	6	0	0	0	2	4
11/12	7	7	0	0	0	2	5

Masteropleiding Duitse taal en cultuur

Instroomgegevens VSNU masteropleiding 60 ECTS

Jaar	Totale instroom	Onderwijsherkomst instroom Master				Totale instroom uitgesplitst naar geslacht	
		RUG	NL	HBO	overig	M	V
05/ 06	2	2	0	0	0	1	1
06/ 07	7	5	0	0	2	1	6
07/ 08	13	13	0	0	0	8	5
08/ 09	5	4	1	0	0	0	5
09/ 10	6	6	0	0	0	3	3
10/ 11	5	5	0	0	0	1	4

VSNU-kengetallen m.b.t. instroom Master Duitse Taal en Cultuur 60 ECTS

Bron: 1cijferHogerOnderwijs (1cHO).

Instroomgegevens onderwijsadministratie Faculteit der Letteren, RUG (60 en 90 ECTS)

Jaar	Totale instroom	Onderwijsherkomst instroom Master				Totale instroom uitgesplitst naar geslacht	
		RUG	NL	HBO	overig	M	V
05/ 06	2	2	0	0	0	1	1
06/ 07	7	5	0	0	2	1	6
07/ 08	14	14	0	0	0	9	5
08/ 09	5	4	0	0	1	0	5
09/ 10	6	6	0	0	0	3	3
10/ 11	5	5	0	0	0	1	4
11/12	4	4	0	0	0	0	4

Instroom Master Duitse Taal en Cultuur

Bron: Onderwijs en Examens, Bureau Studentzaken Faculteit der Letteren, RUG

Rendementen

Masteropleiding Engelse taal en cultuur

Uitval/Rendementen 60 ECTS

Jaar	Instroom totaal	Uitval na 1 jaar	Geslaagd na (cumulatief)		
			1 jaar	2 jaar	3 jaar
05/ 06	32	5	6	18	22
06/ 07	17	3	5	6	8
07/ 08	34	1	4	13	23
08/ 09	8	0	5	6	0
09/ 10	35	5	7	25	n.v.t.
10/ 11	7	3	3	n.v.t.	n.v.t.
11/12	2	0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Bullen Engelse taal en cultuur

Jaar	Master	Doctoraal
05/ 06	14	21
06/ 07	22	21
07/ 08	11	n.v.t.
08/ 09	21	n.v.t.
09/ 10	19	n.v.t.
10/ 11	26	n.v.t.

Masteropleiding Romaanse talen en culturen (Frans, Spaans en Italiaans)

Uitval/Rendementen 60 ECTS

Jaar	Instroom totaal	Uitval na 1 jaar	Geslaagd na (cumulatief)		
			1 jaar	2 jaar	3jaar
05/ 06	13	0	2	10	10
06/ 07	19	1	3	7	14
07/ 08	13	2	1	5	5
08/ 09	10	1	1	7	8
09/ 10	21	4	2	6	13
10/ 11	3	0	3	0	n.v.t.

Bullen Romaanse talen en culturen

Jaar	Master	Doctoraal
05/ 06	3	17
06/ 07	12	22
07/ 08	4	n.v.t.
08/ 09	13	n.v.t.
09/ 10	11	n.v.t.
10/ 11	9	n.v.t.

Masteropleiding Duitse taal en cultuur

Uitval/Rendementen 60 ECTS

Jaar	Instroom totaal	Uitval na 1 jaar	Geslaagd na (cumulatief)		
			1 jaar	2 jaar	3jaar
05/ 06	2	0	1	2	2
06/ 07	7	0	2	5	7
07/ 08	14	2	1	6	7
08/ 09	5	0	1	2	3
09/ 10	6	0	2	4	6
10/ 11	5	0	1	3	n.v.t.
11/12	1	0	1	n.v.t.	n.v.t.

Bullen Duitse taal en cultuur

Jaar	Master	Doctoraal			
05/ 06	4	5			
06/ 07	3	3			
07/ 08	5	n.v.t.			
08/ 09	8	n.v.t.			
09/ 10	4	n.v.t.			
10/ 11	4	n.v.t.			

Bron: Onderwijs en Examens, Bureau Studentzaken Faculteit der Letteren,

Instream

Instreamgegevens VSNU masteropleiding 60 ECTS

Jaar	Totale instroom	Onderwijsherkomst instroom Master				Totale instroom uitgesplitst naar geslacht	
		RUG	NL	HBO	overig	M	V
05/ 06	22	21	0	1	0	7	15
06/ 07	18	17	0	1	0	3	15
07/ 08	26	25	0	1	0	5	21
08/ 09	20	12	1	0	7	6	14
09/ 10	19	18	0	1	0	6	13
10/ 11	11	10	0	0	1	3	8

Instreamgegevens VSNU masteropleiding 90 ECTS

Jaar	Totale instroom	Onderwijsherkomst instroom Master				Totale instroom uitgesplitst naar geslacht	
		RUG	NL	HBO	overig	M	V
10/ 11	8	8	0	0	0	0	8

Instreamgegevens onderwijsadministratie Faculteit der Letteren, RUG masteropleiding Nederlandse taal en cultuur (60 en 90 ECTS)

Jaar	Totale instroom	Onderwijsherkomst instroom Master				Totale instroom uitgesplitst naar geslacht	
		RUG	NL	HBO	overig	M	V
05/ 06	24	23	0	0	1	9	15
06/ 07	18	18	0	0	0	3	15
07/ 08	26	25	0	1	0	5	21
08/ 09	20	12	1	0	7	6	14
09/ 10	20	19	0	0	1	6	14
10/ 11	19	19	0	0	0	3	16
11/12	9	8	0	0	1	1	8

Rendementen

Uitval/Rendementen 60 ECTS

Jaar	Instroom totaal	Uitval na 1 jaar	Geslaagd na (cumulatief)		
			1 jaar	2 jaar	3jaar
05/ 06	24	2	8	14	18
06/ 07	18	0	6	12	15
07/ 08	26	2	5	13	18
08/ 09	20	4	8	11	12
09/ 10	20	1	4	12	n.v.t.
10/ 11	11	3	5	n.v.t.	n.v.t.
11/12	1	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Uitval/Rendementen 90 ECTS

Jaar	Instroom totaal	Uitval na 1 jaar	Geslaagd na (cumulatief)		
			1,5 jaar	2 jaar	2,5 jaar
10/ 11	8	1	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
11/12	8	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Uitval/rendementen Master Nederlandse Taal en Cultuur

Bullen

Jaar	Master	Doctoraal
05/ 06	19	7
06/ 07	20	3
07/ 08	16	n.v.t.
08/ 09	20	n.v.t.
09/ 10	13	n.v.t.
10/ 11	17	n.v.t.

Gerealiseerde docent-studentratio

Masteropleiding Taalwetenschappen

De staf-studentratio is berekend volgens de richtlijn van de NVAO van 11 september 2012, dat wil zeggen, het totaal aantal ingeschreven studenten wordt gedeeld door het aantal fte's aan docentinzet in de opleiding. Dit geeft het onderstaande beeld. Hierbij moet wel worden aangetekend dat de feitelijke staf-studentratio hoger ligt omdat de studenten die de Educatieve masters volgen en eveneens deelnemen aan de colleges niet zijn opgenomen.

Staf-studentratio 2011-2012 masteropleiding Algemene Taalwetenschap

Masteropleiding	Inzet formatie	Aantal ingeschreven MA studenten*	Staf-studentratio
Taalwetenschap	0,45	7	1,0 fte : 16

* totaal aantal ingeschreven studenten op 1 oktober 2011

Staf-studentratio als volgt berekend: 1:xx (aantal studenten/inzet formatie)

Staf-studentratio 2011-2012 masteropleiding Speech and Language Pathology

Masteropleiding	Inzet formatie	Aantal ingeschreven MA studenten*	Staf-studentratio
Speech and Language Pathology	0,3	10	1,0 fte : 33

* totaal aantal ingeschreven studenten op 1 oktober 2011

Staf-studentratio als volgt berekend: 1:xx (aantal studenten/inzet formatie)

Staf-studentratio 2011-2012 masteropleiding Applied Linguistics

Masteropleiding	Inzet formatie	Aantal ingeschreven MA studenten*	Staf-studentratio
Applied Linguistics	1,1	19	1,0 fte : 17

* totaal aantal ingeschreven studenten op 1 oktober 2011

Staf-studentratio als volgt berekend: 1:xx (aantal studenten/inzet formatie)

Masteropleiding Letterkunde

Staf-studentratio masteropleiding Engelse taal en cultuur 2011-2012

Masteropleiding	Inzet formatie	Aantal ingeschreven MA studenten*	Staf-studentratio
Engelse Taal en Cultuur	1,9	29	1,0 fte : 15

* totaal aantal ingeschreven studenten op 1 oktober 2011

Staf-studentratio als volgt berekend: 1:xx (aantal studenten/inzet formatie)

Staf-studentratio masteropleiding Romaanse talen en culturen 2011-2012

Masteropleiding	Inzet formatie	Aantal ingeschreven MA studenten*	Staf-studentratio
Romaanse Talen en Culturen	1,7	19	1,0 fte : 11

* totaal aantal ingeschreven studenten op 1 oktober 2011

Staf-studentratio als volgt berekend: 1:xx (aantal studenten/inzet formatie)

Staf-studentratio masteropleiding Duitse taal en cultuur 2011-2012

Masteropleiding	Inzet formatie	Aantal ingeschreven MA studenten*	Staf-studentratio
Duitse Taal en Cultuur	0,6	12	1,0 fte : 20

* totaal aantal ingeschreven studenten op 1 oktober 2011

Staf-studentratio als volgt berekend: 1:xx (aantal studenten/inzet formatie)

Masteropleiding Neerlandistiek

Staf-studentratio 2011-2012

Masteropleiding	Inzet formatie	Aantal ingeschreven MA studenten*	Staf-studentratio
Nederlandse Taal en Cultuur	1,2	31	1,0 fte : 26

* totaal aantal ingeschreven studenten op 1 oktober 2011

Staf-studentratio als volgt berekend: 1:xx (aantal studenten/inzet formatie)

Gemiddeld aantal contacturen per fase van de studie

Masteropleiding Taalwetenschappen

Theoretische en Descriptieve Taalkunde*	
sem. 1	sem. 2
6-8	2 + indiv. traject MA scriptie
Applied Linguistics*	
sem. 1	sem. 2
10	6 + indiv. traject MA scriptie
Neurolinguïstiek	
sem. 1	sem. 2
12	stage + indiv. traject MA scriptie

Evt. stage is niet opgenomen in dit overzicht

Masteropleiding Letterkunde

Europese Letteren	
sem. 1	sem. 2
7-9	2-3 + indiv. traject MA scriptie
English Literature and Culture	
sem. 1	sem. 2
9	3 + indiv. traject MA scriptie
Writing, Editing and Mediating	
sem. 1	sem. 2
9	3 + indiv. traject MA scriptie

Evt. stage is niet opgenomen in dit overzicht

Masteropleiding Neerlandistiek

Nederlandse Letterkunde	
sem. 1	sem. 2
8-11	2-3 + indiv. traject MA scriptie
Taal en Tekst: ontwikkeling en gebruik	
sem. 1	sem. 2
7-12	2-4 + indiv. traject MA scriptie

Evt. stage is niet opgenomen in dit overzicht

Bijlage 6: Bezoekprogramma

Programma Taal- en Letterkunde RUG 6-8 maart 2013

Locatie: Zaal 001, Oude Boteringestraat 23

Tijd	Woensdag 6 maart 2013	Panelleden
09.00-10.00	Inzien documenten	
10.00-12.00	Startbijeenkomst (incl. lunch) en bespreken scripties	
12.00-13.00	<p>Kort welkom door decaan, vervolgens gesprek met inhoudelijk verantwoordelijken opleidingen</p> <p>Dit gesprek zal in het Nederlands plaatsvinden, enkele aanwezigen kunnen echter in het Engels antwoorden.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gerry Wakker (decaan) - welkom 2. Robert Wagenaar (onderwijsdirecteur) 3. Dirk Jan Wolffram (ph-onderwijs) 4. Sebastian Sobecki (vz. AB Engels) 5. Muriël Norde (secr. AB ETC) 6. Ben Maassen (vz. AB TW) 7. Gillis Dorleijn (vz. AB NTC) 8. Goffe Jensma (vz. AB Fries) 9. Marjolijn Verspoor (vz. AB TTW)
13.00-13.45	Studenten BA Nederlands en MA Neerlandistiek	<ol style="list-style-type: none"> 1. Yvonne Staal (3^e jaars) 2. Annerose Willemsen (Master) 3. Sjors van Ooij (3^e jaars) 4. Noortje Hemmen (Master) 5. Leon Doedens (2^e jaars) 6. Anne-Romee Coebergh (2^e jaars)
13.45-14.30	Docenten BA Nederlands en MA Neerlandistiek	<ol style="list-style-type: none"> 1. Marijke Meijer Drees 2. Erika van Boven 3. Jacqueline van Kruiningen 4. Titus Ensink 5. Petra Hendriks
14.30-15.00	<i>Pauze en intern overleg</i>	
15.00-15.45	Studenten BA Engelse Taal en Cultuur	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hanna van der Werff (1^e jaars BA) 2. Brannon Crain (1^e jaars BA) 3. Coen Visser (2^e jaars BA) 4. Corena van Leuven (2^e jaars BA) 5. Rebecca Adrian (3^e jaars BA) 6. Nick Becker (3^e jaars BA)
15.45-16.30	Docenten BA Engelse Taal- en Cultuur	<ol style="list-style-type: none"> 1. Petra Jansma 2. Hans Jansen

	Dit panelgesprek zal in het Engels plaatsvinden.	<ol style="list-style-type: none"> 3. Marjolein Verspoor 4. Remco Knooihuizen 5. John Flood 6. Sebastian Sobecki 7. Karin Olsen
16.30-16.45	<i>Pauze en intern overleg</i>	
16.45-17.15	Studenten BA Friese Taal- en Cultuur	<ol style="list-style-type: none"> 1. Maaïke Andringa (3^e jaars) 2. Gerbrich de Jong (3^e jaars) 3. Nienke Jet de Vries (3^e jaars) 4. Jan Ybema (3^e jaars)
17.15-17.45	Docenten BA Friese Taal- en Cultuur	<ol style="list-style-type: none"> 1. Goffe Jensma 2. NannaHilton 3. Willem Visser
17.45-18.15	Nabespreken en afronden	
18.30-21.00	Diner commissie: commissieoverleg	

Tijd	Donderdag 7 maart 2013	Panelleden
8.30-9.00	Voorbespreking gesprekken	
9.00-9.45	Studenten BA Europese Talen en Culturen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nannie de Graaf (3^e jaars Zweeds) 2. Aletta Jacobs (3^e jaars Italiaans) 3. Jelle Roelfsema (4^e jaars Duits, 2 studies) 4. Nora-Lynn Brouwer (1^e jaars ETC (Zweeds, Russisch 2^e taal)) 5. Jacco Dijkema (1^e jaars ETC (Duits)) 6. Dieke Westerveld (1^e jaars ETC (Spaans)) 7. Machteld van Dam (2^e jaars Duits) 8. Oetze Deelstra (3^e jaars Zweeds)
9.45-10.30	Docenten BA Europese Talen en Culturen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Anne Bollmann 2. Clemens Six 3. Bob de Jonge 4. Cornelius Hasselblatt 5. Janke Klok 6. Jeanette den Toonder 7. Wolfgang Kehrein 8. Peter Houtzagers
10.30-11.00	<i>Pauze</i>	
11.00-11.45	Studenten BA Taalwetenschap	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ryanne van Maldegem (1^e jaars) 2. Tamara Notten (1^e jaars) 3. Annemarie Woldring (2^e jaars) 4. Dianne Hermink (2^e jaars) 5. Mathea Neijmeijer (3^e jaars) 6. Fenna Bergsma (3^e jaars) 7. Jidde Jacobi (3^e jaars) 8. Maike Tromp (3^e jaars)
11:45-12.30	Docenten BA Taalwetenschap	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dörte de Kok 2. Gerard Bol 3. Bart Hollebrandse 4. Roelien Bastiaanse 5. Mark de Vries 6. Petra Hendriks
12.30-13.15	<i>Lunch en intern overleg</i>	
13.15-14.00	Studenten MA's Taalwetenschappen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Margien Dijkstra (TDTK) 2. Wiebe Koehoorn (TDTK) 3. Els van de Pavert (Neuro) 4. Daphne de Boer (Neuro) 5. Anne van Sluijs (ITW)

		6. Jurjen Kingma (ITW)
14.00-14.45	Docenten MA's Taalwetenschappen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bob de Jonge (IDTK) 2. Charlotte Gooskens (IDTK) 3. Ben Maassen (Neuro) 4. Roel Jonkers (Neuro) 5. Dicky Gilbers (IDTK) 6. Kees de Bot (ITW) 7. Marjolijn Verspoor (ITW)
14.45-15.00	<i>Pauze</i>	
15.00-15.45	Studenten MA Letterkunde	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lotte Oostebrink (Engels 90 ECTS) 2. Samuel van Kiel (Engels 90 ECTS) 3. Paul de Graaf (WEM) 4. Sabrina Hartmann (EduMA Eng) 5. Joren van Schie (RTC-Spaans) 6. Martijn Jansen (Scan-Noors)
15.45-16.30	<p>Docenten MA Letterkunde</p> <p>Dit panelgesprek zal in het Engels plaatsvinden.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Elena Gualtieri (Engelse Literatuur en Cultuur, WEM) 2. Ann Hoag (Engelse Literatuur en Cultuur, WEM) 3. John Flood (Engelse Literatuur en Cultuur, WEM) 4. Kees Dekker (Engelse Literatuur en Cultuur, WEM) 5. Sander Brouwer (Europese Letteren) 6. Petra Broomans (Europese Letteren)
16.30-17.15	Alumni alle opleidingen (inclusief alumni die lid zijn van een Raad van Advies van een opleiding)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tina Bruinsma (Engels) 2. Thomas Mook (Engels) 3. Frodo Bosma (RTC - Italiaans) 4. Mariëlle Wijermars (Slavisch en IBIO) 5. Petra Links (Taalwetenschap) 6. Klarien Lenting-Haan (Taalwetenschap) 7. Bram Douwes (Nederlands) 8. Dorothea Oostindiër (Nederlands) 9. Truus de Vries (Fries)

17.15-17.45	Nabespreken en afronden	
18.00-21.00	<i>Diner commissie: commissieoverleg</i>	

Tijd	Vrijdag 8 maart	Panelleden
8.30-9.00	Voorbespreking gesprekken	
9.00-9.45	Opleidingscommissies Taalwetenschap, Nederlands, Fries	<ol style="list-style-type: none"> 1. Peter Houtzagers (TW) 2. Mirthe Hauptmeijer (studentlid TW) 3. Laurie Stowe (TW) 4. Marlies Klück (TW) 5. Nana Hilton (Fries) 6. Mary Kemperink (Nederlands) 7. Dicky Gilbers (Nederlands) 8. Noortje Hemmen (studentlid Nederlands) 9. Wout van Gils (studentlid Nederlands) 10. Eva Schnelten (studentlid TTW)
9.45-10.30	Opleidingscommissies Europese Talen en Culturen, Engels	<ol style="list-style-type: none"> 1. Monika Schmid (Engels) 2. Mirthe Maathuis (studentlid Engels) 3. Karin Olsen (Engels) 4. Janke Klok (ETC) 5. Philiep Bossier (ETC) 6. Yke Wijnker (studentlid ETC)
10.30-10.45	<i>Pauze</i>	
10.45-11.45	Examencommissies	<ol style="list-style-type: none"> 1. Cornelius Hasselblatt (vz. ETR) 2. Kees Dekker (secr. ETR) 3. Sandra van Voorst (lid NCIT) 4. Angeliek van Hout (secr. NCIT) 5. Miralda Meulman (studieadviseur ETC) 6. Hans Jansen (studieadviseur ENG)
11.45-12.30	Inloopsprek / Intern overleg	
12.30-13.15	<i>Lunch</i>	
13.15-13.45	Voorbereiden eindgesprek	
13.45-14.45	Eindgesprek management (inhoudelijk en formeel verantwoordelijken opleidingen)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gerry Wakker (decaan) 2. Robert Wagenaar (onderwijsdirecteur) 3. Dirk Jan Wolfram (ph-onderwijs) 4. Sebastian Sobecki (vz. AB Engels) 5. Muriël Norde (secr. AB ETC) 6. Goffe Jensma (vz. AB Fries)

		7. Ben Maassen (vz. AB TW) 8. Gillis Dorleijn (vz. AB NTC) 9. Marjolijn Verspoor (vz. AB TTW)
14.45-15.30	Opstellen voorlopige bevindingen incl. voorbereiding mondelinge rapportage door voorzitter	
15.30-15.45	Mondelinge rapportage voorlopig oordeel Zaal: Van der Leeuwzaal Academiegebouw	
15.45-17.00	<i>Afsluitende borrel (Bruinszaal)</i>	

Bijlage 7: Bestudeerde afstudeerscripties en documenten

Voor het bezoek heeft de commissie de afstudeerscripties bestudeerd van de studenten met de volgende studentnummers:

Masteropleiding Taalwetenschappen

1394940
1700723
1410504
2048779
2020971
2075873

Masteropleiding Letterkunde

1586289	1474626
1686526	1332414
1809768	1552643
1544136	1358081
1683322	1545841
1247131	1331450
1096974	1838903
1485814	1596500
1165623	1586343
1546074	1194704
1470248	1164716

Masteropleiding Neerlandistiek

1331140
1295969
1610066
1465147
1541382
1645072
1503561
1628194

Tijdens het bezoek heeft de commissie onder meer de volgende documenten bestudeerd (deels als *hard copies* en deels via de elektronische leeromgeving):

Links

- <http://www.rug.nl/ocasys/rug/vak/showpos?opleiding=5346>
- <http://www.rug.nl/ocasys/rug/vak/showpos?opleiding=5297>
- <http://www.rug.nl/ocasys/rug/vak/showpos?opleiding=5465>
- <https://nestor.rug.nl/webapps/login/>
- http://www.rug.nl/cit/portfolio/diensten/Draadloos/handleiding/Gast_howto.pdf
- <http://www.rug.nl/masters/european-literatures-and-culture/>
- <http://www.rug.nl/masters/english-literature-and-culture/>

- <http://www.rug.nl/masters/writing-editing-and-mediating/>
- <http://www.rug.nl/masters/applied-linguistics-teaching-english-as-a-foreign-language/>
- <http://www.rug.nl/masters/theoretical-and-descriptive-linguistics/>
- <http://www.rug.nl/masters/neurolinguistics/>
- <http://www.rug.nl/masters/nederlandse-letterkunde/>
- <http://www.rug.nl/masters/taal-en-tekst-ontwikkeling-en-gebruik/>
- <http://www.rug.nl/let/faculteit/bestuur/index?lang=nl>

Digitaal

Alumni

- Agenda's vergaderingen Raden van Advies
- Schema's Raden van Advies
- WO monitor 2011 en 2009 – RUG

Docenttevredenheid

- Analyse Personeelsenquête RUG 2012 – Letteren
- Personeelsenquête RUG 2012 – Letteren (Journalistiek en CIW/IK)

Studenttevredenheid

- Nationale Studenten Enquête 2012 - Toelichting algemeen
- Nationale Studenten Enquête 2012 - RUG Faculteit der Letteren

Studieverenigingen

- Studieverenigingen Europese Talen en Culturen
- Studievereniging Engelse Taal en Cultuur
- Studievereniging Friese Taal en Cultuur
- Studievereniging Nederlandse Taal en Cultuur/Neerlandistiek
- Studievereniging Taalwetenschap

MA Letterkunde

- Onderwijs- en Examenregelingen
- Studiehandleidingen

MA Taalwetenschappen

- Onderwijs- en Examenregelingen
- Studiehandleidingen

MA Neerlandistiek

- Onderwijs- en Examenregelingen
- Studiehandleidingen

Stages

- Overzicht stages van alle opleidingen
- Stageverslagen

Evaluaties

- Evaluaties MA Letterkunde (voormalige MA opleidingen Duitse Taal en Cultuur, Engelse Taal en Cultuur, Finoeegrise Talen en Culturen, Romaanse Talen en Culturen, Scandinavische Talen en Culturen, Slavische Talen en Culturen)
- Evaluaties MA Taalwetenschappen (voormalige MA opleidingen Algemene Taalwetenschap, Speech and Language Pathology, Toegepaste Taalwetenschap)
- Evaluaties MA Neerlandistiek

Verslagen gremia

- Curriculumevaluaties alle Opleidingscommissies
- Verslagen Examencommissie Europese Talen en Regiostudies
- Verslagen Examencommissie Nederlands, Taal, Communicatie en Informatie

Papier ter inzage

- Studiehandleidingen
- Tentamenvragen en antwoordmodellen
- Selectie van gemaakte tentamens/toetsen
- Selectie van gemaakte werkstukken
- Vakevaluaties
- Studiemateriaal

Beleidsnotities met de volgende onderwerpen:

- Brede Masterlabels
- BSA en mentoraat
- BKO
- Aansluiting arbeidsveld
- Examencommissies
- Onderzoek in de Bachelor
- Stage in de Bachelor

Overig

- Informatiefolders kwaliteitszorg
- Brochures aankomende studenten
- Organogram
- Studiegidsen

Geselecteerde vakken

Masteropleiding Taalwetenschap (60)

Neurolinguïstiek

Algemene vakkenselectie

Onderzoekscollege: Afasiologie

Alleen toetsing

Onderzoekscollege: Dyslexie

Applied Linguistics

Algemene vakkenselectie

Research Methodology in Applied Linguistics

Alleen toetsing

Sociopolitical Aspects of Language Teaching (wijziging titel Language Policy and Planning)

Theoretische en Descriptieve Taalkunde

Algemene vakkenselectie

Fonologie/morfologie Engels New sounds [4]

Alleen toetsing

Sociolinguïstiek Engels/Fries Sociolinguistic Variation and Change [6]

Masteropleiding Letterkunde

European Literature and Culture

Algemene vakkenselectie

De literaire verbeelding van de stad (Moderne letterkunde)*

Romaans transculturalisme: perspectieven op een globaliserende wereld (Moderne Romaanse cultuur- en letterkunde, 1e sem.)*

Alleen toetsing

Zwischen Realität und Märchenwelt: Das romantische Kunstmärchen (2e semester)

Cultural Transfer and Minority languages. On Borders and Bridges (Moderne letterkunde)

English Literature and Culture

Algemene vakkenselectie

Looking for Clues: Crime and Fiction

Alleen toetsing

Wisdom and Learning in Anglo-Saxon England

Writing, Editing and Mediating

Algemene vakkenselectie

Modern Literature and Mediation

Alleen toetsing

From Manuscript to Printed Book

Masteropleiding Neerlandistiek

Algemene vakkenselectie

Nederlands in de maatschappij

Schrijfadvisering en tekstredactie

Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM:

THEO D'HAEN

PRIVÉ ADRES:

PRINSEN DREEF 6
3070 KORTENBERG
BELGIË

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS:

Leuven

DATUM:

06.06.2012

HANDTEKENING:

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'D. Haer', written over a horizontal line.

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM:

G.E. Booy

PRIVÉ ADRES:

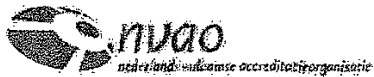
De Rookamer 5
1852 EB He.looIS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE
OPLEIDINGENTaal en Letterkunde

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

RUGroningen, Raaboud U, U Utrecht,
Uv Amsterdam

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS:

Leiden

DATUM:

1 juni 2012

HANDTEKENING:

E. Pij

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Dr. Elisabeth van der Linden

PRIVÉ ADRES:

Oosterpark 33 II
1092 AK Amsterdam

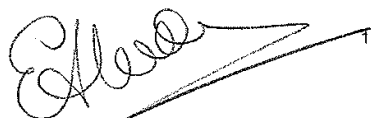
IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

opleidingen op het gebied van de Taal-
en Letterkunde

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

VU, UL, UU, RUM, RUG

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

E.H. van der Linden

Amsterdam, 13-6-2012

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: PROF. DR. HÖLTER, ANHILM HERMANN

PRIVÉ ADRES: t/m 31 mei 2012 - Straatgasse 4, 1080 Wien, Oostenrijk
vanaf 1 juni 2012 - Lerchenfelder Str. 52, 1080 Wien, "

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

Taal- en Letterkunde

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Wien*

DATUM: *3.5.2012*

HANDTEKENING:

Univ.-Prof. Dr. Achim Hermann Hölter, M.A.
Institut für Europäische und Vergleichende
Sprach- und Literaturwissenschaft
Abteilung für Vergleichende Literaturwissenschaft
Universität Wien
Sensengasse 3a
A-1000 Wien

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM:

Nadia Lie

PRIVÉ ADRES:

Paul Lebrunstraat 3

3000 Leuven,

België

IS ALS DESKUNDIGE / ~~SECRETARIS~~ GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

Taal- en Letterkunde

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

Rijksuniversiteit Groningen / QANU

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

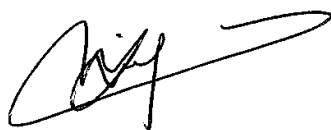
VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Leeuwarden*

DATUM: *23/5/2012*

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM:

Mirte Keulen

PRIVÉ ADRES:

Sperwerstraat 92

6541 SH Nijmegen

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

Visitatiecluster Taal- en Letterkunde

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

QANU

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden kunnen beïnvloeden;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: ~~Amst~~ Utrecht

DATUM: 12-10-2012

HANDTEKENING:

A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized 'M' followed by a horizontal line and a diagonal stroke.

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM:

Chantal Goissen

PRIVÉ ADRES:

Dr. Nolenslaan 78-2

6136 GS Sittard

IS ALS ~~DESKUNDIGE~~ / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

Taal & Letterkunde

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

Rijksuniversiteit Groningen

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS:

Utrecht

DATUM:

8-2-2013

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Marianne van der Weiden

PRIVÉ ADRES: Homeruslaan 62
3581 HJ Utrecht

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

Taal- en Letterkunde

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

QANU

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVINGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS:

DATUM:

Utrecht

12-6-2012

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Prof. Dr. Rainer Gröbel

PRIVÉ ADRES: Karl-Jospen-Str. 2
D-26129 Oldenburg

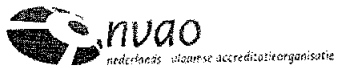
IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

Slavische taal- en Letterkunde

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

QANU

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS:

Oldenburg

DATUM:

19. 11. 2012

HANDTEKENING:

Ronne Grifke

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: JYRKI KALLIOKOSKI

PRIVÉ ADRES: OIKOKATU 6-8 C
FIN-00170 HELSINKI 17
FINLAND

IS ALS DESKUNDIGE /SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

FINOEGRIJSHE TALEN EN CULTUREN
RIJKSUNIVERSITEIT GRONINGEN

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

QANU

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden kunnen beïnvloeden;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Helsinki,*
22 November 2012

DATUM:

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Jarich Hoekstra

PRIVÉ ADRES:

Subrook 4
24113 Kiel (Duitsland)

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

Friese Taal en Cultuur
Rijksuniversiteit, Groningen

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

NVAO

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVINGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Kiel*

DATUM: *19.11.12*

HANDTEKENING:

A handwritten signature in black ink, consisting of several overlapping loops and a long horizontal stroke extending to the right.

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Henning Howlid Waerp Waerp

PRIVÉ ADRES: SØRLIAVEIEN 52
9018 TRUMSF
NORWAY

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

Taal en Letterkunde

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

QANU

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVINGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS:

Tromp

DATUM:

26/11-12

HANDTEKENING:

Henry Aoudt Wae